

Saare maakonna
koolinõuniku päevaraamat
1927 - 1928

J. Koppel.

K 11645

Saare maakonnas

kollektiivis

J. Koppel

päevaraamat 1927-1928.

Juhataja:

	Lüsi lahti leht N°:	Järjekorran N°:
Albona (saare)	42	52
Anseküla	61	82
Arnuadra	34	43
Audla	51	65
Eikla	28	40
Haamse	4	2
Laeska	6	5
Kanjala	18	26
Kellama	56	74
Kelme	19	27
Iga	60	81
Jide - Torgu	62	84
Järise	54	69
Jõiste	33	42
Kaali	35	45
Kaarma	56	73
Kaarma - Suurevala	65	91
Kahtla	52	66
Kakutsi	51	64
Kailuka - Wähe	46	57
kandla	23	34
Kapi	58	77
Karala	15	22
Koruste	62	85
Kavandi	39	47
Kehila	24	35
Kainla	41	51
Konsi	63	87
Kugalepa	55	72
Kurevere	25	36
Kurtsummade	22	32

Lehe N^o: | Tärje N^o:

Käesla	12	18
kärila	13	19
Kärivere	49	61
Käruse	28	39
Küdemä	53	67
Laadjala	3	1
Laugu	22	33
Leini	6	6
Lemala	10	13
Liikila	54	70
Liisa	59	78
Linna	65	90
Lulupe	34	44
Lõitse	56	75
Lõopõllu	10	15
Lõone	5	4
Lümmada	14	21
Maeri	40	49
Metsküla	7	7
Mustjala	8	10
Mõnka	63	86
Paadla	12	17
Paatsa	53	68
Pahna	63	88
Panga	7	8
Pamma	21	30
Pammanna	21	31
Pidula	16	24
Püri	60	80
Purtsa	20	29
Pähkla	46	55
Pärsama	32	41
Püha	17	25

Rahuste	11	16
Randvere	46	56
Reichardt'i era	66	94
Rootsiküla	15	23
Ruhno	65	93
Saare (lastenodu)	49	60
Sainla	41	50
Salme	10	14
Saurere	9	11
Simmiste	57	76
Taaliku	40	48
Tagavere	36	46
Tamse	59	79
Tarita	13	20
Turimetse	9	12
Torgu - Tide	62	84
Tornimäe	50	62
Tõstuse	65	92
Tõlluste	47	58
Tõnija	48	59
Tõrise	20	28
Tõrju	61	83
Undra	26	38
Vue-Lõve	64	89
Vuemäisa	50	63
Vhisgimm.	44	53
Waiwere	45	54
Wanakubja	55	71
Wana-Lõve	5	3
Wilsandi	25	37
Wätte - Kailuna	46	57
Wähma	8	9

N^o 1. Laadjala kool.

Matemaatika III+IV kl. Õp. L. Tamm. IV kl.
 Kuupmeetermööndustik. Kuupmööndade vahemaa selgita-
 mine õpetaja poolt väga kohmakas, mittheselge. III kl.
 töötab amaette, kehtisene, lahutab tüübis 504-409.
 Waatan käinide lahtid läbi — kõigil valesti tehtud. Kut-
 sun ühe paasi taholi juure, kes teeb nii,
$$\begin{array}{r} 504 \\ -409 \\ \hline 05 \end{array}$$

 nagu siin kärsal, nimelt et nilejäägis
 5 saab. Selle järele kutsum käini üles,
 kes sooviks taholi juurde minna. Soovijaid ei ole.
 Viimane saadandühe, kuid ei see ega teised ei oska
 seda lahendada. Üks teeb järele: 5-st sajalisest
 võtab ühe sajalise ühelistele abiks, saab siis sade
 neli; sealt lahutab 9, jääb 95; 5 kirjutab alla,
 9 paneb meelde; nüüd: neljest neli jääb 0 (on
 muudugi juht sajalistest); 9 meelest juurde on 9
 kümnelist, seega 95. Tehte rakendus
$$\begin{array}{r} 504 \\ 409 \\ \hline 95 \end{array}$$

 nii, nagu siin kärsal näha, kust ka
 selgesti paistab meeldepanemise num-
 ber, seega ka ebaõige mõttekäik. Ja
 mis kõige hullu — resultaat on õige! Keegi
 õpilastest ei protesteerin selle töö vastu. Mina
 võtan siis lahutamiseks 604-409; siis saame kles-
 siga nii raugele, et ta arusaab, et eelmine arvutamis-
 viis õige ei ole. Kuidas aga teha, ei tea keegi.
 Õp. Tamm pärast avaldab, et ta „alles eila“ seda
 olla näidanud. Waatan päevaraamatust järele:
 puuduvad sissekanded 29-st oktoobrist saadik (täna
 3. november). Seega ei saa õp. Tamme ütelust saama-
 ta järele kindlaks teha. Puudub ka alkimi päeva-

raamatas, kes seda ainet (matemaatikat) klassile
õpetab. Olguigi et tänastes harjutustes o. raske,
kuid ka eelmistest harjutustest peaks klassil jn. lae-
namise* protsess selge olema — ei tahi ju ometi-
trist anda selle harjutuse peale, mis lastele selgeks
pole tehtud.

Eestikeel I+II kl. Õp. E. Int, koolijuhataja
Tööriis ja tulemused rahuldavad.

3. novembril 1927.

N^o 2. Haamse kool.

Koolijuurde jõudes on lapsed väljas. Heliseb kell.
Ülerüüdselt selgest, rõõmsalt ja klassi astudes leiab
koolijuhataja Hassili Maripuu töis eestikeeles
I+II klassiga. 30 minuti jaoks on jõudsid kaks kätt
lugea, ¹väga mõnusa, ilma et õpetaja siin tööjuures
kuidagi aktiivne oleks olnud. 30 minuti möödumisel helistab
õp. Maripuu tunni lõpu signaali. — Selle asjaolu selgi-
tamisel pärast tundide andis Maripuu väga segast sel-
tust, nii et muud muljet sellest ei saanud, kui et see oli
kooli korrapärase Tagajärgel

Tööõpetus II+III kl. Õp. E. Leiber. Värvitud laestumist
arjanesed — lähed kardid.

Matemaatika (tööõpetuse aumel) I+II kl. Õp. Maripuu.
Algebra. Nendest algmõistetest, mis läbimindud on, ei ole
klassil miski arusaamist.

Looduslugu II kl. + eestikeel II kl. Õp. W. Maripuu.
Lugudest. Väga teoreetiline. Kõiklasi et õpilased sellest
midagi aru saavad. Waatan laste loodusloo rühka,

kus isna ilusad joonistused näen. Jään inselina-
siooni mõle joonise juure peatama ja käsin hla siit,
joonist näidates, mida see joonis tähendab ja mis
nähtust ta üldse kujutab. Keegi ei tea selle kohta
vähematki selatust anda! Täleb, väga, et jooni-
sed kopeeritakse raamatust riikadesse, ilma et
asja sein selge oleks, mida see joonis tähendab.
Looduslugu IV kl. Õp. Maripuu. Destilleerimise-
rimisest. Õp. joonistab destilleerimisprotsessi
tahvile. Ometi on ja seda killeltuue õpilastele
näidata katset karalvades, milleks kooli õppeabi-
nõude kogu küllalt võimelast pakub. Õpetaja
arvitis endaga klasi kaasa jahutaja, ilma et ta
sellestki kõnagi lastele oleks kõnelenud või
seda näidanud või nimetanud, mis see on. Lõ-
pul märkab jüst õpetaja isegi, et siin katse oleks
pidanud karaldama ja lausub lastele: „Kes
mäletab, meie tegime seda (destilleerimist) üle-
minal aastal kõrgis, - ja teeme sel aastal ka!“
Ja jah, ülemineval aastal (s.o. tunamullu J. k.)
sai tehtud ja lubatakse sel aastal jälle teha, aga
mitte täna, kus see jüst tunni aineks on, vaid
kõnagi enne teeme, kui vett saame!“

Üldine mulje on, et peab olema meister sel-
leks, et laste graseamine ja aktiivsus nõnda
mahasuruda osatakse, nagu seda siin koolis
on saadud. — Ka muida on Õp. Mari-
puu kantsleil kui ka isiklik pälimus äärmiselt
korratu. Ametliku kirje ei leia ta, mõned on
mitmest aastat segi paisatud, ilma emblemate
kaante vahel, mis pakku tolmua korra all.
Oma pünki säired on kõrgelt pariga koos,
srapad parised. — Koolipühajale Hamili
Maripuuale valjus märkused tehtud õpetamise
ja korratuse kohta koolireviteerimisel suusõnaliselt
3. novembril 1927.

N^o 3. Wana-dõne kool.

Kaalis II-II kl. juh. Gustav Nurm.

Saksakeel II kl. Õp. Niina Alexandroff. Võtab „diktandi“. Dikteerib ja laseb dikteeritud lausel ühel lapsel eestikeeles ütelda. Seda pole teinud, sest dikteerida võib ja ainult seda, mis õpilastele kindlalt teada on ja arusaadav. Maatan ühte ja teist rikkumata kirjutamisel. Suuremal hulgal lõpmata palju rüüa, mis näitab, et dikteeritud osa õpulestole täiesti tundmata. - Lugesime raamatust käib tõlkimisega. Parom on ja jutustamine õpitut tüüri ainel. Õpetaja ise parandab, ise tõlgib, selle juures ei pane tehele, kui õpilane „Fran Feber“ pro Fran Weberloeb. Ka tõlkimine on ebatäpne; nii tõlgib õpetaja das Lohn-kind.

Matemaatika IV+V kl. Õp. G. Nurm. Ühine materjal klassidel. Ülesanded saja piiris peast hõbuseraamatamisest jne. Lühge lihtne I klassi jaoks. Kirjalikud rehkendamised on materjal lahuse. IV kl. Bilovi ülesannete kogu.

7. novembril 1927.

N^o 4. Lõhne keel.

Kaalis I-IV kl. 2 komplekti. Juh. Otto Katriel. Õpetaja karteris on remont, mille tõttu teine klassiruum on ajutiselt eesruumi paigutatud, kuna üks klassiruum õpetaja elamiseks ajuti võetud. See näeb aya sordom ja kamorra välja. Ruumid ja laed on puhtaks lubjatud, uus lagi tehtud, kus enne katri oli, nii et üsna kena vägi näeb. Õhuaknad puuduvad.

Eesti keel I+II kl. Õp. pr. Mahlberg. I klass kirjutab. Üks laps aga ei tee mitte midagi, pole tal ei vihkku, ei paberit ega raamatut ees, vaid narutab. II kl. laeb ja tõstas lugemistükki läbi küsimustega, mis rahuldava mulje jätab.

Matemaatika III+IV kl. Õp. Otto Katriel. Muistu lähed korda, meenud kui II klassil ei ole kohane materjal - ülesanded saja päris.

Eestikeel III+IV kl. Õp. Elmiir Mahlberg. Kirjutamise korraldus on halb. Kirjutus, mille õpetaja annab, kirjutatakse suuremal jaolt paberi lõpukatele, mustavihkudesse, ilukirja vihkudesse isegi, - ja veel pliituga. Kuivas seda töid kontrolitakse ja miks see nii on, sest sarnane viis on kõvasti juba keelatud kättesaadatud puuduste nimestikus. Sellekohase suulise märkuse peale vastab õpetaja, et ta kontrollib kohe tunni lõpul ära! Pärast aga seda ei tehtud! Jaa kuigi, ei ole see viis siiski lubatud!

Seinatahusel III ja IV komplektil on väike ja halb.

8. novembril 1927.

N^o 5. Haeska kool.

Kaolis I+II+III kl. 1. komplekt. Õp. Alexander Reinem.
Eestikeel. I klass kirjutab ladina suurpöähedega.
II kl. kirjutab peast ühte tunni mustavirhadesse. Tunn-
ni lõpp.

Haudmine. II klass kirjutab noote, mis ei ole ilusad.
Nooti kirjutamisel tulevad abijooned paralleelselt
joonestikule tõmmata, mitte perpendikulaarselt.

Õpetaja ei võta üldel häält puhtalt. Kahesand-
ide nootide lauldakse esimene rütm, teisel nootil
peatust. Laul, mis selmisest aastast lauldakse,
on koguni vales tekstis.

Saksakeel II kl. Õpetaja keel on kaunis puudulik
ja vilets, nii sõnade tagavara, kui ka häälda-
mise poolest: sehen, wieviel jne. Lapsed ei
saa saksakeelset lausust sugugi aru, vaid
tõlgivad hoopis rööriste lausetege, nii: „Auf der
Tafel sehen wir Striche“ tõlgivad: „Kured len-
davad Aafrika!“ Lastel puudub f, sch; lõpus
ng, nd kõlavad nng, nnd; ihk jne.

8. novembril 1927.

N^o 6. Leisi kool.

Koolis I-IV kl. Juh. Albert Seppel. Kool asub uues majas, mille teine kord ja osa esimese korrast megi veel haldumata.

Matemaatika I+II kl. Õp. Arseni Altasaar. Tunnipidamise viis läheb korda.

Saksakeel IV kl. Õp. Miina Seppel. Tule lugemine ja lugemine. Puudub keeleharjutamine jutustamisesena. Kõikdamine klassis läheb korda, kuid ei ole mitte hea. Nii kuulub: Billd, hängt, ihh lese niht. Natsuke on ka jutustamist, mis isena hea mulje jätab, kui seda rohkem alus. Wärsi mindamse jällegi lugemise juurde. Ka ei paranda õpetaja õpilaste määratist. Nii jõuab parandamata ütelus: „Die Lehrer in geht feg (pöveg)“.

Üldõpetusena õpetab I+II klassi kompleksis koolijuhataja A. Seppel. Jätab juba hea mulje. - See on esimene sellesarnane kool Saaremaa algkoolides.

Wäimlemine I+II kl. Õp. Ars. Altasaar. Täiendamisest ja tulemustest jätab hea mulje.

J. novembril 1927.

N^o 7. Metsküla kool.

Koolis I-II kl. juhataja Wladimir Palts. Klassid ja õpetaja ruumid korralikult valgeks lubjatud. Lapsed väga korralikult riides; jooksed kõigil ilusti lühikeseks lõigatud.

Matemaatika I+II kl. Õp. Wl. Palts. Õpilased terwilikult edasi jõudnud.

Õestikeel I+III kl. Õp. Ksenia Nõmm. Luge-mine ja õigekirja harjutused seina tabelilt. Lähed. Laulmine kõigil. Õp. Wl. Palts. Näited ke-reda mõite, muidu laulavad kõik. Lugu hoozue, masinlik taot; puudub tundeline joon.

Usuõpetus II+IV kl. Õp. Wl. Palts. Moosese sünnimine. Järelgi liiga kiuis, tundeid äratamata.

Usuõpetus I+III kl. Õp. Ks. Nõmm. Väga kena jutustus lastele keategeiaist ja keategeidest.

9. novembril 1928.

N^o 8. Panga kool.

Koolis I-III kl. 1. komplekt. Juh. Marta Sepp, esimest aastat õpetajaks, lõpetanud Ühisgümnaasiumi pedagoogilise haru.

Tundub, et õpetaja küllaldast täpsust tunni algusega ei pea. Minu kell on juba pool kümme. Õpetajal 6 minutit kümne peal, kuid tund ei ole veel alanud. Õpetaja hakkab nüüd rutta viikauki pooku otsima. Üks puiss arvab veel heaks külarne jooksta, kes ilmutab jälle, kui tund nüüd juba hulga aega kestnud. Ta läi-

nud raetame, kas see ja see laps täna kooli ei tulegi! — Ka see näitas korra püüdnud kooli juures.

Algab tund. Üks lastest loeb Jsa-meie palve. Selle peale sagib õpetaja hulga aega, seerates lastele tööd kätte, igalhele isiklikult näidates lehekülge ja tüki. Selle seeramise peale saatomata pannakse laste poolt lõpmatalt küsimisi, mis ja kuidas. Lastel püüdnud ka raamatuid. Õpetajal tuleb võtte ükste käest ja anda teistele. II klass hakkab silpidesse lahutamises kirjutama. I klass loeb. Õpetaja käib lugemisel iga lapse juures, et tema raamatut näe. Selle juures loevad lapsed tasekesti, kuna teised lugemist ei jälgi. Püüdnud klassi tähtamine. Lapsed raporteerivad õpetajale, kes veel lugenud ei ole, naga ei võiks seda õpetaja ise teada! Eksimiste puhul avaldavad teised: „Ma paluks ütelda“, „ta ei saa üles“ jne. Õpetaja sagib alalõpmata laste vahel, selle juures ei violitse ta mitte klassi. Kõin lapsed loevad oma korrä, Süs kirjutab õpetaja tahvile T t D d ja küsib, mis tähel need olla. Lapsed vastavad hulgal, kus juures näe ega kuulda ei või, kas ka kõin lapsed tõesti mäistavad. Mõned ütlevad, et nad ei näe — ja täpolest, õpetaja jääb ise tahvli ette seisma, varjates endaga tahvli. — Teiseks pääsaks töö andmisel küsivad lapsed lõpmatult: „kas see ka antakse?“, „kas piha õppita?“, „Ma ole see lugend juba!“, „Ma paluks homseks seda lugeda“ jne jne. Rohkem komandavad süin lapsed, kui õpetaja. Terve tund kulub nii esimesel klassil, kuna kaks klassi kirjutavad. Väga järe külge.

Ka teine tund jätab samase mulje, nii et tuleb konstateerida, et õpetaja on märk korra hoidja, mis tema iseloomu silmespidades oletadagi võib.

10. novembril 1927.

N^o 9. Wähma kool.

Koolis I-IV kl. juhataja Aleksander Penn.
Uluõpetas I+II kl. Õp. Alexsei Raaper. Tundub
täiesti raamatute õppimine, jättes puutumatute laste
hinged. Lapsed on õppinud „piiblitund“ pähe, ja ju-
tustavad need siis õpetajale ümber. Järgmiseks
korraks järgmine lugu. Õpetaja jutustab selle lastele
küll ette. I klass on „Issameie“ palve raamatust
ära õppinud ja jutustab selle surinal ette.

Ajalugu III+IV kl. Õp. Raaper. Pleksid ja petritrid
Roomas. Täiesti raamatuline jutustamine. See ror-
tab paarkümme minutit ja siis on töö nii õpi-
lastel kui ka õpetajal otsas. Täiesti kahvata tund. Et
teeksinud paused ja tunni lõpuni jäänud aega ära
kasutada, hakkas käima, mis lastele üldse läbi-
mõeldud ajaloo kohta meelde jäänud. Pika mõtlemise
peale tuleb ühel Aleksander Suur meelde. Käsimise
peale, kes ta oli, mis temast teada - ei anna üksi
mõni vastust. Kõs korraldab, et ta oli Wene
naine, teine teadis, et ta oli vihksti jõunud. Mõni-
sugust sidet ega ülevaadet sellest ajajärgust ega Alek-
sandre tegutsemisest ei ole. Kelle vastu ta sõitis kus
omnias ta liikus, kus tegutses - ei teata. Kartago
linna, mida õpetaja tunnis nimetab, otsivad
õpilased Kesk-euroopast. — Seege täiesti ra-
matuline, ilma läbi seedimata töö ajaloo alal.
Olen korraldanud, et IV klassis ei tuleks üldajaluga
süsteemiliselt käsitada, vaid korraldameksena.
Besti ajaloo korral läbiõppida. Ka seda korraldust
pole õpetaja silmas pidanud.

Saksakeel III+IV kl. Õp. A. Penn. Ühena ar-
tistikla armastab õpetaja nimisõnu teravtada,
nagu: „ich bin Schüler. Wie antworten Kinder.
Hefti kame kirjja ei ole lapsed äiti kirjutand. Nii sõib bide
„das Heft hier (profin) deutscher Sprache.“ Seege
joiab koolist üldiselt põhiline mulje. 10. november 1927.

N^o 10. Mustjõe kool.

Koolis II-III kl. Juhataja Eduard Lember.

Matemaatika II kl. Op. Mihail Wapper. Eelist

mõnu tunnit ei ole. Puudub selgitas õpetamine.

Õpetaja küsis kolmnurga lüüdest terve tunni, mis tundus kardamisena, mida õpetaja pärast ka jostas. Sõga Waga õpetamise kõrvalehoidmine revideerimise momendil. Wotan püüas saamata ja ka sin selle ülesmääratule järele. Teadmised on väga kõikumisel alusel. Küsin siis omaaasta nel kolmnurkadest, selle alusest ja kõrgusest. Waga tundis arusaamisest sellest. Kõrguse kohta on õpilastel tingimata allapoole tõmbamise mõiste ja kolmnurga alus peab tingimata allpool olema. Joonistati siis kolmnurga, tipuga allapoole. Sellekohta saab vastuse et sellel ei olegi alust! Tõised ikka arvavad et on alus. Kõrguse joone tõmbamisega ei saa klass niisid kuidagi hakkama; tõmmatakse ikka allapoole, nagu sin korral joonisel C D ja B D.



Klassis pole ühtegi klassi tööriista olemas: ei joonlinda, ei narklinda, ei malli, mis omegi kerges oleksid käsitöö tunnis kasutamiseks.

Otsustati laste käest väike metalli malline ja kasutatakse seda siis suurel seinatahtlil tähistada.

Waga arvate mõis, ei oska klass seda ka kuidagi tähistada. Seega selle tunni korraldus ja ka aine omandamine täiesti puudulik.

Esti keel II kl. Op. M. Wapper. Pääõpitatud lüüdetust „Sõgis“ ütlevad kõik lapsed kordamööda, ilma et sin midagi selgitavaks jeldaks helevase loomiseks, mis endast väga ilus lüüdetus on. Ka laste töö vihkudes jätab schabloonilise mulje, kus puuduma näis õpetaja korraldus väim.

11. novembril 1927.

No 11. Saw ere tool.

Kuolis I-IV kl. Puhataja Nikolai Smidht.

Uluapetus I+II kl. Op. N. Smidt. Läheb korda.

Maadeteadus IV kl. Eps. J. Kuuli Saats. Töökorraldus hea ja tund lühes korda.

Saksakeel T. Kl. 6p. 7. Lääts. Puudub siin
lugeda asjaolu, et õpetaja alati ise ruttab oma pa-
randustega ja ei anna sugugi aega lastel endal
sõna vormi leidmiseks, samuti ka käändamise
sules. Kui parandab õp. ise kake õpilast, kui see üt-
leb: „ich liebe meinen Mutter“. Kea oleks süü vi-
side teiste arvamist kui ka oma arvamise põhjendust.
Muidu jätka kea ja elus töötamise viis. Õpetajal
tundub kindel eesmärk olevat, mida ta tunniga ka-
te soada tahab, mis ka enam vähem korda läheb.
Tulub aga mõnda laskelt paremat käändamist,
kõrgemat (võrgemat) näidatust, mitte lõppude ära-
sõimist lubada. Lasteks eksimised sõnade tähenda-
ses oraja koke ära kasutada. Kui ütles laps Zeigen
pro Zeichnen; ilma et õpetaja oleks Zeigenit tähendust
kõnitsud, parandab ta sünlausemata Zeichnen'iss.
Lastel ikk - õpetajal endal kea. Lapsed vartavad
sõnasid, näed ilma rõõmide. — Alldirekt kore
ja töö läheb korda.

11. novembre 1927.

N^o 12. Tiirimetse kool.

Kaalis I-V kl. Juhataja Wladimir Päisel.

Saksakeel I+II kl. Õp. Wl. Päisel. Õpetamine il-diselt kaunis hea. Saavitus oleks, et ühikud sõnad, ühikud varmid enam põhjalikumalt lastega läbitähtatakse; samuti ka hääldamist võimalikumalt paremat nõuda ja mitte rahulduda, kui õpilane ebaõigelt hääldab ehk sõnade eri segaselt ühikuntlet (nii et selgesti kuulda ei ole, milliseid häälikuid õpilane seal tähistab).

Matemaatika III + looduslugu IV kl. Õp. Marta Post. Töö kannab ja tunnistab jätavad rahuldava mulje.

Eestikeel III + IV kl. Õp. Mikail Meripuu. IV kl. loeb oma tüki mitmekordset läbi, et kõik lapsed loeksid. Selle järel jutustavad selle tüki kõik lapsed mitmekordset läbi. - Keelelist väär-tust sellel tunnil küll ei olnud, ei õnni selgusil-alla! Nii kulub 35 minutit. Siis hakkab õpe-taja sama klassiga külteid kordama peast, kus juures lapsed ise sõnu ütlevad välle peale. Töö-dakse eksinäiteid. Õpetaja ütleb lihtsalt: „ei ole“ ja „ei ole, ei ole“ — ja käib järgmist, ilma et eel-mist wastust oleks analüüeeritud, miks see „ei ole“ saavitas välle ja milline välle ta siis on. Ja see läheb nii tunni lõpuni. III klass kirjutab peast „seene küld“. Õpilaskel Naum, Linda Kase, Leontine Kus lõpmata palju rüga. Eesentlused ja muudki töid on kõik õpetaja poolt parandatud, kuid on punane rüga; õpilastel pole aimugi pelimete ja kõvade häälikute õigekirjutusest.

Eestikeel I+II kl. Õp. M. Meripuu. I klassiga tähtsust õpetaja reidrat lugemise meetodit: kõige pealt kõik üheskoos, kus juures õpetaja oma hää-l muudugi domineerib, pikkanisi, venitades, ilma et

lugemise mõlet mõisteleks - see venitamine rõtab
väimase kui arusaamise laetavast. Samasugust
lugemist teavitab õpetaja ka ühiküla juures, venitades,
tasakeni, kus juures klass ei ole sugugi aktiivne, vaid
küüsaama ümber vahib, üks see üks siis piirisedes
võrrib.

— Õpetajate nende pühendused sotsionaliist teate-
maks tehtud.

22. novembril 1927.

N^o 13 Lemala kool.

Koolis I-III kl. Õp.-juh. Mikkel Sigus.

Laula tund. Sõnade õppimisel seinnis see
klassi tahvlist, mitte aga seuliselt klassis, mis
ju palju läbuaru oleks. — Et mind tun-
nid mõistdas, siis ei pea ka vajalikuks õppeas-
ju küsida, on ju see kool endistest aastatelt teate-
tehtis on karvalikud.

22. novembril 1927.

N^o 14. Salme kaal.

Kaalis I-II kl. Pakataja Alvide Kuut.

Eestikeel II+III kl. Õp. A. Kuut. Tunnis algul rääkis õpetaja II klassil tekkinud vigadest, ka silbitamises, kuidas õppida silbitamise reeglit, mis jätab lapsed silbitamises kobama. Ütleb, et ta reeglit pole veel annud, vaid lapsi laulda lasknud, et silbit kuulda oleksid. — Seda on muudugi igatahes II klassile vähe. Käristas kuidas reegli andmisega ällse on õp. Kuuti juures, kui seda veel II klassile tehtud ei ole, mis aga juba II klassi töö võiks olla! Keftid on kannis korralikult käekirjaga, üsna head; wasta-waid märkum. tees õpetaja suuresõnal; on ka kirjalikult tehtud. — II klassiga hakkab õpetaja laulukest pähe õppima — töö läheb üsna kenasti.

Sõnadarulugu IV kl. Õp. Oskar Garvia. Pünapuust. Tunnis ühis läheb korda.

23. novembril 1927.

N^o 15. Lööpõllu kaal.

Kaalis I-II kl. Pakataja Johannes Nääb.

Matemaatika I+II kl. Õp. Salme Kunnist.

Tunnis ei ole wiga. Mõne numbriga väline kaja I klassi wikkudes oles mõne lapse juures täwilik, eriti number 2.

Sarvakeel IV+V kl. Õp. S. Kunnist. IV kl.

häätab suusõnaliselt. Läheb kaunis kenasti korda. Ei saa olulist origi konstateerida. Tähtamine on küllalt olust, hääldamine nõudmine on kaunis hea, kuid hääldamine ise on lastel veel mittehe. Lõngemisel lasub õpetaja lause läbi lugeda ja käsib klassi tehtud origi meeles pidada ja pärast lause lõpetamist neid nimetada. Saavutan viimase võtta kahe märgi ande ja tehtud origi ka kahe liigivõrreid; vastasel korral võiksid need kaunuda. Eestikeel I+II kl. Õp. Jäni Matt, esimest aastast, Vhis gümnaasiumi pedagoogilise karmi lõpetaja. Läheb korda. Kirji ja vihud I kl. korralik. Eriolust origi tunnipidamises marmida ei saa.

Nodulugu I+II kl. Õp. J. Matt. aega algab tänase ilmaga, siis talvenähtustest üldse; vallatunijatest, kes iga ilmaga ette peavad minema ja nendest õnnetustest, mis sel puhul inimesi võivad tabada. Tuleb üksikuid lastel rahkem laste rääkida: laps tõstab käe, et midagi ütelda. Õpetaja kutsub teda. Laps tõuseb, naerab, rõõnab - si tule tõna; õpetaja juube kutsub me lapse, kellega samuti hirmus. Kui õpetaja siis ühe - kahe sõnalise vastuse saab, rahuleb te. Peab ikkagi lastema natuke rääkida - on ju koduloo tund eriti lastel oma kõnehajutuse tunniar. - Paar esimest pikka pinni, kus istuvad kümmeaond poissa, jätab õpetaja silmaarakele, kes siis ko tõist osa ei võta. Ühel neist on väine plaa-karkine, millega mängib ja mida ka teised vaatavad. - Lõpmata rõlgaskäimine tunnist; mitu tiiki rõõtlewad korraga rõlgamineku esõigase pärast. Absoluutselt ära keelata sarnane rõlgaskäimine! - Lõpuks laulavad ka ühe laulu talve tuisust. „Lapsed tulla talvi tuleb.“ - Kooliõpetaja peaks Matt'ist tulema igatahes, algugi e^t sellel tunnil tuntavaid puudusi oli. Ka tunni eesmärk jäi minule tumeaks, kas valla omanavalituse korraldas või talvise rõla raskused! - Klass liiga soc, ventilatsioon ei ole.

Õestireel III + V kl. Õp. J. Matt. Klassis on pinne
vähene. Kõlmel pingil istuvad 3 last, mis ainult kahele
lapsale on mõeldud. I kl. 3 last. III klass on vähe olu-
si jäänud. IV kl. loomine ja jutustamine - terve tund.
Põuudab keelaline läbitähtsamine.

Wäimlemine III, IV, V ja VI klassi tütarlastel. Õpet.

Salme Kõnnist. - Lähed korda.

Looduslooga I kl. Õp. J. Nääb. Kõlps. - Lähed korda.

24. novembril 1927.

N^o 16. Rakuste kod.

Koolis I - III kl. Puh-õp. Peeter Russ, lõpetanud
ühisg. pes. haru.

Õestireel. I klass loeb, III kirjutab ja loeb, II kirjutab ja
seisab.

Matemaatika. Õpetaja räägib tervelt komplektide nagu
ühik ja sama. Algas rääkimist, lähed koolussõnki mõis-
te selgitamiseks peale üle, tähtsades rääkimist mee-
pinnaale lastud raskust mõistat. Ei saa ütelda, et
saa väga selge ettekannet oleks olnud. Ja mis on
rääkimisel sellega tegemist? Kui rääkimist veel juttu
ei ole olnud, siis pole kokkuvõtte rääki-
da. - Igatahes sõnade rääkimist õpetajal ei taktud, kuid
kas need sõnad võis tähtsust ja õigel kohal alid,
jääb küsitavaks. Leidlik rääkimine võib sisutase
harjamiseks palju ja ilusaidki sõnu teha. Jääb
tähtsust seda õpetajat tema töös jälgida. - Mõne
kuni pärast lähed ta rääkimist.

Usuõpetus. Armastust. Lastel juttumiseid tegeli-

kuul elust. Tuleb välja, et koolisolejaid paljud üks-
 leine vastu rihte ja teist pahandust on teinud. Tõsi on
 küllalt kahane. Tuleks hoiduda sarnaste vestustega ra-
 huldumast, mis õpilased annavad teada, et cada riis
 sarnast tahetakse, näitaks: „Mis te peate tegema neile
 poistele, kes teid kividega löövad?“ (oli nimelt
 juht sellast, et üks ja teine kividega kedagi saarel loopi-
 nud oli). Vastus: „Ille peame neid armastama!“ —
 Ma kahtlen, et see nii iseenesest selge lastele on, et
 nad neid armastama peavad, kes neid kividega löö-
 vad; või et see neil nii kerge teha on nagu ieldud!
 Miteschabloomiline vestus olekselund: „Ille peame nei-
 le poistele hea keretäie kiitma, et neil jäädvalt him-
 mu kaoks nii meid kui kedagi teist kividega rinnist!“
 Mõlma vestuse puhul oleks palju ja palju lastele rääkida;
 kuidagi ei või sarnast täbarat kahla nii iseenesest
 mäistatavaks pidada ja nii kergelt sellest jätta minna.
 Sarnasel viisil võib murene ainult ümõpetuse tuu-
 ni moraalias kujuneda, aga mitte laste mäistatavaks
 külge jäävaks, koolist kaasa võtmiseks saada!
 Üldiselt oli tund väsiselt rahuloldav; õpetaja püüdis
 iga kassatava vihige märkusi lastele teha.

Täiõpetus ja joonistamine. I kl. joonistas majja
 matuureid; II ja III kl. joonistas kivitükkide
 püüri. Kummide tarvitamist õpetaja
 loobada. — Aga kuigi kummide tarvitamine võis
 sisse juurduda?

Üldiselt loodan Peeter Rannit rahuloldavat
 õpetajat. Endiste revideerimiskäikudega sellense
 kooli ümbereldes on kool suure sammuga täise
 töö poole edasi teinud. Kool on hea. Korra-
 pidada muu seas araab õpetajale uue ja poned selle
 ka kinni.

25. novembril 1927.

N^o 17. Raadla kool.

Koolis I+II kl. 1. komplekt; 4+20=24 õpilast.

Juhataja-õp. Aleksander Allik.

Mõlemail klassidel on käekiri karralia.

Lapsed on äige tragidid ja elavad; reageerivad ruttu ja väljendavad endid käämelit.

Annan õpetaja palvel ise lastele emakeele tunni. Meeldivad, elavad lapsed.

2. detsembril 1927.

N^o 18. Käesla kool.

Koolis I-II kl. 2. kompl. Juh. Joh. Barmann.

Saksakeel III+IV kl. Õp. Felicita Meigas. III kl.

Emakeelele, II kl. kirjutab. Õpetaja nimetab

asja nime, pikkanimi, selgelt; lapsed koosis

ja üritused. Käeldamisel nõudmine sõna täp-

re. Ka keeleliste nähtuste omaseks tegemine lastele on äige ja selgitav.

Õpetaja kirjutas üksikuid sõnu ja lauseid tahvile, lapsed sealt

oma vihkudeks. Lapsed käeldamisel suuremalt

osalt ühta kisti. Tund täiesti rahuldav.

Ajalugu II kl. Õp. F. Meigas. Jutustas ja näi-

mine - sarakste tulekust meie maa - lapsed

karda.

2. detsembril 1927.

N^o 19. Käila kool.

Kaalis I-II kl. juh. Jakob Tarkpea.
Eestikeel I+II kl. Õp. Aleksi Väli. Tähtsü-
 ta, te, ti, ta; kla, tri - ja lapsed häälavad.
 - kla, - tri häälamine teeb raskust. Selle häälda-
 mise eesmärk? — Üks õpilane jäges vihtu kätte,
 kuna tal tuleb ühest klassi otsast kardavalt teine
 jooksta, mis näitab, et vihkuse kaotamine ei ole
 üiget süsteemi.

Matemaatika I+II kl. Õp. Jakob Tarkpea. Murr-
 korutamise täisarvuga ja ümberpöördult. Lähes
 korda.

Saksakeel I+II kl. Õp. Oskar Sõmmes, eimere-
 aastat, ühisgümna. peo. hana lõpetanud. I kl. ei
 jätta head muljet: häälamine puudulik, gram-
 matika vormis tundmata (verbide ajad). Õpetaja
 peab teravalt laste häälamist jälgima ja nende
 selgitama (aegu verbide aeg, nimisõnade käänded).
Kodulugu ^{I+II kl.} Õp. O. Sõmmes Aleksi Väli.
 Lähes korda.

Laulmine III kl. Õp. Oskar Sõmmes. Noori u-
 deli laulmine nootide järel, noodi näitamine
 peale noodi nimega (salmiseerides). See on õpetaja
 poolt ära mõnus töö, jätab mulje.

Kommuiaa palvet hakkati täpselt kell 9 pidama,
 mis tõttu 1 tund selle sätis lihtsam oli, kui palja
 aega palve peale ära kulub. — Palve tuleb enne
 kella 9 pidada. — Meie kool karras.

3. detsembril 1927.

N^o 20. Tõrta kool.

Koolis I-II kl. 3 komplekti, ühendatud endised Gattlandi ja Koimla koolid; uus maja. Puhataja, Aleksander Frei. Vh. I, II+III, IV kl. Maja näib väga kena väga, ka mitte kitsas; küllalt sae, küllalt valge, küllalt puhtad pörandad.

Õestineel I kl. õp. Aleksander Frei. — Pöundab midagi; pöundab klassis rõõm! Lauas istuvad noored raugad! — Kuidas käib see kogu märgustega ruumide kohta? — Lapsed tunnevad endid tähe arjadena. Doctanuse reerival, vaikselt toonil. Klass peab rõõmust rõõkama! Lugenise järel õpetaja kirjutab raamatust sõnad tahvile, kust õpilased nad ära kirjutavad. Kiri vihkabes ei ole ilus; on pöundulisi välgatootumisege; pliiatsiga ja tindiga; nii on tähted ümberise küljes oma elementidega, naga, "Tõp" ja muud sarnast pöundast. Kirjutatud on raamatust ka, naga tõp, tõp, pöundel, pöundel; kuid õpetaja ei lausa selle kohta sõnagi, mis nii mõned moodi kirjutatud. See jääbki minna nägemise järel lastele tundmatuks ja teadmataks. Sallent siis pärastpoole lõpmatuid tigeainge vead. Araxirjutamine tahvilt ilma ühegi seletava sõneta kirjutuse kohta ei munda lapse mõistust, seda võib ja tahvilt mehaaniliselt ära maalida! Õpetajal andal natuke kärsitumad, närvilikud märgused — sedamoodi ei või klassis lõbu leua! — See mulje tuli küll natuke ootamata! Muis maja, mis vastava meeleolu iseenest juba peab looma, ja kuidas korraga sarnane sarnatud, rõõmutu, rõõmutu olea! Seda enam, et see õpetaja enesemelt, "ütkorbi", ikka rahuldoralt ja hoolige töölanad. Eha tahab liiga palju uutis olades?!

Eestikeel II kl. Õp. Olga Prii. Diktat - koondatud lause peale. On küllalt puuduliku käänurja ja ka palju vigu. On ka väheste vigadega ja parema käänurjaga rihke.

Matemaatika II + III kl. Õp. Konstantin Nüit. Laste kirjutamine tahvil ei ole ilus; on kitsas, väikeste numbritega, numbrid joomast läbi kirjutatud jne. Vätrin tunni oma kätte. III klassil tundub kehtmine arenevamine. Õpetaja valitset klassi küll. Selleskoolis on Nüit esimest aastat; ilne kutsuta, keskooli lõpetanud.

Looduslugu II kl. Õp. Olga Prii. Nüsimine. Taimedest üldse, nende talvine uinak. Tundub selle näitmisena, mis läbi rääitud. See ei näe ma mitte ühe selatust, millist mõned õpetajad meelga hoiduvad minna juuresolekul. Tunni algul aland jutt kehvade kalmeturgusest olekust, kuid ilma jube näitlikkusest, mis asjast sügavama mulje jätab ja ühtlasi ka lõbusamaks teeb.

Wäimlemine I kl. Õp. K. Nüit. Üks kenasti on lapred distriplinceeritud, hüpped ja kargutused keemes, kuid - ei saa pooldada järsku, tehes liigutusi, vaid pikaldasi; paenduvaid kargutusi, mis paremine muuskaid arendab ja pingutab. Läheb kassi - hüre mängu - lo üle, mis hoopiselt läheb. Rõõma ja läbi teeksid pikaldasid pingutused rohuam, kui õpetaja ise sool kolvast naelja oskab teha; veel naers õpetaja närimist, kuidas keegi teeb - küre tantsi juures ei peisk see silma.

Laulmine II + III kl. Õp. Aleksander Prii. Kätte õpetamine kumelmise järele. 2 käälge. Teist käält (alt) laulavad ainult ^{Kooli} ~~naised~~ tütarlast, kuna terve klass - 39 last - esimest laulab! Miks nii? Raskapärased laulud on. Wana ja endine tantsimise meetod.

Saksa keel III kl. Õp. K. Nüit. Töö läheb sausona - liselt, millel polekski suuremat rüga. Käsimuse peale: „Was kauft Papa?“ kumlen vastuse: „Papa kauft Brot!“ mida kordab tähelepanematult ka õpetaja. Õpetaja parandab

Kaust, lapsed ikka kaost. Saadan paari tahvile,
kirjutab: Papa kaht prood. Parandamine ei lähe
ja jääki osa riiga sinu. See näitab, et äige kirje
peale, silma arutamiseks pole miski rõhku pandud.
Seda tunnistavad ka riigid. On oma ette kal-
wa kidekirjaga ja lõpmata rügaselt kirjutatud, na-
ga: du kaist, er kaist, ich kehe (gehe), kaht (koost)
jne. Nimi sõna näitab väinest tähega kirjutatud,
omadussõna suuaga jne. Õpetaja pole kunagi
rikkustesse vaatnud (parandamist) ja sellest
sais ka tulob halb kiri tahvile ja äige kirje mit-
te teadmine. Ka kääldamine pole hea.
Seega on see tund ja aine üsna pimedalik.
12. detsembril 1927.

N^o 21. Lühimada keel.

Koolis I–II kl. + põllumajandusline täienduskl. as.
Eestikeel II^a kl. Õp. koolijuhataja August Mälv.
Töötlamine jätab hea mulje. Tundelav, lõbus
ja asjalik. ^(+II)
Saksakeel II kl. Õp. Pauline Triigan.
II kl. lugemine ei ole hea; tüüri läbitöötamine
jätab ka soovida. Rohkem grammatiliste
nähtuste peale II klassi tähelepanu pöörata.
Matemaatika IV^a kl. Õp. Teodor Mälv.
Korrutise muutuvuse seadused. Õp. kirjutab:

$$4 \cdot 5 = 20$$

$$(4 \cdot 2) \cdot 5 = 20 \cdot 2$$

$$(4 \cdot 2) \cdot 5 = 10$$

$$4 \cdot 5 = 20$$

$$(4 \cdot 2) \cdot 5 = 8 \cdot 5 = 40 = 20 \cdot 2$$

$$(4 \cdot 2) \cdot 5 = 2 \cdot 5 = 10 = 20 : 2$$

} parem oleks:

Tundub veel, et läga palju reegleid ühe tunni peale
konksu kuhjatud, sest lõpul anti veel korrutada
37.25; 37.27

Looduslugu II kl. Õp. F. Mäke Erikaala mõiste ja
määramine. Tund muudu lähtis täiesti korda,
näits äga veel mõnda peensust perendaks. Nii an-
nas õpetaja definitsiooni: „Ars, mis näitab mitu
grammi kaalub üks kuupsentimeeter miski ainet,
nimetatakse erikaaluks“. Näiks lihtsalt samase
veehulga gaasi võrdlemise näide sissetule. Aga see pole
aluline väga. Veel tarvitab õp. käimust: „Mis keha
raskus on gramm? — „Reumi ei mõõdata pikkus-
tega“ — ei ole väga õnnelik, sest pikkus figureer-
ib ikkagi seal. Paremini juba ütelda: Reumi ei
mõõdata raskusega.

13. detsembril 1927.

N^o 22. Karala kool.

Kaalis I-II kl. 2 komplekti. Koolijuhataja Sergius
Grumm. Uus kaolimaja, sama plaaniga, kui
Tarita.

Looduslugu I kl. Õp. Bernhard Tõsine. Were
ringjoon ja selle ülesanded. Käigeparameetrid mul-
jet tund ei jätanud. Õpetaja pole sellekohast pil-
tigi klassi toonud, mida lubas, järgmisel korral
teha. — Ehk on andeksantus, sest ilmselt olid õpe-
tajal omal pulmad ja ehk tundus väsimust. —
Bestikael I+II kl. Õp. S. Grumm. Lapsed laavad riigi
kenasti. Õpetajal kena, tasane, soliidne ümberkäimi-
ne lastega; selgitavad raskemaksused. See on I kl.

II klassi kirjutab. On üsne ilus ja korralik kiri.
Eestiseel II+III kl. Õp. B. Täsene. IV kl. käänab
 kirjalehel, ilus talvine õhku. III kl. küsimis- ja
 hüüdumismärkidega lõppes lause - jääd vähesel
 selgitusega. Peaks järgneva hulk näiteid nii
 õpetaja kui õpilaste enda poolt. Hääksuse par-
 hana, mida õpetaja ise laeb. Kaluandale kles-
 sile ei oleks vaja loarilisea lugemistlikasi,
 mis erilisi kunstikõndeid ei nõue, suu-
 eke lapsed. Seda võiksid teha peremaa luge-
 jad õpetaja juhatastega ja parandastega teh-
 nina sahtes.

14. detsembril 1927.

N^o 23. Rootsiuula kool

Koolis I-III kl. 4 komplekti, jpb. Eduard Vihela.
 Ühine hommikapalee. 3 salmi lauldakse harmoo-
 niumi raasmängul - muudki midagi.

Eestiseel I+II kl. Õp. Maria Meripuu, esimest
 aastat, ühisgümnaasiumi jeb. haru lõpetanud.
 I kl. kirjutab alguses, II laeb. I klassi kirjaõpetas on
 pärast poole süstemaatiliseks muutunud; algul
 on jube sõnu ja lauseidki kirjutatud, mis aga
 mitmel loomulikul viisil viib. Pärast on tähe
 elementide harjutamiseks arutat, mis üldiselt üs-
 na rahuldavalt võetud. - Töökorraldus tun-
 nis üldiselt laitmata. Õpetaja energias on pe-
 ras ja taht lase kohane. II klass lugemisel
 ütleb igaüks mõnesõnaga seda, millest ta

luges - see summit tähelepänelikult lugemisele.
Sellejärele kaurat I kl. kirjutane ja 1 lugema.
Mõnelgi lapsel puudub tint, mis sunnib noid
kohalt lausuma, et tinti kasta seepool istujailt.
Õpetaja küsib ühte mõõdamines: „Mis sul puu-
dub?“ - ja läheb pääsamas edasi. Näi üksteise-
selt ei maksa märkust teha!

Saksakeel I+II kl. Õp. Gertrud Kald. II kl.
käänamine suuliselt ja kirjalikult meessõna nimi-
sõnadega artikliga ümari, siis artikliga ja omadussõ-
naga ja ilma artiklite ja omadussõnaga. Selge
ei ole see klassilisel saugugi. - Võiks eunemini
ühel viisil helgaks õppida ja õpetada.

I klassi lugemine on hääldamise suhtes puudulik.
Kõne mõistmine antud tüki järele on ka õige väi-
kene; isegi küsimusest, kus kõik lauses olevad
sõnad esinavad, ei saada aru. Keelemõistmine
seega väike.

Matemaatika IV kl. Õp. M. Maripuu. Ajaarva-
mine. Läheb korda. Raamatu ülesannete ase-
mel oleks laste sünnipäevade ja vanuste vii-
ja arvamine väga tavaline materjal.

Õhuõpetus IV kl. Õp. Ed. Kõhena. Südame-
tunnustuse kõne, karskust puudutab õpetaja ka.
Tund jätab rahuldava mulje.

Saksakeel III kl. Õp. Warriline Oll. esimest
aastat, õhigümnaasiumi ped. kera lõpetanud.
Tänuväärne tööd on õpetaja teinud hääldamise
suhtes. Raamatu asemel võiksid lapsed ilme
temata töötada: üks laps võtab esja, teine ütles
sid: „Kans (Mikael) hat?“ - Tund ja tulema-
sed järelel täiesti rahuldav. - Paar korda
ütles õpetaja ise: „lies die ganze Satz!“.

Looduslugu IV kl. Õp. W. Oll. Nohast. I kō
läheb korda. Ettekanne kōn. Õp. joonistab
naha läbilõike korraliselt tahvile.

Looduslugu I+II kl. Õp. M. Maripuu. Seedi-
misorganide rüürid II kl.; häälelahte murda-
mine I klassil. Jäo läheb korda. I klassile katsutab
se asi näidilikukski teha, mis keermiselt õunestub.

15. detsembril 1927.

Nr 24. Pidula koos.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti; juh. Jakob Laal.
Keerand tunti enne ühensat alan kohal. Vihtaj
last ei ole õues näha. Sees aga kihab elu! Lap-
sed mängivad laulamängu, kus juures laul
väga kerge ja hulgeline. 10 minutit
enne ühensat heliseb kell. Lapsed koguavad
palvele. Karmooniumi kaasmängul: „Oh
võtkem Jumalat“. Sellele järgneb kaalipih-
laul'i palve, mis on väga ilus ja kohane,
mis puudutab laste südamed; mainitakse juu-
la valgust, vabariigi valitsust — ilusa raama-
tute, õpetaja oma hingest ja südamest —
kõige ilusam, mis me koolides peast pal-
vet alan kuulnud.

Matemaatika II+IV kl. Õp. Saale Erlach,
esimest aastat, riisguimkeasiumi pedag.
karn lõpetanud. Turripidamine läheb
korda. Õpetaja, erist karjumatusest, on mõned
peensused tähelepanemata jätnud. Kümne-
murruga korrumtamist teeb II kl. ära müüri-
l, kuid kühma harates koma tähendusest ja tema
oikutamise mõjust arvu peale saab mõnelt arve-
malt lapselt arstata, et järjekordse koma ni-

hutamisega pehemale poole aru vähenevat 10.000
"värre", siis 1000 värre, 100 värre, 10 värre, kuni
lõpuks enam ei saavatki koma tähta! Siin
juures on kogu selgus, lastel "värre" tähendus kind-
lasti selge, nimelt "nimetu vähem", mitte "nimi-
tu korda" vähem — kinnitab käsivar kindlasti.
Emakeel III+IV kl. Õp. J. Laal. Õpetaja annab
IV klasse tänu kohta peamiselt sisulist sa-
gitust, kuna keeleline külg esile ei tule. III klas-
sile seletab õpetaja üldiseid riigi, mis lastel kirjutanu-
sel ette tulnud. Vigade korrigeerimine on tehtud erikohel.
See jätab vähe hea mulje, sest see näib, et õpetaja
on oma asja läbitöötanud.

Saksa keel III+IV kl. Õp. S. Erbach. II klassil kir-
jaloo, IV kl. suuline. Tähtsime üldiselt kaunis
hea, kuid materjali tuleb palju lastega läbitöötada,
et midagi lastele ka selgeks saaks. Lastel on
segamine: ich bist, du ist, sie=er jne. Tunni
kestel otsisin töölemine enda kätte. lastele sai
selgeks: ich bin ein Mädchen, ich bin ein Knabe ja
küsimised lastele: Wer ist sie, wer ist er. Kogu
III klasse tundus asi mitte korras olevat, kui ma
künnilõpul küsisin: Wer bist er? Üllasid et
mii ei olla õige.

Käsitöö käig, klasside tütarlastele (üks sarnane atli-
ne tund nädalas). Õp. S. Erbach. Näidatööd. On
lastetöökana.

Käsitöö kõigi klasside paistab. Õp. J. Laal. Jõule-
juul lõhetrite valmistamine teatrit, sari plonnikes-
tega. Läheb korda. Peaasi, et oma töö.

Looduslugu IV kl. Õp. S. Erbach. Koduloomadest.
Siga. Kibune. Jutustamine raamatupildi ja ka
seinapildi järel. Ega pole riigi.

Üldiselt valitseb Erbach klassi. Energiat ja tempera-
menti on parajalt. — Lastel kõrgil puhtad pätid.
Kool täiesti korralik. Töö täiesti rahuldav.

16. detsembril 1927.

N^o 25. Põhja kool.

Koolis I-II kl. 3 komplekti. Juhataja Aleksander Sepp. Kell 9. kell heliseb. Lapsed koguvad sisse-
semesse klassi pabrele, mis ainult ühe salmi
laulmisest koosneb. Kaalijuh. Sepp mängib seda
keemsooniumil kaasa, üteldes klassile: „Laulame.
Küda nüüd Issandat minu süda“ - ja mängib aeg-
viisi: „Hata nüüd Issandat vägevast Kuningast kün-
ta“. Laulmise kestel saavad lapsed värsile vast-
tavad sõnad. Pärast ütleb Sepp, et te laula
nimetamisega eksinud.

Loovadaski I+II kl. õp. Al. Sepp. Alguks mõne-
sõnaline kordamine. Küsimist ja inimese
küsimist eriti. Ülemineku redelile. Küsimi-
sed ei ole mitte hästi läbimõeldud kätte kokaselt,
näiteks: „Kas sinna kohale võib midagi muud
asja panna, kus veri on?“ Selle küsimise
teadmine külg pole mitte lastele nii iseenesest sel-
ge, sest laps näeb seda iga päev, et sinna küll
võib midagi panna, kus veri on; näiteks
kartulid kätte, kus juba veri sees on. - Lastele
tuleb küsimised ikka selgemalt, järsemalt
ette panna ja selgeks teha. - Kõik rõhutamise
kõhta igasse külge teeb õp. isegi selle kohese
katse. Oli sellasprastavusest - kuul augukastega
ja kütis kaalaga. Selle kaale sisse pallas õp. vett
lariast anoumest, ühest plopppurgist, kallates
larinale üle küste ja otse pörandale, mis lä-
bi küste alt nähtavalt põhjani vett tuli. Kui
külge anoumest. Lapsed tulidki katsed veadeldes
sellele järelmaksle! Kui ei saanud kätte oma
eesmärgi küste, püüdnud küste esteetilisest
küljest. ~~Küste~~ (Muidugi laavad lapsed pörandae-
matust, kuidas selle asjaga lugu täiendab
oleks pidanud olema ja mida õp. selitada tehtis.

Matemaatika III + IV kl. õp. Helmi Perem; esimest aastat, ohiisgümna. josta kuni lõpetanud. Mitme-
nimeliste suuruste lahutamine. Töötamisest jääd
kestamine mufle; õp. panos kohareid käsimuri ette.

Matemaatika I + II kl. õp. Helmi Perem. Peast
rehnendur 20 piiris. Opetajal niol eba kahane
maeratus, samuti ka eba kahane läige-magus taon-
lastega rääkimisel. Lapsed ei julge ennast aval-
dada, ikka salaja. (Kunles 50% testarid käsi cras-
tamise saovi märgus. Õp. käsib kõia lapred lbi;
küigi õige vastus ammu käis. See on asjale. Tar-
vis esimese vastaja järel, alga selle vastus õige õi-
vale, küsida klassilt. Kellel on ka nii, ehk kellel ei
tein? — siis jääd kula aeg asjata caiskamata.
Üldiselt elutu haim klassis. Silmad maes. Vtlerad ei
ei oska $19 - 7 = 12$ kirjutada. Saadan ütleja siiski tehes-
lile sada kirjutama — ja muidugi oskab. — II klass
mum sead teinud murrulisi ülesandeid, mis aga wa-
lesti tehtud ja mureki valesti kirjutatud. Kallid ke-
ksid, kalvad numbrid.

Wäimlemine I + II kl. õp. Helmi Perem. Laste
seisak ei ole sugugi veel wäija töötatud — pead maras.
Ligi pool tunnust kulub selle peale, et "kaks" lugeda,
mis kuidagi ei lähe. Seda on küel ka I + II kl. kotte vihe!

Sanskraat III + IV kl. õp. Anna Grönberg II klassis
suu sõnalt. Pairs ei saa käälda Sch. Ka kirja-
tada ei oska, mida tahulil õpetaja kutsel tegema pidid.
Kääldamise harjutamiseks kannab õpetaja karmos-
niemi mängima, kuna lapsed lamine pidid "O Jan-
nenbaum". Mõni püüab, kuid kääldamist sealt
ei tule. III kl. peab kirjutades (kõin) sulest kinni,
mis tõlla näpus tündiga rollis. Päh!

Üldiselt: Matem. tunnis II + IV kl. kukub tahulle plartsatades
maha, raam katki! Samuti on teis tahuli raam juba
katki ja paigutuki — nagu ei saaks selle kukkumise wõtta
midagi parata! Natuke leidlikkust ja natuke hoolt heja!

20. detsembril 1927.

N^o 26. Harjale kuul.

Koolis I-II klass, kokku 13 last. Õp. Helmi Jnt.
Eestinele tunnis panes õpetaja mõlemad klassid
kirjutama, nii et tal endal aega üle jääb ja vai-
rib. Täpselt aga alati alevat mügi, sest isegi teine kl.
kirjutab kõin sulest kinni hoides. I klass kir-
jutab ühe täht haaval raamatust. Käekiri on
mõlemal klassil rahuldav; tavalis oleks küll
mõnda tähte süstemaatiliselt parandada. Luge-
gemine I klassil läheb korda, kuid on ka vigu,
mida laps ise parandada võiks, aga õpetaja siis-
ki teiselt lapselt kürib.

Matemaatika. II klass peest laskutamine saja
piiris, nagu: $97-56-29$; Õpetaja laseb mõnda
arvestaja: $I. 97-56=41$; $41-29=12$; $97-50=47$; $47-6=41$; $41-20=21$. — Sün parandab
õpetaja: „Oli ju 41-st ära võtta 20, seega jääb ju
ka 21 järele.“ — Misparast sün siis müüd teist-
sugust vütet müüdata? Kuju jääb siis ühtlas ja
selgas, mis lapsele lõpuks reegli annab, kui
igal erijuhusel isemoodi peab talitama? Pa-
reem on ju kogu sonda järgmine viis:
 $I. 97-50=47$; $47-6=41$; $II. 41-20=21$;
 $21-9=12$.

I klass annab papist rahadega: $42-25$. Tee-
mad seda vüti, rakutades ühe 10-ne ~~mon~~ sen-
dilise kümne ühesendilisega. Siiski soti-
4 erad lapsed liiga palju sün, mitte mõistes
tegevast ilusasti korraldada.

Sanlmine — ühe häällega — läheb korda.
Õpetatud hääl järele.

Mõeldiselt on õpetaja enes tegevuses natura-
kainem ja puusem kui eunemalt.

17. jaanuaril 1928.

N^o 27. Helme kool.

Saksa keel III kl. Õp. Natalis Pukk. Väga hea tund. Täpne käeldamiste nõudmine ja klassi käeldas ka päris kenasti. Mõne üheksa juures tuleks töötada, käeldamise parandamises. Paras toon, paras are kordamisi, kuna laps viimati saab rahulda-
raat käeldada.

Saksa keel IV kl. Õp. koolijuhataja Mikkel Tass. Üks laps kirjutas klassi tahvil dihtasti, kuna teised sead ära kirjutanud. Kuid see sama poiss tahvi juures. Kaksitu tund, nagu see M. Tassi juures harilikult.

Käsitöö IV + V kl. poistele. Õp. M. Tass. Tööriista o ole olemas. Puitaas on pimele taskunoad, millele ka üsna jumelet puud poiki poolas ta-
hetakse võtta. Kuid õpetajalt kas saagi on. Niisid lähel ta ja taot sae (!) Samuti laige-
takse pappi taskunugadega — üks poiss katab
papist kurpi tegema. Hula poisse koolitab
taskunugadega rüdenajisi; üks grupp on
sarapuu kepptaoli kallal ametis. Õpetaja vaa-
tab siis ja sinna töö peale, ilma et ta pal-
ju midagi juhataks, seletaks või näitaks või
kätt kühkile külge paneks. Väiksem rühm on
kaunistatavõime kallal teges, millers kaks
väiksest pressi olemas. — Siiski, õpetaja tase
mõnega räägib, aga klassile ei ole see kuulda.
Matemaatika V kl. Õp. M. Tass. Tundub kannis
nõrk. Õpilased on mõtlemisvõimefud „Pistiküliku
perimeeter on 40 meetrit, lähiskülgede vahe on 8 meetrit;
leida pindala“ annab õpetaja ülesandeks. Klass ei
mõista sellega midagi pealeharata. Ülesande:
„Kaks ostis 3 sulge, tal jäi 7 marka üle; oleks
ta 5 sulge ostnud, siis oleks tal 25 marka üle
jäänud“ — oli terve klass nõnda lahendanud.

$25 + 7 = 32$; $32 : 9 = 3\frac{1}{2}$ (märka Maxwoti sulg).

Estimad I kl. + maadetsad I kl. Õp. N. Pukk.
 Angemine püüdlis; põheõpetus loulus kenad;
 käekiri rahuloltsar.

Käsitöö II + I kl. tütarlastele. Õp. N. Pukk. Alla
 need tööd muut aastast viietud, mispärast tehtud
 tööd paha näha ei ole. On riide tüüpe vägjaõmmet
 lüstega, pitsihoogeldus, kardandamine.

Usuõpetus IV kl. Õp. Matts. Samuti ilms
 efektiivne teend, naga neid rida üri Tassi
 poolt.

Märkus: Õp. Tass on töömee, mitte kooli-
 ta, kuid tema energia kulutus on vähe produk-
 tiivne. Arvan et tema klass on mõtlemisvõr-
 meta sellepärast, et ta lapsi liige palja
õpetab, s.o. püüab laste eest mõelda ja neile
 ütelda, mis nad tegeme peavad, aga ei anna
 lastele endile mõtlemiseks võimalust. Sama
 nähtas paistab ka rikkade korrigeerimises,
 kus iga õige täht ja värm õpetaja poolt
 juurde kirjutatud. Ilms jääb siis õpilasel
 teha. Nii kirjutab I klassi parem õpilane
 (õpetaja ütelse järgi) Mattson „egate“
 pro hakate! See on atse hirmus

Täienduseks I kl. matemaatika märkustele,
 mis omakorda näitab kui segased ja udu-
 sed on klassil mõisted ja nende väljendus. Kü-
 sin mis on üks ruutmeeter, saan vastuse:
 „Mille küljed on kõik meetri pikused.“ - Vtlen:
 Meil on kodus püür; tal on kaks külge,
 kumbki meetri pikune, seega on tal käik kül-
jed meetri pikused; kas ta on ruutmeeter?
 Naer-ja uute sõnade õppimine kuni õige
 definitioonini.

17. jaanuaril 1928 a.

N^o 28. Tõrise kuul.

Koolis I-III kl. õp. Emilie Kaljurand, esimest aastat õpetajana, ühisgümnaas. herra lõpetanud. Pärast puhas. Distseipliin kõrga. Vikud korras, kiri rakuldav. Lapsed korralisud.

Eestikeele tunnis on vähe keelelisi märkusi, rohkem aga liiki sisulisest küljest, mis märkeks või koduloo tundide laadilised. Muud ei ole midagi väga. Õpetaja valitseb klassi täieliselt. Matemaatika tund. I klassil nurkluud papist ehk vanadest rihumantest valmistatud. Õp. kiris nende valmistusviisi. Lapsed räägid, et pannud laadi reepinnale rippuma; ühe ääre laigenud siis reepinna järele, teise loodnoori järele! Kõrmas kohmasas valmistamise viis! Kas täiesti paremat abinõu ei ole? See viis võib ainult loodsihi ja kaalshi selgitamiseks olla. Liiga palju aega kulub ka selge seletamise ja küsimise peale valmistamise viisi üle, umbes 20 minutit. Niinüüd arutatakse arutamise juure. Ountest, selle uelgandixadest, saidad, nende pooled jne. loomuliku olus olnud, et niinüüd töö nurkadest edasi läheks, mille selgitamiseks nii palju aega kulunud. Millenüüd siis rihes tunnis nii erinevad aine asad?

III kl. suuline rekendamine. Üksne keha, aga õpetaja ei tee palju natukestki, mis tõttu lapsed tõrised kui seatajajad. Ühte tütarlast ei käsi õpetaja kunagi. — I klassi rihkudes es peab (kiri) numbrid ilusamud olema; ei maksa julesandaid rihkudene kirjutada; tuleks püüda arvuliste tehetega. Kiri on rekenduse rihkudes kalligraafiliselt ja ortograafiliselt väigane.

Õldeirelt jäis õpetajast tõine malje ja ta annab lootust õpetajaks arenemiseks.

18. jaanuaril 1928a.

N^o 29. Pirtsa kool.

Koolis I-III kl. Õp. Herman Reinfeldt.

Jäädria kooli kell 1^{te} päeval. Lapsed olid kõik juba ära läinud ja korrapäraselt juba olasigi ärapühkida jõudnud. Ka olid nad nii armu juba läinud, et ma tülles sihtlegi last enam ei näinud. Täna võis lõppeda kell üks. - Teisel hommikul võis tund alata kell 9²⁰; sel momendil rüüfus peet kaes last lasti, mis pärast arwata võis, et ka eide tunnist palju enne poolt kümme hakata ei jõinud - seega pidi koolitöö väheem kestma kui tavalline.

Tundide algul oli õpetaja taas temperatuur +8° R. Klassi astudes tundas see tültsi järede, nii et sin üle 6-7 kraadi alla ei saanud. Pingil istudes vastu vilist seinale hakkas minuul päris külm.

Matemaatika. Tünni pidamises väge mõnus, elav, meelesurikas ja hoogne; lastel kerge meelesolu, töö hoogne; klassis rõõmus, avastav, ladus olek.

Wihud ja kiri. Kõigil klassidel korralik; hooltsat kirjutatud ja hooltsat parandatud. Wiigu palju II klassi diktaadis ei tehte, samuti ka kirjutustes.

Saksakool III kl. järe korralik. Käeldamine rahuldav ja keele mõistmine K928-haldav. Diktaats tabelil: „Die Grossmutter sitzt am Ofen“ parandatakse keiste poolt ära.

Laulmine. Ühe käälge - on viletsa-ritu.

17. jaanuaril 1928.

N^o 30. Pamma kool.

Koolis I-II kl. 1 komplekt. Õp. Aleksander Kaubi.
Laulutund. Õpetajate käsitses käit, raskest läbi.
Lauluõpetamise tehnikas on ka väga lõuast. „Kas
tunned meid? Õpp. pole seda laulu ise annem
harmooniusega ladusaks kasutanud ja läheb see
väga lõuast ja kumbersuvalt. Sõnade kätte
harjutamisel laulab: „... siis lääne mee-e-ra
rannale“. Lapsed laulavad: „... siis lõuast
Saame rannale“. On laulu tüüpimine.

Saksakeel. Kääldamine puudulik õpetajal:
daas (das), faas (fass). Mida õpetaja ise teab
ja kuidas ta teab, seda on ta ka lastele saat-
nud õpetada ja nõnda, nagu ta ise teab. Ül-
diselt on lastel kääldamine rahuldav,
keelemeelne aga isegi hea.

Eestikeel. Laulude rütmiline suuremalt osalt
sariinal, peale päin, kes ära kenasti rütmis:
„Minap see olen, see häikene Jukka.“

Käekiri - on rahuldav, aga mitte rahkam.

19. jaanuaril 1928.

N^o 31. Pammanna koal.

koalis I-III kl. 1 komplekt. Õp. Anastassie Maria Ool, esimest aastat, riisigümnaas. ped. harr lõpetanud.

Korraldab õp. enne tundi minekut hula aega vihkre - miks need nii segamineid? - Lapsed klassis piinulimist raiksed.

Matemaatika I+II kl. + eestikeel III kl. II klassi ülesandes näeb õpetaja ja jätab selle siis vahele. Kas mitte ennem ei peaks ülesannet klassile nature lähiseletama? Nature liiga kõrva häälega räägib õpetaja - võrreldes klassi suurusega ja laste hulga. Ülesanded I klassile kohestab õpetaja ümbrusele - Muriaa raamat regede sõit Kiimaaale pie. Töö läheb päga elavalt ja hoogsalt. Õpetaja rõõms, et tikkude abil arvutatakse. Võiks ka ilua, kui lapsed sellega hakkama saavad. - Lapsed avaldavad ennast vabalt ja lõbus meeleoluga. Tähtsavad küired. Tga üsna tänab, kui ta midagi saab, olgu tikk või vihm. See tuleb nii loomulikult. - Tähtsali lapil pole põhta, selle seeramine rõõtab aega.

Eestikeel I+II kl. + matemaatika III kl. I klass kirjutab korralikult, kuid paljud peavad sellest kinni. Lapsed kõlalt, kuuldaalt, halja, hoogsalt, viigdet. Muidu on kõik piigkena, kuid õpetaja kääl võiks poole kraadi rahulikum olla ja poole tuoni madalam. Nature väntas on kõrvalde, haamerdab trumminatradole, nature!

III klass rehkendab ladasalt ülesandeid, kus tehted 4 kohaliste arvudega hoogsalt lähevad. kenad kõvasti äeldud vastused.

Kodaluga - kõigil. Eesti rahva arjastumisest

Tundus, et see materjal on lastele tuttav.
See selgubki päevaraamatust. Kas tiisale
tahtmine? - Üldiselt on aga lapsed arenenud.
Laalmine. „küll on kena selguga“ - takti-
naldane. Õpetamine hästi järele.
Lapsed ütlevad laulusest peast ümber kenasti.
Üldiselt annab õpetaja lootust.

20. I. 1928a.

N^o 32. Kurttummade kool.

Kool algas tänase aasta esimest kursust,
töötas kahe komplektiga, kahe õpetajaga, 15
lapsaga. Juhatab kooli Tids Rahnel, ke-
dunud kaua aegse kurttummade kooli juhataja
Mihkel Rahneli abikreasa. Teine õpetaja Lydia
Rahnel, nende tütar.

Tänaõune töö - artikulasioon. Õpilased
on selles edasi jõudnud. Teatud vaatamine
sui pealt on juba omandatud - mõnemail
hõlpsid.

20. detsember 1927a.

N^o 33. Laugu kool.

Koolis I-II kl. 1 komplement. Õp. Georg Lesk.
Klass külm, ahi külm. Õpetaja algas tund kell 9.
Kuid kindlasti tundemärkide järel enne harilikku
igahommikust aega, sest: 1) paar minutit
enne 9, kui mina kooli jõudsin, oli klassi
pühkimine käsil, mida loimetas üks laps; 2)
tuli need lapsed peale algust kuni kell 9³⁵.

Matemaatika II kl. Osa liikmine antud murem
abil ja murem liikmises, näga: $\frac{2}{3} + \frac{1}{3} = 1\frac{1}{3}$ ja
Selle samasid. Lähed suure pingutusega.
Klass on nagu üleskeerutatud, n. ö. tühjal.

Eestikeel III kl. Lugemine: „Rinne and ja wae-
se and“. Mõnel lugemine väga pindulise.

I kl. Kirjutab suurel tähtl: „Pois sööb suppi“.

II kl. Kirjutab keegi ka ühe lause: „Esa viis kuuks
koormat linna linna“. — Mõlemad laused kor-
raldas õpetaja ise mitte mina. — Kas need
mitte just koolinõunikute poolt määratud
juba siigist peale? II klass laeb. Wastu-
kapi. Lähed. Wastamine karme ja ralgult.
süüde jätab tund väga hüplesse laadilise mul-
je. Nii laeb keegi, ütles selle peale ühe laulus-
se; teine laeb järgelt etni ja ütles oma laulu-
nese. Nii muutub asi tehniliseks lugemiseks
ja laulu ütlemiseks, ilma et laetavast lugeja mul-
je saaks. Samuti käis õpetaja klassi läbi-
segi, ilma et peatus ühe juures. Wiipud-
ja käenini on kõigil klassidel täiesti ra-
huloldane. Kirjalikud harjutused ilma eriliste
suurte pinguteta, karmalt parandatud ja
õpetaja poolt läbiwaadatud. Wälled ühe ra-
huloldane, millest ka II ja isegi I klass osa-
võtab.

Saksa keel III klassil — on nõrk. „Der Stahl“

kirjutatakse, Stochl, Stool, Stuchl, Schtuchl —
üks säärne Stuhl. Sõnu teadvad, vähe, artiklaid
neilgi nimisõnadel ei tea. Kääldamine läheb
nagu korda.

Laulmine kahe hälega — läheb korda, on aga
puhastamata häälid.

Kool nildiselt rahulaldant.

21. jaanuaril 1928 a.

N^o 34. Kandla kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Peab. Kiitl Kmal.
Eestikeel I+II kl. Õp. K. Kmal. I klass areneb
sõnu, nke silbilisi, pika välega. Nõlvad küll ära,
kirjutavad ka; kui aga küsida, kuidas kääldada
lühidalt sama sõna, siis ei saa vastust. Milline
nähtas kirjes trestab pikale kääldamiseks — ei tea.
Muidu läheb korda. Vihud karalikud, käekiri re-
huloldas; vihud õpetaja poolt kooliselt parandatud.
Eesti-keel III+IV kl. Õp. Nelly Ingelt (Kald). III kl
kirjutab raamatust, käekiri ilus ja karalik. IV kl
diktatsioon. Eriliselt palju vigu ei ole. Lauluke
illemine keskmine.

Matemaatika I+II kl. Õp. K. Kmal. I kl. harjutab
pulkadega: $11 + 5 = 16$, $16 - 5 = 11$ jne. Paremini
kümnelisi näidata samadel pulkadel, kuid
kokkusestult — lühe kausa. Õp. tekitab aga
lahtiseid pulke, ehkki teisest viisilisi. Samade
tehete ülesmärkimine tahvli. Peast samad tehked.

Matemaatiline III+IV kl. Õp. pr. Ingaelt. Kahustu-
tund. Muurud - iseenimelised ja iseenimelised - talo-
mad mü jukust laadi; õpetajal ei ole nende koha-
ta midagi laiemalt lastega seletada. Harkustel
ei saa õpetaja isegi oma käsimuste peale; ka-
minu käsimisk peale ei ole vastata soovijaid.
Ühe käsimuse aias üks, teine teine; selge ei
ole küll midagi. Muura muutamine teine lii-
gete muutamisega on täiesti tume.

Wäimlemine I+II kl. Õp. K. Umal. Read, pai-
rutused - lapsed kaunis traksis.

Wäimlemine III+IV kl. Õp. pr. Ingaelt. Pain-
dumised, jala ja käe liigutused - Cihob kardid.

Kaõpetas I+II kl. Õp. pr. Ingaelt. Selmu-
tunnil jutustatud loo käsimine - laulust king-
sepat. Ei riiva laste sõidameid! - mis pais-
tas laste silmadest ja keha seisust. - (Kut-
tiin) loeb õpetaja raamatust: „Kangel Induse
jõe kaldal elas Ali-Hafe.“ - Et see laetud last,
aga mitte saajal sõnal jutustatud - ei näi seegi
laste sõidameid riivavat. Teemantide leid-
mine Ali-Hafe maadest, mis ta müümisel ja
ise kangel teemantide otsima läinud. Täi-
mule, et ainult „teemantide“ maksab otsida, algi
ligidalt või kangel! Kui kene oleas siin olmas
jutustada lastele teemantidest, mis meie oma
kotusaare mallas ja katarastel karjamaadel
parjole, ja mis välgatoomis, kuid isegi
kargemalt, mujalt, neid otsima mindakse!

Laulmine III+IV kl. Õp. K. Umal. Minu
meli viiripuu - väga kene, kolme käalege;
keeled julgesti kõigile käes. Ja kõige laula-
rõõd - ühe isamee keet.

Üldiselt kool rahuloldas. Klaski välgatoomi-
ne ilari; poisid punased liigatud kõigile. Õpetajal
(K. Umalil) endalgi puhked, läikivad saapad jalas!

24. jaanuaril 1928.

Maadeldas Ekl. Õp. Ingal. Äärmiselt loid
tund. Õp. keisib kene tunni - Pärnu maakon-
na asendit, mida jänarad kaardil näidata kolm
õpilast. Äärmiselt saamatud tunduvad lapset,
raiksed, waevalt kuuldsalt räägitud. - Ei tee,
millel õpetaja õpetab - ta ainult kirib! Üks
pöis räägib midagi sekka Päidest, nagu
aleks see Pärnu maakonnas! - mis tust
sain siis muide juttu tehakse! Lapsed ei
tunne ka kaarti!

24. jaanuaril 1928 e.

N^o 35. Kehila kool.

Koolis I-III kl. Õp. Alvine Westberg. 1. komplekt.
Jäman kooli kell pool 10. Täieline kar-
ralagedus tundub koolis. Eeskoda täis kuuse
oksa prügi, kus otsas redelab ka üks halb ja
suur te oksi tüügastega noore kuuse tüvi. Kojas,
seine ääres maas, redelavad paiste mütsid, pin-
sakud. On ju vähe ruumi küll, kuid sedagi
ei ole pra kasutatud. Seinas on wärn, kuid
enam kui pooled nagid pöördunud seest. Veel
wõtavad kaja kitsast ruumist ora oma alla kops
wanna suurt luuki - ei tea mis elust neil on!
Algab tund kell 35 min. Kümme peal. Poiss
joonwad alles õues. Töö algab, õnnista ja
huia kolme salmiga, millele järgneb oatas
naukas, mida lõpetab üks poiss: „Issameie.

Isameis, kes sa oled teemas' ega'. Siis hakkas
III kl. lugema. Otsi jälvare näod on poistel
ees, ei kuidagi si järe mad aga õpilase mul-
jet. Suured, mõhe häälega poisid on II klassis.
Samuti on siin ka juba suuri memmesei.
Kell 10 astua tunnist veel kard eeskotta.
Seal kukitavad kaks suurt poissi, kes hiljaks
jäänud! Selkella ajal, nii suured poisid - ja veel
hiljaks!

Üks laud on täielikult lõhutud; teine laud
on peast täiesti ära kistud, kübe laua esimene
nurk on kügest maha löödud, mis vedelele
praeu püüandale seina ääres; juugi nõu
pingi jälg on murdud, nii et see aiauet
seine nurgal seisab

Poisid, kes hiljem tulid, jätsid õpetaja nende
kohale tunni lõpuni seisma, kuna neid
aga lugeda lastakse, nagu iga teistki. Ka
tunni lõpul ei ütle õpetaja reile midagi,
kas nad võinud rälje minna või peavad ala-
ei seisma!

Poisid, kes peavad tunni peast ütlema, käe-
kavad käes oma riikusi, mis nagu püs-
tid rälje näevad. Mõned räljesproolt tindi-
plärahatega kaetud. Samuti on nad ka seet
korratumad.

Matemaatika tunnis avaldub sama larupline
olek ja mäistatus õppeainetes. Kui ei laipa
III kl õpilane ise, et jagatise peetud murde väi-
kene on, vaid jagas aga edasi, kunni õpetaja rõko-
le löi, ütles mis ja kuidas. Mõnudes halb käesiri.
Saasakeele sõnu ei tek pea ühtegi õieti.

Õedisel on kool täiesti näre ja korratu.

25. jaanuaril 1928.

N^o 36. Kurevere kool.

Koolis I-III kl. 1 komplekt. Õp. Riidu Ranson. Kord tundus majas. Tga laps on töis. I kl. kirjutab ilukirja. On järjeaord, kuid kiri võiks täpsam olla.

Saksakeel III kl. lugemine: „(H)ans (h)at (H)asen an“ Õpetaja rõõms küll, kuid hääldamine on siiski halb. Miks ~~seda~~ siis jällegi raamatust tahetakse hääldamist harjutada, aga mitte suuliselt. Õp. rõõms harjutamiseks hääliku ja tähe Z. Töö kena, kuid hääldamine peaks selle juures parem olema.

Wihud rahuloldavad.

25. jaanuaril 1928.

N^o 37. Wilsandi kool.

Koolis I-V kl. Õp. Alma Thom. 1 komplekt. Enamakeel I+II kl. lugemine lähel korda, vihud ja käenäri on korralikud. Laaluste itlemine lähel korda.

Matemaatika IV kl. Kirin kümnelise ja kümne-diku wahetada. Raskel tuleb see seletus. Kirin kolmnurkade liike ja nende mõõdanguid. Ei saa ütelda, et nad seletamise peal tuguvad alavsid; on harjunud hirmiselt waikse õpetajaga ja on iraka waiksed, kuid ikka taipavad wa, ja rehkendavad peale, kui just ei sekuta ega küsi neid.

Laulmine. Et pr. Thom ise lauluga kannu-
ma ei saa, laseb ka seda oma eest oma las-
te koda õpetaja prl. Salme Simrath'i teha.
See prooli on eelmisel päeval alles Tardust
tulenud, nii et tal esimane tund kaalis alla.
Oa noor ja täiesti harjumata, vähemalt kaalis
küll. Karmooriumiga ei mõista ümber käia
- ei aska sööki - alla klaveriga harjutand.
Sellest jäi küll päris nõrk mulje. - Zelm-
ne laulaõpetaja, ka Thomi kodaõpetaja, on
Thomi juurest loobunud.

Saksa keel II + III kl. Käädamine ei lähe.
Sõnaga „deutsches“ tegutses õp. hulga aega,
ilma et seda õigesti saaks. Siiski võib
käädamist lugeda keskmiselt rahulaldavaks,
sainuti ka keelemaistmist.

Matemaatika vihkudes tuleb korralikamat
kirja nõuda. On ühe ^{hugusini} teise peale kirju-
tamist ja muid ebataipusi ja väärnähtusi
olemas.

Tööõpetuses on tubliste tehtud igasugusi män-
guasjakeri suurs kollektsioon, juust ja
vineerist välgis laigatud.

26. jaanuil 1928.

N^o 38. Kndwa kool.

Koolis I-III kl. 1 komplant. Õp. Mikkel Lang. Jänaa kell $\frac{1}{2}$ 40 kooli. Paar kilomeetrit enne kooli-
maja tuleb mulle 3 poissi kilomeetrite reed vastu, 2
palja peaga. Mees ütles et maits poisid prooti. Kooli
juure jõudes on 3 tütarlast mängas, kes kogu tunde
jooksul. Jänaa ka umbes minuti järel klassi,
kus õpetaja keegi klassi seisab - tund olla just
algunud. On täiestioline, et minn tuleb siiski
õpetaja enneaga klassi ajas, millest tunnistat
1) poiste prooti minna, 2) laste viilgas olea, kuna
kellahelistamist vahel ei aland ja ishe mi-
nuti jooksul juba õpetaja klassis laste sees oli.
Koolikell näitab aga 5 minutit lõpu peal.
Miks siis veel lapsed õues tolgendasid?

Emameel. I klassil hakkab lugemine II + III kl.
kirjutamine. Täis tundub kard, vaikus seal
juures. I klass loeb rahulolevalt. II klass
loeb täiesti hästi: kõnra, kõlarsa häälega, sel-
gelt, rahulolevalt, isegi hea diktsiooniga. Üks
jutustab loetud tunni ja ümra hästi. Käenäri III kl.
üldiselt korralik, mitmel ka ümra ilus, kuna
see mõne juures ka saorida jätab. - Kui ar-
vesse võtta Kndwa kooli laudu, mille distants
number + 8 tolli ja ka differentis ei vasta õpilaste
kaskule, siis tuleb saavutatud tagajärge kirja
suktes täiesti rahuldavaks lugeda. Arvutaja-
tamisel ei ole lastel ka palju vigu. II klassilt
kärin laulukesi. Iga laps teab maid mitu ja
ütlewad maid täiesti rahulolevalt, selgelt, kõ-
valt, küll natuke rattavalt. Tunni lõppedes
täies klass puisti, vahetunnile minnase kor-
ralikult ja tulla korralikult helistamise
peale klassi. Õpetaja klami tulles täies jälle
klass puisti. - Põrandal (pale midagi vedele -

mas; erilist mustust ega märke ka ei ole, kuid puhtaks kääritud ka ei ole, on vaid hall, kuid kõn puusoid paistavad.

Matemaatika. II kl. ~~sekkuda~~ jagab kolmevohalini arve ühekohalisega, seletusega, mis vastab kõigile näetole, nagu $125 : 5$; $240 : 3$. — III klassis on ülesanded kümnenäsmurdude korrutamisele, mis on rikkudes ääti, kuid käsimuste peale ei tundu selgust, näiteks saab vastuse, et $9,5$ on suurem kui 2 teisel. Kuidas on $9,5$ teiste sõnadega, saab väga raskesti kätte.

Kodulugu. Näid juba tundub, et õpetaja tunni ainet ei ole. Viimaks paneb Eesti maa kaardi üles - taheli ääre peale mitmete värvidega kinni: raamatuid, riie, joonlaidu raskuseks taheli äärele ladades, mille järele kaardi äär kaeretud. Kaardi käsitamine, seega selle tunni kava on aga õpetajal absoluutselt lähimätlennata, on siit ja seal mägimine ja näpimine. Paused. Matlemised. Õpetaja ise näitab sõrmega kaardil. I ja II klass jätkas aga sellist tunnist ja seletasest täiesti punkt-mata, algugi et algsel õpetaja just nagu raskenduseks seletas: "II kl. on kaarti juba näinud, aga I ja II klassile tahab ka näidata". Õg. mainis järjekorras: Eesti maad, linnad ilma kaardid, mere värvi. — Kas sünn on siis süsteem, kui eunem juba maadidest rääkida, kui kaardil ilma kaardi või mere värviga tun-takse. Ja tulevad juba ka üsna madalad maad.

Usuõpetus. Siin tundub õpetajal veel rohkem ettevalmistamatust ja täielikku materjali puudust! Räägib kõigile klannide loo Kapernauma jõulidest ära, siis käib seda, siis laste ühe jultada. Kõik see on 15 minutilise läbi, ilma et seda kuidagi praegusele vähemusele seotaks

Nii sealt miki maaali otsitakse. Hüvitaste
ja piknade puuleivate paarsõde järele ütles
et ta „sellast loost, mis minit lastele tuttas, enam
rääkida ei taha“, kuid nägib veel midagi
muud: „Lõruse tütrest“. Jutustas siis selle loo
kohades ette. See on aga niivõrd igav, et mit-
med lapsed näppude vahel paberikese keerutavad
ja muud sarnast kähinat-kähinat teevad.

Ühe jütustuse järele jällegi küsimine, siis jutustas
mine laste poolt, kes siis veel rahkema raa-
mata sõnadega jutustavad kui seda õpetaja tegi,
mis näitas, et lapsed seda tüüpi jute raamatist
ennamalt lugenud on. Nii ütles laps täpselt:
„Näitjake, taise üles.“ — kuna õpetaja sama mõtet
nature teiste sõnadega väljendas. Seisata. Siis
hakkas õpetaja „veel ühest sarnasest jühast“
rääkima — Naini kurna noormehest. Tund
ei taha ege taha lõppeda! Lastel lõpmata igav.
Joonistamine vihud on peiris korratumad-
ja märdimud, laste anda rääs. Vähe ja aha-
tadine on need töid: poisid, laevad, jälle poi-
sid ja laevad jne. s

Käsitöö lõigatud puust kured, jänased jne. mis
mõned ümne kenad.

→ Vihud väliselt rohendatud; igei nimesildile on
roppust kirjutatud, mida õpetaja näinud ei ole.
Näitan tale seda.

Laste koosseis:

III klassis on 1 laps I talvet koolis

6 last II „

7 „ II „

II klassis on 1 laps I talvet koolis

5 last II „

7 „ II „

I klassis 3 last II talvet, 15 last I talvet.

N^o 39. Kõruse kool.

Koolis I-IV kl. 2 kompl. juh. Willem Arge.
Kommunikatsiooni peab peab õp. Arge. Wäge
ilms, kirjutatud lehel, mis õp. oma kokkuseatud.
Küllalt naimuline ja ka isamaalik.

Eestikeel III+IV kl. Õp. prl. Helmi Mõlder, esi-
mest aetat, ahiisguim. ped. karm lõpetanud.
IV klassile annab õp. rühma kätte, milles kirjutise
vigade kohta märkusi tehes. IV kl. loeb lugemis-
tähti paar korda läbi, siis paar last näitavad kaar-
delt Emajõe joonist (sellist loeti) ja jutustavad,
mis lugemisest meelde jäänud. Sellejärele
uue tähti lugemine ja sellejutustamine jne tan-
ni lõpuni. - Keelelised harjutused ja märkused
püüdnud täiesti, on lugemine ja selle harjutused.

Sanskrit II kl. Õp. Mõlder. Klass loeb ja tõlgib.
Käeldamine on praegast rehveldat. „Die Mutter
ist aus“ lubab õpetaja tõlkida: muusika on wilgas!
Loetakse mitu ja mitu korda sama tüüki - seega
raamat esimesel kohal, aga mitte elat jätma ja-
mine. Hüman: „Macht die Bücher zu“ ja siis
küsimuste peale sama tüüki. Sagedasti kutsus
õpetaja lapsi ennem wilga, siis küsib. Wasta-
sed tulevad pikadest, ümber ringi rehtides
annavad neid lapsed. F. Käeldamine W. Nüüd
teeb õpetaja uut materjali näitlikult selgema.
Klassi on tordad klaas, lusia, nuga, kahvel.
Ja õpetatakse lastele järjekindlalt, mitu korda
korratas, tunni lõpuni: die Uhr, der Löffel,
der Gabel, das Messer! Kute sõnade käelda-
mine ainult kuulmise järele teeb raskust, ehk
olgu siis eriti selge käeldamise juures. Nii käeldavad
lapsed kaahvel, gaavel. Mõks ei kirjutata pilti
uut sõna, eriti kui käeldamiseks kaasaaitaks.
Õp. tõlgib lõpmatu korda sama sõna; igal lapsel uurti.

Usaõpetus III + IV kl. õp. Werge. Karilik vana-
aegiline usaõpetuse tund. Jeesus Pihas kohas.
Pärast kavas te tarkuses ja pikemas fumele ja
inimeste juures.

Joonistamine ja käsitus I + II kl. õp. H. Mölder.
Lapsed soovivad "lasteleinist" - nagu nad ise
ütavad - karkesid ja siis joonistavad neid
pabele. Õp. annab närvitsedes küselt is-
sikule õpilastele juhatus. — Õpetaja Mõl-
der on noor ja kasjumat.

28. jaanuar 1928.

N^o 40. Eikla kool.

Keolis I - IV kl. 2 komplekti. Juh. Martin Masso.
Õpetus III + IV kl. õp. M. Masso. III kl. kirjutas
peast, lühike lein. Käekiri ei ole ilus, kuid loe-
tak. Wiga pealiskaudsel silmitsemisel äige järe-
daid, nagu: heltesti, eldesti, Isaita (Isa aita)
jne. — Ühe viikuu kaanel: „Loodusluu viik
Eduurt Saar.“

Matemaatika I + II kl. õp. Melania Lepis.
I klassi viikudes on numbrid halvad: vale vor-
miga, malitud, read kõverad, lehed läbi-
hääratud f. Sakse, ristit, H. Nõmm, Welse,
Hantoni - II kl. klassis 12 õpilast. — Ka
II klassi viikudes on räpased numbreid,
riketeise at peale kirjutatud, krabitud jne.
„Prennet'il“ nige halvad numbreid. Mui-

du on ikka kard rikus olemas, vähemalt
on need ridastikku ja talvad kahastikku,
ei ole segi paisatud.

Eestivul I+II kl. Õp. M. Messo. II klass ka-
kas diktati kirjutama. Miskisugust "murtud
rikud" on tavalised. Kirjutatakse kaunis vä-
ga. Palju riku sisse ei taha. — Sama tünn
on enamalt riiku juba kirjutatud, mis sel-
gus rikke raadeldes. — I klassis moodustavad
4 last veel erilise asakonna, kellel väga halb
käekiri, kui seda nii üldse nimetada võib.

Tünnest on mõnel rahuldus, mõnel juba hal-
vaks kujuneb (M. Dumead), lortsimini, hooli-
matast crisatud. Oa ka kraepimisi! — Oks
juba kard aeg koolipikatal muraada, et sarve-
ne nähtus on absoluutselt lühike!

Matemaatika II+III kl. Õp. M. Lepik. Mitme-
rimega suursuste makutamine. Läheb korra.

Saksakeel III+IV kl. Õp. M. Lepik. III klassi-
ga suusõnaliselt. Õpetaja ei piinu valetsi ut-
lejale muraamatut asja ära selitada, vaid
küsib ikka teist õpilast. Kui see siis äieti vas-
tab, siis minduse pärraareas edasi. Nii
oli lause: „Ich bin eine Schüler“ juures.
Kui õpetaja oli teist küsinud, kes ke äieti vastas
küsisin ma esimeselt, kas ta märkas kas tal
riige oli. Poiss: „Jah.“ Mähe: „Ütle siis, milles sa
riige seisid.“ Nüüd ütles poiss just vastupidiselt:
toma ütelnud ein, pidavat olema eine — ja
ei taipanud niidgi. Kui ma asja ära se-
letan, saavad käin ära. Luge mine läheb kor-
da. Keelemäistamine III klassil rahuldaldant.

Tünni käsitusvõis oleks ilma nende riige-
deta isna elav ja äigal kujal olavat. — IV kl.
kirjutab „Großvater ja Großmutter“. Õpetaja
jätub ise sagedasti sõna algul k käeldä —

mata, mida ta küll sagedasti parandab.
Usaõpetus I+II kl. Õp. M. Lepik. Õpetaja laab
 lahkuse küla uuest sepast, kes jõikapäraste laad
 ei leidnud rogu endine, vaid kirikusse armastas
 minna. Pärast küsib seda lugu lastelt. — Selle
 tunni kestel tundub, et laste huvi selle juures
 ei ole, et see jutt ehk lähed ühest kõrvest
 sisse, teisest välja. Lapsed vaatavad muutes järele
 teisele; mõnedel on tegemist muude töödega.
 I klassiga hakkab õp. rääkima Jeesusest. „Kes
 Jeesus sind ka armastab?“ — tuleb vanakirik-
 õpetajale küsimine õpetajalt. Laps ei taip-
 vist veel, milline vastus õpetajale saavutab ja
 vastab: „Ei armasta!“ — Klass purskab naer-
 ma. Küüdit järele parandab laps ja ütleb:
 „Jah armastab!“ — Muud harutlust siin ei
 sanni, miks laps arvab, et Jeesus teda armas-
 tab ehk miks ei armasta. Mis sellest uuest
 sepast ühti õppida võib, jäi selguselaks. Kün-
 gelist mõjuvõimeldust ei märganud sellest
 tunnist küll mitte.

Käsitöö ja põmistamine — poistele õpetab
 M. Masso, tütarlastele — M. Lepik. Poi-
 sid osalt raamatukäitmisel, osalt puuni-
 keedamiselt käigis — midagi nad seal ikka
 oinendavad. Tähtsused pannavad järvi-
 listest laastukerest karjakotte ja muud. Laos-
 tud linnast ostetud õp. Lepiku kuulul. —
 Kool ei tea sügisel, kes uuest lastest kooli
 peab tulema — tähendab: registreerimist ei ole.
Laudad üldiselt halvad. Lõhkumise jäljed on
 seller koolis tublisti tunda. Nii on laudadel külje
 nurad maha löödud (8 kaudist lauda, kust 6 nunki ära);
 ühel veel pealmine laud küljest ära (liinid on), kus
 aga süüsi laps töötama peab! Tähtsused kõigub, kuna see
 ühe sinise põiki löödud pulgaga käsitöös paranda võiks.

31. jaanuaril 1938.

N^o 41. Pärsama kaal.

Kaalis I-II kl. juh. Gustav Väher. 3 komplekti.
Eestikeel I+II kl. Õp. M. Lõppm. I klass laeb
 väga hästi; kälvalt; laulakesi ütleb ka hästi.
 Vikud I+II klassil kannavad nime „harjutuste
 vihik“, kuid neis on ainult ilukirja harjutu-
 sed. Kõltselt on ilukiri süsti puudulikult
 arenend. Parandused on õp. teinud panuse
 kindlase lapse kirja läbikirjutades, nii et lap-
 se silm saaks ammugi ärgest vormi ei seleta.
 See on ju väga oluline kase õpetaja poolt
 lapsde, ühte kihte teisega läbikirjutate, mille
 vastu juba tüütusem olea võidelnud. Ainult
 kahe lapsel (Mänd ja Kave) on ilusad käekirjad.
Eestikeel III+IV kl. Õp. J. Väher. Luge mine klas-
 sidel tehniliselt ja looniproolest rahulabdas.
 Õp. rõhutat oma nõudmises ilmest lugemist.
 III klassi vihud rahuloldevad. Tuleb aga ette et
 mõned lapsed teatav reegli peale otse reegli-
 vastaselt kirjutanud, nagu: pööritsin, künit sin,
 rautsete sahardege jne. Kas see tuleb?
Matemaatika III+IV kl. Õp. Georg Endrekson.
 III klassil osa kauda terve leidmine. — Raske
 on õp. Endreksoni töötamisel klassi teadmiste
 tasapinda. See töö läheb nii libinal; küstäratje
 käsitakse silmapilkselt ja kogu on jälle uus küsi-
 mus, mida jälle keegi küstäratisege vastata
 soovib ja keda ke kogu jälle küstakse jne.,
 ilma et klassi teadmist teatav küsimuses näha
 oleks. Aga see keel klassi teadmine ei ole, kuigi
 kõinide küsimuste peale vastuse saab, aga selle
 juures üks teab ühe, teine teise küsimuse peale vas-
 tata! Harva in küsima. Ei saa älda, et klass
 lahtise mõistusega oleks. Tuleb mõnele otse elemen-
 taarselt seletada — siis saab lõpuks aru ka. — IV kl.

Käimendmurru karjutamine 10, 100, ja 1000 korda.
Karjutamine lähes eksides.

Eestikeel I + II kl. Õp. Endrekson. Käekiri pea
kõigil lõpmata viilets. Keegi Grepp (tõlnuv da-
lupe kooli II klassist õp. Mikkelsoni juurest)
kirjutab Hma ühegi taibata: „juimane“, ka-
da, piüda, käimada (põ käia) ja muud sarn-
said riigu, mis teised klassis väitsid ette tulla!

Saksakeel IV kl. Õp. Endrekson. Saksakeel
on väga halb. Käeldamine atse väimatu. Kui
veerivad mitmed lugedes: Freund ehk Freund.
Seega ei tunne kaarikheileks on käeldamist
teise keeleõppeaasta karadevoole! Besuch =
~~st~~ = Toespyx jne. Ka keelemäistmine äär-
miselt puudalik.

Matemaatika I + II kl. Õp. Endrekson.

Wõrrandite kokkaseadmine ja lahendamine.

Läheb ka. Üleskirjutamine jätab saorida.

Käsitöö paistele. Õp. G. Waher. Päinid hoi-
veldavad mis paugub, aga valmislois pole
näha. Tütarlastele õpetab tunniandja
m. Lempu. Rõõdelapid, värvilise lõngaga
ilustused — muud midagi.

1. veebruaril 1928.

N^o 42. Jäiste kool.

Koolis I-III kl. 1 komplekt. Õp. Olga Kalm.
Eestikeel. Käekirjad ja rihud lähevad korda.
 Lugemine ja töökarraldus läheb korda.

Matemaatika III kl. Kalm last korraga
 lühikül jagavad $36192 : 48$. Üks saab 7054,
 teine - 754, kolmandal esimene number ja-
 gatises 6 - ja ei taipa, et see number väike on;
 näeb et ilajäädava sisse 48, veel makub (1 kord)
 ja paneb siis jagatise nr 6 järelle järgmise
 numbrini 1! Õpetaja räägib, kuid segaselt,
 tarbetult, nagu: „Kas te teate tegurite nimed
 jagamise juures; te olete tegurid unustanud -
 see on jagatav, see jagaja jne. Täheleb, õpe-
 taja ei tunne matemaatika terminoloogiat.

Ja imelik et täna hommikul õpetaja leiab,
 et õpilased „tegurid unustanud“ on, kuna
 muidu nähtavasti õpetaja ei tea, mida õpi-
 teadrad või juba unustanud on! Veel räägib
 õpetaja: „Siin on ju kalm numbrit: jagatav,
 jagaja ja jagatis. Oskad sa selle numb-
 ri kokku ütelda?“ - jällegi terminoloogiat
 puudub! Kui laps „järjepeale“ panna ja
 küsimistega mitte segada, siis ta teeb tehto
 ära; aga kui küsimusi panna, siis kui mõ-
 tet otsida selles tehingus, siis ei ole lastel
 sellist aimu. Tundub seega täiesti mehaani-
 line töö: nii on kästus ja nii mine va teen,
 pole minu asi miks nii! Lapsed narutavad,
 mina maas, nii minu kui ka õpetaja küsimis-
 te peale. Panen küsimuse: „Kui sul on
 kaks tasku ja kummaski peatsis pähklaid;
 kas sa võid need välja arvata, mitu pähkelt
sul kahe taskas kokku on?“ Paars naru-
 tab türi aega, viimaks ütleb, et võib? —

Õpetaja ise konstateerib: „Te teate mul palju
väga sisse müliste kleeputamisege!“ Eks see tun-
nista mätte puudumisest laste töös!

Saksameel. Puuduliku läbitöötamine. Vaste-
nad koolades ja narutades. — Eis kannu kau-
em vägi! Võtan uue tüüri läbitöötamise oma
käde. Läheb küll pikkamisi, sest puuduvad
eeltadmised, puudub harjumus intensiivseks
töös. Enam kui tund kulub ära, siis saab
see täna küll saaks. —

Enam kui õppeainele puudulikult on
võõrastat õpilaste norutamine või tollu-
tamine, kui õpetaja x kui ka minu käsimi-
se juures. Tuleb mita-mita korda kä-
sida, ^{kunni} ~~et~~ ~~kui~~ laps midagi peasaamastut
oma ette pomicse. Käsed seda korrata,
et ära saada mista äige ätles, siis ei
saa niisid kuidagi enam lapselt sõ-
na, kas või osta raha eest. Pärast
sõlg käsija poole, rahub annast välja
või oma ette maha ja tollutab! Si-
na võid käsida nii või teisiti, laps
ei kõssa selle peale; isegi pahanud
ilme näol, et mis sa mu kallal äi-
ge kraakud! — See ei ole õpilase
olea ega valitse süü korratast vaim!
2. veebruaril 1928.

N^o 43. Armuadra kool

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Juh. ^{Anton} Hõnsonder Kael.
Saksakeel IV kl. + matemaatika III kl. Õp. Oskar Paltš.
 Õpetaja kirjutab tahvile rihes lauses sõtst, teises
 sõtst. Lapsed kirjutavad ka väga mitmet moodi:
 „du nehmst, du nimst.“ Näs on kirjutand
 mustandisse: Pastabe pro Buchstabe. See näi-
 tab, et nende rühmide läbitöötamine on räs-
 gaks jäänd ja et suulisele töötamisele ei ole jäg-
 nenud kirjalikeste sõnakujude nägemine või
 nende peale tugene tähelepänu juhtimine.
 Muudu ei ole töötamine igas.

Eestikeel III + IV kl. Õp. A. Kael. Sõnades + väldele
 rigade seletamine. Lapsed rotavad sellert elo-
 walet ora. Kude äärsed lapsed. Lugevine
 III klassis äige ladus ja rahva.

Laulmine III + IV kl. Õp. O. Paltš. Lapsed kir-
 jutavad kõigepealt tahvile kirjutatud noodid äre.
 Siis laulavad solmiserides viisi selgers; siis
 lisavad sõnad juure ja laul on valmis. —
 Muudu kõik üsna kena, natuke suuremat täp-
 sust ja täpsuse mäundmist õpilastelt kulurs
 veel äre.

Eestikeel I + II kl. Õp. A. Kael. (Mõlematel klas-
 sidel on diktaat väldele peale, kus juures õpe-
 taja peab õhu pakeel välle peale kuulamise
 peale. I klassis on kaked heftid: harilikku kirja
 jaoks ja suurte ladina tähtsetege kirja jaoks.
 Wikud kõigil klassidel väga korralikud.

Õhõõpetus I + II klass. Õp. O. Paltš. Üsne lühas
 ja mõnus tund on. Ohvri meelest. Õpetaja
 jutustab lastele mita vastavat jutukert, mis üsne
 kenad mõju avaldama peaksid.

Maadeteadus IV kl. + emakeel III kl. Õp. A. Kael.
 Lapsed teadavad ja jutustavad tragidalt.

Looduseäpetus IV kl. Õp. O. Palks. Kõnnadest
ja nende elust. Lähed korda. Pärast väins
lugemise asemel lastele jutustada, Õpetaja küsib
lisa omalt poolt mitte teist juurde, mis lugemi-
se halba mõju tähendas.

Õppetahandid on koolis eeskajulises korras
ja õige rahul müüda tulemas. Lasti te-
gelaste pildid on ilma raamideta, papil sei-
nale lüüdnud. Lasti joonistused meist juba pan-
dud, kuid need ometiigi raskus jäänd.
Kool üldiselt hea.

3. veebruaril 1928.

N^o 44. Lulape kool.

Koolis I, II ja IV klass. Komplekt Õp. Aleksan-
der Mikkelson.

Õpetus I+II kl. + joonistamine IV kl. - Igas
klassis on suure lapsi, lallakate nägudega,
mehe käelega panna. Käenäri I+II klassis on
väga puudulik, kuid siiski loetud. - Joo-
nistamine IV kl. vähe tehtud - nagu lähed ka.

Sooduslugu IV kl. + emakeel I+II kl. IV klassis
„Sisalik“. Õpetaja küsib muu sees: „Kas sisalikud
kuuluvad ka lindude hulka?“. Arvatakse et ei.
„Missugune luustik on õige pinn?“ (Saba). -
Näiks ja paremaid küsimusi klassile ettepan-
na. Kuid üldiselt on palju parem teada kui
aasta eelne. On ikka teatud määral küsimus-

te mael läbitöötamine, algugi et käsimused rü-
ndinud ei ole. I + II klass kirjutavad ilukirje,
millepe võib isegi rahul olla. Nähtavasti on ilu-
kirja kiri lastel isegi, mitte teistesse rühkades-
se kirjutamisel ei tarvitse eeskujus võtta. Ka tu-
leas süngi rohkem täpsust nõuda, kui on täht-
ne juures, mida praegu kirjutatakse, need
teevad, mis pikemat aega juba kirjutatud (ka es-
paol) ja mis mitte äraparaandatud ei ole.

Ajalugu IV kl. + joonisus I + II kl. Ajaloos Rootsi
aja algusest meie mael. Opetaja küsib. Muu-
saas: „Kuidas oli mõisnike meeleolu Rootsi
valituse vastu?“ Vastus. Õp.: „Nah, kas sõdra-
lik või vaimulik?“ — Sarnane etteütamine
ei kõlba! Kuid tuli vastus „Vaimulik!“ Kuid Root-
si aja algul kas oli eriti vaimulik! Opetaja läheb
hirmus kergelt käsimustele üle, ise küsides ja
ise vastates, Opetaja peaks raskema rae-
matust.

Laulmine on küll hirmus segane.

I klassiga tein väikese distantsi, kus 7 last järgmi-
selt rügi teevad: 0, 15, 3, 4, 10, 12, 8.

Rool üldiselt puudulik.

4. veebruaril 1928.

N^o 45. Kaali kool.

Kuulid I–II kl. 3 pauplenti. Juh. Joh. Wälme.
Emameel I+II kl. Õp. Johannes Pihl. I klass
 laeb, II klass. kirjutab. Aegemine rahuloldas. II
 klassi käekiri rahuloldas. Lapsed harjutavad ra-
 hendavaid norme: silp, silbiline. L. Arno

on kirjutanud järgesindlast lõpa-gene. Ütleb
 et ta olla ajatagelt küsinud, kas k voo g kirjuta-
 da, õp. ütelnud et g. Teine poiss ütleb, et tema
 ka seda küsinud ja kostmist kuulnud.

Uudõpetus III+IV kl. Õp. Natalia Wälme. Laps-
 sed laulavad. Kaks laulurakel jutustab ühe
 laps teisele laste õnnistamisest mõne lausega.
 Selle lõpus jätke kuu laulu kallale. Harma-
 nimine on õpetaja vihe vilunud. Laulmi-
 sel püüdnud hoop. Mõned suuremad poisid
 tagayst seisavad loidis ja ei laula kuni daval.
Matemaatika I+II kl. Õp. Matt. Wälme juh.
 Õpetamise viis hea. Õpilased rahulda-
 arret arendend.

Emameel I+II kl. (2. tund). Õp. Joh. Pihl. I kl.
 kiri ja viitnud väliselt rahuloldavad. II kl.
 laeb rahuloldavalt. Peale lugemise ei ole
 misvõrguseid keeleliiri märkusi ega laste te-
 kelepanu pööravist keeleliste viituste peale.
 Üks lõpetab, teine alustab.

Loenduslugu I+II kl. Õp. N. Wälme. Elektri al-
 gas, ainet magnet on läbi. Üks laps jutustab
 ja liigutab ka masinat. — See lühike noogu kor-
 da, sest väikesed sädemed juba korrivad. Kuid
 mine klavis oleks ajal juba kolmes laps algeb.
 „Kui me võtame kummi kummi ja kaks
 pulga“ — iganes on; ja viitab. Tund lõpetab
 lõpule. Õpetaja ei seleta midagi uut lastele
 edasi.

Emanceel III + IV kl. Õp.

III kl.

laeb. Õp. annas kenad solatused. kenad rõhkan
nõnas õpetaja. Haatan iske ja teise vihan —
õige paljusel palja riigu wäldetes.

Sarsakeel IV kl. Õp. N. Wölma. Laste
hääldamine — halb: hier, wümp, 'ände ju.

On kätte harjutatud sõnad ilma artiklite
Paljuse artiklit ei tea. Õpetaja pakutab kulg
seast ükskõik kelle wõtmise; lapsed istudes üt-
leb kes teab, ja kui keegi peatab ära ütlemas
siis mindakse edasi, ilma klassi teadmist õpe-
taja teada saaks.

Maadeteadus IV kl. Õp. J. Piht. Õpetaja keel
on väga puuduline ja lausum raske. Mui raä-
gib ~~hüüab~~ ta järjekindlalt „älikireid“ ja „pö-
llewicimist“; vähemrahas pro vähemussõltas.
kolme süsteemi põld, üheksa süsteemi põld
pro kolme põlla süsteem, üheksa põlla süsteem
Kaarti näitab õpetaja ise sõrmega!

13. veebruaril 1928

N^o 46. Fagarese koal.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Juh. Mihail Naat. Matemaatika III+IV kl. Õp. M. Naat. IV klassil ülesanded kergeste murdosadega, nagu: $\frac{1}{4}$ punda ja $\frac{1}{2}$ punda on minidud, milline osa pundast on minimata? Klass on täitsa aruamata ja saamatu neis ülesandeis, nii et nad selle ülesandega kuidagi hakkama ei saa. Wähene arenemine ja arusaamine paistab klassi juures iga küsimuse juures silma. Nii ei saa kergelt vastust, milte kahesandikku on neljandik jne. Tundub, et õpetaja annab ülesandeid, klass ei saa aru ei ülesandest ega ka sellest, mille välja arvamisele ta aruama peab, waid jääb nagu unes rindama. Kui üks ehk teine midagi aimab, siis küsib õpetaja kohe seda õjilist ja need, kes rääki ei tõbunud, kordavad seda peagi gaidena järele, ilma ise läbi seedimata ja arusaamata. Siis waleb aga õpetaja küsimistega klassi üle, ilma aga andmata kordettehendamad küsimuse üle järele mõelda ja seisukohata võtta: waleb ja waleb! Sellest - ja samal kombel eegareas jäänud algaimetest tulebgi mainitud arenematus.

Estimeel I+II kl. Õp. Mulaanik Rei. Tunnis õõp. jääb mulge, et on izar, kari, mitte make ja päiksepaisteline iseloom. Rei on erinest aastat õpetajaas, gümnaasiumi pääsagoolitise karr lõpetanud.

Estimeel III+IV kl. Õp. M. Rei. III kl. loeb ja hakkab kirjutama. ~~IV kl. loeb.~~ Kakkate, schablooniline. Direktori juures tundub jällegi IV klassi arenematus - ei oska kuidagi järele mõelda lühikesi lauseid.

Matemaatika I+II kl. Õp. M. Naat. Õp. Naat loob jällegi oma sõnadewalingus palju segavaid asju

valhele. Näib, et klassi paiss peab välgama, keegi
 ise 4 poiale jagab 5 õuna, ~~mitu~~ kui palju igaüks
 saab. Õpetaja seletab kogu sinna wahela:
 „Elitu poega on sa isal?“ Paiss seisaleb, naeratab ja
 ütleb viimaks et 5 poega. — Mis sellega nüüd siis
 peale hakata? Ei hakatagi midagi, ainult wiitis
 aega ja segas asja. — Tahkis aga õpetaja asja sel-
 lisemaaks teha, siis pannud juba alguses selle
 küsimuse lapsele ette ja vastusest selgaminnes kon-
 tseinerinud ülesande, kõwale jättes loamatulist
 ülesannet. — Nüüd minnes annab seletuse, et
 murem kriipsul ja numbritel peab ikka wahet
 olema. Sellene tuleb kirjutusi teha, et murem äieti
 üles kirjutada. — Õpetaja Noorti jutustamine ette
 arwatab ja segab. Kõrge toon, kähwa hääl, wahet-
 pidamata jutt! Seda ei pea keegi kätte kinni
 wasta. Loomulik on siin laste waimu ja
 mittemidagi kaulmine! Tawita parajad tooni,
 räägi parajalt kumeldawalt, wahedega, tawidare
 ja räägitawate sõnade tähtsuse järele käärt madal-
 dades ja kõrgendades. Anna lapsele aega tema
 arwatawast asjast ise parandada, hea alamaolu
 tule teatavaks tehes ja tawilisel korral wige näidates.
 II klass ei oska talwit tawitada, kirjutasid moonu-
 tatud kujul: 9.4.2. Õpetaja annab praegamine!
 Kas siis kake aasta jooksul ei ole jõutud liiwiride-
 rita moonutatud kirja, et ikka praegama peab-
 kaks aestat läbi! Kas pole siin jällegi nähtusega tegemist,
 et algul on see külg läheleppumata jäänud ja wahel
 sekka praegatakse, kuni järjekindlat nõudmist ei
 ole olnud. „Sa ei oska seletada. Sa jääd kinni
 oma ülesandega jne. praegab aga õpetaja edasi.
 Kirjuta, paranda, oota.“

kaulmine. Õp. M. Rei. Halb kaarmoonium,
 halb laul ka.

14. veebruaril 1928.

II kord.

Klassis temperatuur $+8^{\circ}\text{R}$. Otse tunni algul paun-
marse ahi pinni. Klassi jõua enne tundide lõppu
soojaks minna.

Matemaatika III+IV kl. Õp. M. Noat. III klassil
numeratsioon, mis ulatub miljardideni! Õpetaja
räägib kui masin. Selle juures ebraäse eestlased.
Kumpis (pro kum), minut (pro minut). Jaga-
mise lõppu nulli saamisega räägib õpetaja jät-
le kui masin. Ometi ei ole see jagamise seletus,
vaid annu seletata tarvitamine.

IV klassil ülesanne: $3\frac{1}{4}$ tasinat riipe; $\frac{1}{2}$ tasinat ku-
lutati äri, palju jõi järele? Õpetaja sarrab ab-
ti oma sõnavara ringu sekkma, ei anna lastele
sega oma mõtteid koostada ega väljendada. Kir-
mus rääkimine ja sapeadamine iga väikese ja
küllalt lihtsa asja selgitamiseks. Õp. on järele
määrtes lihtsail asja keeruliseks "seletama".
Nüüd küsib õpetaja juba klassi, ilmselt tees-
märku annaks, et teda võit küsida. Jne.

Emakeel III+IV kl. Õp. M. Rei. IV klassil lugemine.
Sõna "äelkaval" ei oska lugeja paiss kuidagi
hääldada, mida lõpuks õpetaja ise teeb; küsib
mis tähendab see. Laps: "äde"! Nii siis saab
IV klass sõnast "äelkaval" aru! — Samuti
nagu lugemise juures, parandab ka rääkimises õpetaja
ja ise püüdnud tähtsusi või arde tähe, mis on õpe-
tazagaoline. Nihuti pealkirjad ja nimed segased.
Nihkudes pole harjutused tehniliselt hästi korrald-
tud; tulba pealkiri ei vasta tulba sisule; iga tal-
bal ei olegi pealkirje. On lahutatud nii: "püh-ib".
Rumalaid viisi on IV klassil, nagu: "Päetis ei saa
järelele". Mõtteliselt segased kirjutised; segane on
ka õpetaja Rei parandus.

III klassil — kettel püüdnud raamat, kettel sulg. —
Ka õp. Rei tarvitab palju sõnu. Parandab ise vna

lesti lastud sõna, kuna teine kord isegi märkas
siis te, s.o. riiga ei märra - kui märkas, parandas ise!
Grammatiliste või õigekirja reeglite läbitöötamist
ei ole. Aleksander Walt'i vihus on õp. parandamist,
nii kogu peaar olema „kõrmpsed“ (pro kärbsed).
„Ümberkirjutusteks“ on hoopis parandamata jäinud.
Muu seas - Walt'i kiri on algusega võrdelalt palju para-
rand.

Laulmine I rüh. Õp. M. Rei. Hiljuti laul. Lapsed
laulavad „mu isamaa mu õnn ja rõõm“. Kõik on
nagu linamine - hääled pühastamata, kokkukalatu-
mud; taktis ei laulda: mõni kargab ette, teine - järgi
loomult, jäät taga. Lapsed ise kahe käega löövad rü-
tmist, mõnelalt, lodavalt, nagu kassi pojad nja-
avad! Selle juures igaüks oma taktis, ümber vah-
tides, igaüks laules.

Järgnevad jooned laulutunnis on need: Lapsed tea-
vad, moodi nimed ja seisisukohad joonestatav; lau-
lad ka narti redeli rälja. (Kui laulu sõnad
õpetakse klassis juhtlaselt kätte. - Kuid - ainult
salme armastab õpetaja klassis kätte õpetada, kuna
laul täiesti tagumisele plaanile jääb. Salme õppi-
misel domineerib liiga kaua ja tugevalt õpetaja
hääle, ja kui karraga lapsed väiksest peast ütlevad,
siis pole enam harjunud liige ja salme ei lähe. Nii
läheb terve tund kahe salme õppimiseks: „Kõik sinu
pean lahkuma“. Laulatakse nii, nagu äelvaase:
„nagu õunad noma loomad“. Püüdnud õpetaja töö
laulu korda seadmisel. Nii laulab igaüks: ...

pean lahkuma; teine: ... pean lahkuma!
Õpetaja siin midagi ei paranda. Paisikesed taga-
pool: kätt taskus, vahitakse seina sirge, kää-
rit jalaga jne. Harmoniumi külge püüdnud
masti hoidus õpetaja, mis pärast laulu keskkoolest
laul valtsis kätte õpetatakse. Algas juht 3-nd. salmi
õppimine, ilma et ükski veel kuidagi lähem!

Saksameel III + IV kl. Õp. M. Naat. III klassiige
seuline töötamine läbi korda. Hääldamine ra-
huloldas, õpilased mäistavad omakohaselt keelt.
Õpilane: der Schülerin. Õpet. parandab ise
jällegi kõhkesti rõhutades: die. Küttelt alles
tasasest jällest ja käsivest näast: „kas der?“
ehk lihtsalt käsiva tooniga: „der?“ Kui
niind laps parandaks „die“, siis käsit an-
-miks? sest mõit olla illel ta juhtumisi
äiti. Reegli, millal der, millal die tarvitata-
se, vähemalt kui isikulest juht on, peab ka
juht III klass teadma.

IV klass hääldab Kaas (kaues, mitte kauss).
„Diese Zimmer“ (pro Zimmer); „Wir 'aben
ycces (sechs) Zimmer“. Siin kannab õpete-
ja HC parandama — keeleõpetamise teise
õppeaasta lõupõole! — Õpetaja ei lase
jällegi õpilast oma mõtet lõpuni ütelda, vaid
läinab selle katki, kui märkab et vigane on.
lase ütelda, ja analüüseri siis seda vastust,
kuni laps ise oma absurdummi üles leiab!

Maadelehtade V kl. Õp. M. Rei. Kaas dil
orienteerimine on siie ärn ja kartlik.
Oletame et on rahuloldas. — Tartu maakond.

Ajalugu IV kl. Õp. M. Rei. Sõnn, kagu: Ra-
käre, pürgermeister — on vaja selgitada on,
mida tehtud ei ole. Õpilane jutustab rahul-
oldavalt, aga raamatuliselt. See ei arenda.
Raskest saab vastuseid. Rootsi ajast, Hane
ajast — mitte midagi.

Prümituse ja tööõpetuse tund I + II kl. Õp.
M. Rei. Tütarlastel väikesed õmmelustöö-
sed, tarkuvisi pilatamina ju. Põisnertel
— nähtavasti riige õpitud töö. Mõnedel
plastiliin; üks õmblod vanadel riikukaantela
linnu siluetti; teised lõinavad halba de

puusungalega laua killukestest midagi; keegi pois (Ranga Jaku Vesmu) on oma sarmel ilurasti periseks lõiganud, purige laua tald-
du lõigates, ilma et tal midagi plaani olnud, mita sellest jälge lõigata tahes. Ei ole seal jooni peal, mille järelle lõikamine peaks sünnima, pole ka näha milleniski kujunevat-
mummu kuni et aga lõikas! Mõni kärimise peale, mis ta tahes sellest teha, vestas: ei midagi! Riide orvaru nojad kojas on saumalt ja old seest ära - võias ta midagi katkuda sisse teha! Riided on küll erinevama klassis kui ka kojas on need küll. — Käritöö kõige oma kannaldusega jätab halva mulje.

Kõlde ei jätta see kool häid muljet, juba aastate vana. Koolijuhataja Mihail Noor on küll pikemat aega siin töötanud, ja kõigi tundumise järelle piimlik ja mitte kor-
lesta, kuid kannatab siin kirjeldatud meto-
diliste ja didaktiliste üldpundarte all. Tegju-
tamale need koka peal kõik teataraks ja loodan paranemist. Käesoleva perisjoni es-
märk oli põhjusestani tungida, millised tingi-
mad mitte rahuloldava koolitöö selles koolis.
Kui jäin jälginu tehtud märkuste tagajärge. Teine õpetaja on siin sagedasti pakenud ja
ikka nargas ja saamatumad juhtumid.
Ka praegune, Melania Rai, ei tööta palju.
Eas näe!

17. veebruaril 1928.

aga võta nüpuist tagajärge! Op. M. Noor Suri
suvel 1928.

N^o 47. Karandi kaol.

Kaalis I-III kl. 1. komplekt õp. Aleksander Allas.
Muõpetus. Arakadunud paeg. Mitu last
 jutustavad seda; üsna rahuloldavalt, kuid
 hirmus kärisvate häälede ja isävalide lau-
 gema lõpptooniga.

Laulmine... Kaku sa väga vults lüüsi.

Oh sa mu armas Jumal küll! Just kui
 saetans sada siga korraga jookes, kes
 igaüks omamoodi kisendab! Laul on a lauris,
 aga õpetaja laulab ja mängib viiulile kaasa
 nii, nagu poleks seal ühtegi risti et, vaid
 nii nagu moodid seisavad. Sellele vastavalt
 tuleb siis ka sellist laulu sõlt vältz, nut-
 te laul! Sama laul on punktiga ja
 lipuga mõtistega laul. Need lauldek-
 se kõik ühe püüdnud! Otse hirmus
 kuulata! — „Soo, nii!“ vastab õpetaja
 ise rahulolemisega. — Kuidas viiul
 mängib, kuidas lapsed laulavad, pole
 sün sugugi tähtis! Aga lapsed laulavad
 nii et - suud lahti! — „Meie aia ää-
 res tänavas... kus katehinaas põlvili
me lapsed jookime!“ Nii lauleb
 õpetaja, nii laulavad ka lapsed!
 On aeg sinna nut õpetajat saetada!

14. veebruaril 1928.

N^o 48. Saaliku kool

Koolis I–II kl. 3 komplekti. Juh. Johannes Luts.
Bestikeel I+II kl. Õp. J. Luts. Käsitlusel „Maktra
 Sada“. Õpilastel sellest rahuldavad teadmised.
Bestikeel IV kl. Õp. Aleksander Aas. Oigekirja reeg-
 lite seletamine ja grammatiliste vormide käsitlus.
 Läheb ladinale; õpilased võtavad tööst koostalt osa.
Matemaatika I+II+III kl. Õp. Olümpiaada Aas.
 II klassi rühmas väge rõpamas kirj. Muud u-
 läheb tund korda. — Harjutades arvut. m. l. null
 või rohkem lõpul, on praktilisem null järgi koka
 algul ära kirjutada; pärast võit te ära arvutada.
 Seda ei või aga weaks lugeda; selgituse perioodis
 on vajagi ümberpööratult talitada.

Matemaatika I+II kl. Õp. J. Luts. I klassil — peri-
 oodide murdmise moodamine lihtsuseks —
 läheb korda. II kl. lõputid — lihts korda.
Bestikeel I+II+III kl. Õp. Olümp. Aas. III kl. käenas
 ajasõnu suuliselt-jole rikk. I klassil järele ilusad
 kavalikud rühad ja kirj. Väiks raudeta veel roh-
 kem sale äige hoidmise peale.

Matemaatika IV kl. Õp. J. Luts. Kõn rühmas
 äige arvut. oma ülesandad. Läheb korda.

Laulmine IV kl. Õp. J. Luts. „Oin lakke laulmine“
 — nootid tahvilil, kait siis salmiserituse, ainult
 a. häälikuga. Kõle pinaldane taat, nii et laula
 õppimise mõnn juhe kaotki lähed ja esi õpi-
 lastele lõpmata igarvus hääleajamisega muutub.
 Lastel on ka igas: kes ronnitab nägu oma hooli, kes
 tequtset muud oma kätega, katab tekkides jne.
 Kõg, elu pündab täiesti.

Joonistused I+II kl. Õp. Olümp. Aas. Häälelised
 joonistused kokatati äige konad; pliciatsi jo-
 nistused lähemas korda.

Kool üldiselt täiesti rahuldav

16. veebruaril 1928.

N^o 49. Maasi kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Juh. Jakob Endresson. Minu kell, mis äiti käis, püüdis 10 minutit süüesast, kuna kool juhtis töös, nii et pool kümme tund lõpetas. Minu tulemust on nähtavasti teatud, sest püüdnud on jätud, nii et laudade ääres alles märgid.

Matemaatika I+II kl. Õp. Theodor Ewert.

I kl. rehkontabi: 19-6, 29-6, 39-6 jne.; 18-6, 28-6 jne. Tagapool istujad lapsed saavad nendega rääkida hakkama.

Uhis laps võtab seljaga otse vastu kuuenda ahju, kuna klassis esimese laval, ruumi kätte oleks. See tapab ju lapse.

Emakeel I+II kl. Õp. Th. Ewert. Lapsed näitavad kergitavust, suurema osa tunnist aga raskivad oma rääkimist, kui teine klassist loeb. Ajaga peab kohanemist olema ja iga osake ära kerkitama. Nihud ja käikid rahuldavad.

Estivik III+IV kl. Õp. Endresson. IV kl. kirjutas kirjalehel käänamist - lühed kardid, III kl. kirjutas diktaati.

Kool üldiselt rahuldav.

16. veebruaril 1928.

N^o 50. Saisle kool

Koolis II+III kl. 1 komplement. Õp. Andres Mägi.
Tuba külom, et lapsed rõõhuvad! Termomeeter
seinale näitab $+9^{\circ}\text{R}$.

Matemaatika. Kõne õpetamine; lapsed
saavad asjast aru.

Tööõpetus ja joonistamine. Lapsed lõi-
kavad värvilistest paberitest riide- teist
maja: linde, loome, puud jne. Õpetaja ise
annab alati juhatast.

Õetikeel. Lapsed teavad õigekirja reegleid.
Nagu on paras asi kummalgi klassis.

Laul - lähed, aga ei ole kindel.

Kool üldiselt - rahuldav.

W. Wehrmanil 1928.

N^o 57. Koikla kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Jah. Gustas Kull.
Lapsed ilmuvad kaunis vara enne tunde kooli.
Saadavad oma meddina suminaga müüda, kas-
jutades ise oma õpetitua, laulmist jne.

Emaxeel I+II kl. Op. J. Kull. I klass kirjutab.
Kiri rahuloldas. Laste nimeid, vihaudel pea-
rad korralikult kirjutatud olema: kas kirjutaga
õpetaja ise I klassile ehk õpetaga, kuidas tahet
kirjutada. Ühel silmil seisab: „Arseni Kraas
koikla alk kol I Esimene kals

I 1927 aastal.”

Kui kõigest hoolimata siiski juhtunud sama-
ne pealkiri, siis peab ometi õpetajal esi-
mese paranduse puhul silmapaistva sama-
ne solkimine ja kõrvaldatud saama.

II klass loeb. lugemine rahuloldas. Vikud
ja väikiri läheb korda.

Matemaatika III + IV kl. Op. J. Oks. Geomeet-
ria III klassil; kolmnurkadest. IV klassil kül-
nurjad ja nende pinnad. Lapsed on heis
üsnä aruad ja õpetaja annab selgeid se-
letusi klassile, kõigile kuulda oalt.

Joonistamine IV kl. + emaxeel III kl Op. Kull.
III klassil on laul pähe õppida: „Mingem üles
mägede!“. Õige raskesajast läheb see, ehk
õiges lõpus ja ridade vahetused, mis näitab,
et lapsed mitte väge teadlikult seda õppinud
ei ole, vaid tumpinud, iseasi orast tudimusega.
Viisid annab õpetaja küll laulu kohta vas-
tavaid selatari, kuid need on ju enne õppi-
mist vajalikud, mitte niivõrt pärast.
Vikrikate lausete diktaati tahulil sellort
laulust - läheb õigeaigaliselt korda.
Tööõpetus III+IV kl. paisteb. Op. J. Kull.

Õpetaja omad isiklikud täiendused ja materjaal.
Täienduste kogu on kaunis mitmekesine ja täieline.
Päris suure innuga töös. Tehakse kõige mitmekesisemat tööd, nagu: treimist, hõõreldamist, saagemist, oherdamist, peitlilitööd. Tehakse väga mitmesuguseid asju, nagu: kirsivarsi, reharassi, reharakasid, rehapüüsid, kulpe, lusikaid (puust), saapapakke, jahuküüborleid, ka raana tööd: raana saagemist, viilimist; parandamist ja rajaste ühe ukse murdunud käepidemet, jreine.
Käsilitööd kõinide klasside tütarlastele annab samal ajal tunniandja Magas. Siin ei ole suuremat edu: tehakse pitsi; mõnel on mõni riide lapp, kus pitsiõid katsutakse teha, pilatamist, nimeõmblamist - suurt mõnu nendel töodel pole näha. On ka lapsi, kes midagi ei tee: ei antavat kodust midagi! Eks see ei ole selita laste huviga asja vastu, mida õpetaja näis teatada seadab! Samal ajal annab Õp. J. Oks, I+II klasside Rahulugu - põistele. Järgneva lähikünnud mona lugu. Jutt lõbus. Lastel pole igas.

Wäimlemine I+II kl. Õp. J. Oks. Väga ilusad hoojutused, massimine laulude saatel, tütarlastel õpud, põistel kopid, pöörele, lüügutustega. Lapsed on ühe hingega asja juures, ilasasti laulavad, kene näha!

Poonistamine III kl. + laaduslugu IV kl. Õp. J. Kall. Poonistused pole suuremad asjad. Laadusloos jutustab õpetaja lüüga jalg. Väikse ju ka käsida muuseas, ja lapsi jutustada laste.

Usuõpetus I+II kl. Õp. J. Oks. Jutustas ja tunnikäsitlas kena. Õp. tanitab raamatut, "Pildid laste", "Nellu Winteri" lugu, mis väga kena käsitlus ja endisest kairast usuõpetuse tunnist koguvasti lahku läheb.

Laululine - kõik klassid 2008 (võibfispool tunde). Õp. J. Oks. Rahuloldas.

18. veebruaril 1928.

N^o 52. Abrokasaare kool.

Koolis I-III kl. 1 komplement. Õp. Aleksei Wagane. Klass on külm, ilma kütmata. Minu sellerahase märkuse peale paneb õpetaja tule ahju (ta ise kütab). Külmas klassis mikkisugane warku lõhn. Hammikupabvaks laulab õpetaja lastega 2 salmi, siis palve: „Armas pees, juhata meid ja lase meid oma õpetaja seletustest aru saada ja tee meist head riigikodanikud.“ Sellepeale salm: „Su uto Jumal, palwaku!“ — Palve tundub tekitune, mitte loomulik-täisena. Olenks parem paluda ölnud: „Juhata mind lastele hästi ja selgesti seletama!“ — Wei on wiimane koolinõuniku kahm! — Pärast palwet läkitab õpetaja kustunud ahju

I klassis 6 last, meist 5 koolis;

I . . . 4 . . . 3 . . .

II . . . 2 . . . 2 . . .

Segä koolis 10 last.

III klass kirjutas peast: „Flus öled isamaa!“ Käekiri on rülets, eriti klinkril: lähed peenikesed, õhaühedargused, ebaühelauused, ebaühemiltused. Õigekirjaline kilt on äige puudulik. Nü kirjutas üms: „Waadke, teine: „waat-ge“ ja „waatke“ „iilguse“. Waatke rahked „rauki hälib“ me.; on puudulikud lõgud ja mittesobivad grammatilised, nagu taotud näitustri nähtub. Ühel leheläljel on õpetaja märkinud 30 wiga! Samuti on I ja II klassi käekiri täiesti rülgarandmata. Ühel I kl. õpilasel on wikk lüis hieragläife, ilma et õpetaja katas kuidagi näha olenks, mis ta kirja arendamiseks teinud on.

Lauluke: „Uinge üles mägedele“ on teisest klassist halwasti pühe õpitud; üksikute ridade wahete-

mine, mis lavalalt laagilise mätte rõõmib, mis
aga sünni lastele nii kalbama näib. — „See jäät
karrata ja juurde „Päipsijärve sünni“ Cugeda“,
karraldab tunnilõpul õpetaja, ilma et midagi tunni
tunnis loetaks, lugemise tehnikast ilu või tunni mõtet
otstaks. — Mis sine siis, kui lugemine kujuneb
lastel tähtede järgimiseks kokkuvõttelemiseks!

Matemaatika. Täiesti ei saa aru, mis ühelgi klas-
sil õppida võib olla. Õpetaja rapeldab ja rapeldab,
segab lühetunnet laste loesse ja läheb neid tööjää-
gelt mölga. III klassile oli antud Murrelase õppera-
matast: „jälle nulli rüürid“ karjatamiseks N° 5.

Karrega: „Arvame ennemine 270 - 130 + 260, palju
saab?“. Süs kargleb õpetaja teiste klassidega säd-
sama segamist tegema, süs jälle III klassi juurde,
kes aga sammugi pole paigelt ära saanud. Õp-
annab paatavõõrle seletuse, kuidas sin teha. 4
tunni järele saab klass teada, et see 400 on.

Süis: 400 : 5; Harri annab ühe kops vastuse, et 120!

Kõik see asi peab peast sündima, kuid lapsed
on leidlikud: Süljese sõrmega lasevad laudadel
nii et isapüree vett! Õpetaja sallib kõrvast
karjumist vastuseks lauas istudes, nii et kü-
sitaj ei väista, vaid see kes oskab. Saadan ühe

tahvli juurde III klassist: numeratsioonil 4 kokas-
te arvudega teab, teise saadan leidma $\frac{5}{12}$ arvust
720.

Midaagi ta sünni aimes, kuid seletused
on väge juurde, nagu: 12 ei lähe 7-me sisse, võ-
tame 2-he ahins. Mis see tähendab? Harri ütles,
et tal olle niind $\frac{60}{12}$ teada! ($720 : 12 = 60$!) Midaagi
ei ole selget! $60 \times 5 = 305$ sarv pois ($5 \times 0 = 5$!).

Pärast parantab. Niind ütles, et ülesanne pole veel
valmis (ta onaga niind valmis!) Teine küsimus alla:

„Palja tuli põleja!“ — Annan peast rekamentadi:
„Teenijale makseti karrega kahe kuu jalg välg, ni-
melt 20 krooni. Kui sünn on selle teenija vastopale!“

Kuidagi ei saa õpilastelt selle ülesande kardamist. Inna: Teenijale makseti kahekuu aastapalk Hälja - ja muud sarnest ramalust. - Üks alaline kribelemine sõrmede kallal, mis vist sünni eesmise rahendi peavad olema. 10 minuti pärast hakkas küsima. Molemad (III klassist) on nüüd kää tõstnud. Küsin rüümeti tähtselt. See ei oska aga mitte midagi ütelda. Teine aga seletab, et: "aastas on 12 kuud, ja 2 korda 20 on 40, ja 2 korda 10 on 20, ja 40 + 20 on 60". Saa temast niisugust aru! - Põisid arvavad nii et silmad keeruvad ja sõrmed keeruvad, aga ei tule, ei tule. Teeb raskust ühekuu palk võlja arvata, kui kahekuu palk on 20 krooni.

Laulmine. Sa minna käed nüüd tõsta (hommikune palve laul) harjutusel kahe käälaga. Alttot laulab ainult üks laps (pois), kellel suurepäraline alto. "Tulene õhtu päike" - lähes, aga üks alto matas kõikide distandid! Õlu juudab siiski.

Saksakeel III kl. 2 punkt. Esiteks lugemine raamatust ("Ich Zeichne ein Hans" ju) ja pärast seersame tegelikkust tahvlijuures, jutustamise ja joonistamisega. Peaks olema ümberpööratud. Rääkimise peale on tubliti rõhupööratud, muudugi peale nende juhust, mis õpetajal omal viisil on. Auf den ja auf dem Tisch "juures saab õpetaja ägedaks - ja ka muud on seda kalduvust tunda. Pole vaja ägestuda! Anna lastele ainult taviliku arv harjutusi! Aldiselt võiks Saksakeelt siiski rahuldavaks lugeda. Muud aga ei ulata kool kaugeltki taviliku kargusele, ei õpetuse ega kehratusele karra suhtes (sääjega kirjutamine).

28. veebruaril 1928.

N^o 53. Whisgumnaarium.

Ukuõpetus I^o kl. Õp. Nikolai Bäuerle. Õpetaja laseb ünnikuid salme lugeda apostlike tegude raamatust, paljuka muudest raamatutest, ilusa et neil näiliku sidet alers. Seeja tundub tund villustatuna, laialipillatuna.

Saksakeel II kl. Õp. Karl Johansson. Tunni sisemus, "Die Formen des stehendes und flienendes Gerässers auf der Erdoherfläche." Sellega antakse klassile pilikurita algja elaval väine suus hulk uusi sõnu ja mõisteid, millele seltsis veel tunni lõpuks ühine kõlar laul: "Die Lorelei". Samuti kasutab õpetaja rohe ära asjades, kui keegi õpilasist oma mätet valesti väljendas: "Meine Stimme ist krank." Naer- ja jargnes parandas: ich bin heiser. — Tund on hea ja elav ja viljakas.

Eestikeel V reaalklass. Õp. Aleksandra Kniree. Tund seisab Inglise teostekogu lugemises klassi poolt, kus juures õpetaja juhib tähelepanu eriti Inglise stiili peale. Mirpooldest Inglise stiil tähelepanu väärneb ja millised kohad oleksid iseloomustavad selle stiilikahla, seda ei ütle õpetaja mitte. Õpetaja on klassis äärmiselt vähe aktiivne. Ka tundub, et õpetaja õpilased Inglise töödega tuttavad a. a. l. Ühtegi teost ei ole eriti klassis läbiõpetatud.

Saksakeel II reaalkl. Õp. Adolf Graf. Õpetamise viis seisab lugemises, kust siis õpetaja pärast ünnikute sõnade seletust, tähendust küsib. Ka võib siis klass sõnu küsida. Kõige selle juures on kõnet klassi poolt vähe, oma keele harjutamiseks. Lääldamine klassil vähe puine. Õpetaja Grafil endal suurepärase line lääldamine.

Käsitöö II ped. kl. tütarlastele. Õp. Marie Käder
klassil kaunis ilasid töid tehavas.

Matemaatika metoodika I ped. kl. Õp. Eduard
Gerban. Ettekannetega, klass asavõttlik.

Pedagoogilise haru III kl. õpilase Lõuk'i prak-
tika tund linnu algkoolis eest III klassis ees-
tikeel. Metoodika õpetaja Aleksandra Kuiver.
Praktikant tubli. Tunnikaajalusel pole viiga.
On isegi häid näiteid, nagu i ja j kirjutamise
reegel, mis oleks sünni võinud enam rõhuta-
mist leida. Tänu rohkem klassi sügavale
et rohkem käsi töötasid, ja mitte neid mõnda
ülestõstjat kanda, sest: kuidas siis teiste gra-
saamisega lugu on?

Saksakeele proovitud sama klassi õpilase
Bartels'i pool Kaarma Suurevalle algkooli III kl.
Metoodika õpetaja A. Graf. Mitte üle keskmise
väärtuse. Näedamine: gellb. "Her hat blaue
Rosa an?" - jäi teadmatus ja nagu kadus see kü-
simus ära, kuna lapsi küllalt oli selle värvilises rüües.
Keegi lahutab: sch - verts - ja praktikant jätabki
selle nii.

Eestikeel II 3 kl. Õp. Karl Taur. Hea tund.

Mõnus läbitöötamine. Õpetaja parejalt elav.

Käsitöö I kl. ped. puistell. Õp. Err. Kabilin.

Puutööd - kübarad, restid, jalg pingid ja muud.

Saksakeel I 3 kl. Õp. Erq. Nürsland. Klass

on kaunis ärge. Näedamine lähed. Töö lähed.

Laulmine III hüm. kl. Õp. Karl Grünwald.

Õpetamine hõlpsa. Laul hea.

Klaaveri õpetus IV ped. kl. Õp. Salme Põdersson.

Õpilane kirjutab. Edasijõudnud palju pole. Õpetaja
palju juhatab minna juuresolekul siin.

N^o 54. Waiwore kool.

Kaalis I-IV. I. komplekti. Juh. Alexander Purnab. Eestikeel II-IV kl. Õp. Karl Noogen. IV klassil on dirtaat punkti, hindmise ja küsimismärgi reeglite peale lase lõpul. Kenad seletused õpetaja poolt, mis tatta õpilased sellest üsne ara saavad. Matemaatika II + IV kl. Õp. A. Purnab. III klassil harilikult murdade selgitamine, kartulaid katki läigates, mis enne punkti pestult valmis pandud. Selgitus väga kena, kuid õpetaja ei oate teinud klassi, vaid käis käestlajad. Käsin ise IV klassi umbes 20 minutit: tundeast ja selle mõistmisest, pinnamõõtadest jne. Ei saa ütelda, et see väga selge alexs. Nii teeb eakast käinas, mis on ruut, mille moodaks teda termitatakse.

Maetormööda süstemaist on rahuldav arusaamine. Wimlemine I + II kl. Õp. Noogen. Ringmängud. läheb korda. Mõned käivad naruspeaga.

Laulmine II + IV kl. Õp. A. Purnab. Tundub et laulud on vähese väljatöötamisega. Nii ei kõla laul mitte heas punktalt. 3 poissi ei võta üldse laulmisest osa, vaid teavad lausuda omaette teist lüü.

Kodulugu II kl. + loodulugu IV kl. Õp. A. Purnab. Kõik loos on lastel heptad, kas rästavad joonistused seos ja kirjutused, mis õpetaja rõõm korregeerinud. Loodusloos mee mitmesuguselt alexant. Lapsed on selles tähelepanelikud. Õpetaja seletab hästi, (kuid ilma ühegi rahandita) mis katseklaasis mee keetmisel ära määrata võib.

Maateadus IV kl. Õp. K. Noogen. Skandinaavia pooltsaas. Tund õpetaja poolt kena. Vähes õpi laste poolt rohkem kõneldamist nõnda.

Saksakeel rikud. Õp. A. Purnab. Käikiri suuremalt osalt puudulik, mõnel poisil halb, naga kaale-

tunult risatud. Tööd on õpetaja poolt parandatud. Khes rühus on esimesele lühiküljale ropp sõna kritiseeritud, mida õpetaja ei ole eest poolt enam maastanud ega märkanud. Khes on terveid.

Kõltsel: Pärandid ei ole mustad, on peajalt puhtad. Ei ole ka värskel pesemise jälgi märgata. Koolilapsed on vanad. On aluses parandatud asi, nii et praegu lõhutud kahti ei ole, peale paari küljelena nurga, mis punduvad. Palvemaja, mis kooliga ühel kooril, aknaruudud on praegu kõik terved. On küll ruute, mis naeltega tahapandud, ilma kitite, mis nagu küljelt pandud ruutudest tunnistust annaks. Kuid on ka üks terve akna, kus pea kõik ruudud & naeltega kiinni, ilma et need kunagi kitsad olea, olud, kuna raam ruut-poolne ja rihmast juba pleekinud. Nii on need aknad ammuagi sel kujul seisnud, nii et õpilaste lõhkumise jälgi siin ei leida. Kõll on aga palvemaja tagune väljaseidetege puuretatud, ehkki koolijuuris on väljaseidetege kahad. — Paistel juures korralikult loigatud. Tunnis alatakse töös. Siomisest tunnis ei ole vähemutki märki. Vahetunnil õues olles on lastel harilik maelatas ja jook, ilma miski plaksu märkideta. — Pildid, mis seinale ja mis ärapandud, on täiesti korralikud ja ilma kriimastustete isegi.

2. märtsil 1928.

N^o 55. Pärula kool.

Kaalis I-IV kl. 2 komplekti. Joh. Peeter Lauri
Bestikool I+IV kl. Õp. P. Lauri. IV klassi vihud on vä-
liliselt karralikud, näeksi suuremalt osalt täiesti ra-
huldaat, mõned ka üsna ilusad. Viigu liialt ei ole,
karralikust õpetaja poolt parandatud. I klassi vihud
on ka karralikud, peale kahe-kolme (7 last üldse). —
Etteitlusi vihu hea, ilma suuremate vigadeta.
Fluorid vihu ilusad.

Matemaatika II+III kl. Õp. N. Klaas. Täiesti rahul-
dus tund ja õpilased on kinniselt elasti jõudnud.
III kl. kümmandmurdade liitmine, II kl. karrutamine
ja jagamine loo piires.

Joonistamine ja tööõpetus I+IV kl. Õp. N. Klaas.
Ilusad joonistused. Suurendused postkaartidelt ja
vabad joonistused, ka etja järele. Kena tund. Õpetajal
on üsna ühte ja teist ütlema klassile; ikka defilee-
rib laudade vahel, waadeldes laste töid, juhatab lapsi,
parandab ja märkusi tehes.

Bestikool II+III kl. Õp. P. Lauri. Aegemine tehniliselt
üsna hea. Vihud karralikud, kivi karalik. Arvutustes
ei tee I kl. kuigi palju vigu, pe üsna ilma vigadeta.

Joonistused II+III kl. Õp. N. Klaas. Joonistatakse ka-
alikat naturast. Üksne kena joonistus. Õpetaja on
laste tegevas.

Laulmine I+IV kl. Õp. N. Klaas. Laulmine — kena.

Maateadus IV kl. Õp. P. Lauri. Prantusemaa. Lühel.

Saksarzel IV kl. Õp. N. Klaas. Tunnipidamine läheb
müüdi täiesti korda, maha arvatud mõned keelelised
komistused õpetajal. Nii tarvitab õp. der Lappe ja die Lappe
(pro der Lappen), versuchen (pro aufsuchen) („Ich verstehe
den Lappe — wollen wir jetzt den Lappe versuchen“). — Liit-
Sönn, naga Schieblade, tuleb osade kaupa selgema teha:
schießen ja die Lade. Iga verbi tuleks konjugeerida.

6. märtil 1928.

N^o 56. Randvere kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Puh. Karl Tamm.
Teine õpetaja Antoonis Kirsch. Haal asub Rand-
vere müras. Ruumis on praegu kitsavõrre.
Õpetuslaseelt täiesti rahuldavas seisukorras.

7. märts 1928

N^o 57. Kailuka - Wäta kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti, mille vahemaa ligi
3 kilomeetrit. Puhataja Helmi Davidson-Laus.
Kailuka klassis õpetab Melaania Remmel.
Bestikool I+III kl. (Kailuka). III kl. direktor. Õpilane
Kõiks - halb õigediri, arast II klassile lubataid.
J. Seppa vihm on õpetaja direktori parandusel
õhe lehekülge peale 6 riiga parandamata jätnud.
Õpilane on selle tüüpi ümberkirjutatud ja ümber-
kirjutise samad read ülekannud. Ka teis-
tes vihmades on ümberkirjutised sisse jäetud, nagu
lammba, seepimull. Üldiselt on käekiri
III kl. rahuldav ja ka riigide hulga poolist hea
tahtmisel arastuõpetas, peale 2-3 vihm, mis
küll kõlbmatud 13 hulga. I klass tahvilil
kastutab käega kirjutust.

Matemaatika. II klassil ülesanded lihtsate küm-
nendmurdudega. Klass on matemaatikaas tauri-
likselt arenev.

Wäta klass. Õpetab. H. Davidson-Laus.
I+IV klass. Ajalugu II kl. lapsed vastavad.

haagselt, ühtlasi sisukohasid laule üteldes - sans-
laste tulekut, eestlaste võitlastest, ardu ajast.

Eestineel II kl. dugemine läheb kannis haagselt.
Käsitöö poistel on eritsel järjel. Paterilõikamine,
kuid koolilaudadel, ilma et tüüdnud qll oleks. Lõi-
karad ajakirjast „Rongest“ jille väga - lauaningadege,
kuna sin ometigi kääril tasulilind oleksid.

Tähtlastega on asi parem. On ümne ilusaid
täid võrgu peale õmheldud; õmblersid ilustusi,
pilutarras, kuduras vardaist.

Saksakeel II kl. õpetajal oma väga kohmakas
keel: Wände, aach (pro hoch - Das kausint aach!).

Lapsed segavad palju artiklitega. Sagadasti
on a ja $f = 4$. Iks loeb nah pro nach, ilma
et õpetaja seda märreks või parandaks.

Laulmine - väga vilets. Ei tule midagi väge,
peale õpetaja enda hääl, mis õige ilusasti
kölab. - Ka Saksakeele tunnis lasnis õpetaja ähe
laula laulda, kuid laulis ka siin õpetaja per üksi.
Kärsin ise lõpne lapsi amakeeles ja matemaatikas.
Kõndan nimbis rahuldavaks meenusege.

8. märtil 1928.

N^o 58. Tööliste kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Juh. Aleksander Lepik. Klass tundub kannis puhtana. Nähtavasti oli seal mida alles korraldatud, sest klassi minnes palveks kuuseltas koolilapsed oma kargaga alles ahju ligi-dal, kuni õhku talma keerutatud oli. - Klass peab aegsasti enne tunde korras olema. Enne laste tulekut peab klass puhtitud ja käetud olema.

Eestikeel I+II kl. Õp. Riidu Sepp. II klassi rihtud on korralikud, käekiri puhas, selge ja korralik. I klassi rihtud ja käekiri üldiselt korralikud. Lugemine lühed.

Matemaatika II+III kl. Õp. A. Lepik. II kl. ülesanded korraldame peale kümnenendmurdudega. Üks pois ütleb, et ruudu külge (4,5 meetrit) tuleb tema pindala leidmisel 4-ga korrutada on, sest et ruudul neli külge on! Täised parandavad seda ja tundub kehtmine rahuldav arenemine.

Kodulugu I+II kl. Õp. R. Sepp. Tisleri tööst ja palkide saagimisest - vastavate joonistustega koduloo rihtudesse. I kl. Suibindust. Kevitöö IV kl. Tislarlastele õpetab tunni-andja m. Lepik, kes praegu silmahaiguse pärast linnas on. Rihtule õpetaja A. Lepik. Rihtid loikavad pappi raamatukandides; 2 loikavad, 2-3 vahivad pealt. Tööriista nimisuguseid ei ole - ka raamatukaitte rihtu mitte, et igarihele lööv saaks anda. Tislarlastel on mõned tähtsused tööriista riht, nimeliste süb-lamine, pilatamine, pihritegemine - misid ei mitte. mitoge ja narutavad niisama.

9. märtsil 1928.

N^o 59. Tõnise kool.

Koolis I - III kl. 1 komplekt. Op. Aleksander Rand.
Täna koolis 15 last: I kl. 8, II kl. 3 ja III kl. 4 last.
Klassiruum on inetuks läinud. Pale sinna pinslit
peale saanud nähtavasti Eesti rahvariigi kehtusel.
Täpseid klassis, mis lõpmata määrdus ja kätse.
Lagi näib läbi jooksnud olevat, mis inetust täite
aitab. Kuudas see võib talle koda- ja armastuse tun-
net koolivastu luua!

Õestikool. III klass käivad „ilus hommik“ töövihkudes
(muustandites). II kl. 10 lb, I kl. kirjutas. Õpetaja on ää-
miselt saamata; maitseta tõe töö. Tunnis joo-
sul jätkavad ainet kolm last lugeda ja ühel II kl.
lapselt mõni käänepäeva - ja tund on läbi!

Matemaatika. I klassiga 2 ülesannet. „Annul ali 12
ane, mito paarit?“ ja „Rätsep andis sellidele tšine näela,
mita selli oli? - Üks-kaks tšitarad käe, neid kiristades,
need üllavad ära, si osioki seletust ega teiste käsimist
- ja minduse edasi. Selle järel raamatust, kas on
näidatud, et korraldamine on erijakuslike lõikmine, kas
liidetavad on võrdsed arvud, küübis: $a + a + \overbrace{a + \dots + a}^{n \text{ korda}} + a = n \cdot a$.
Siin a täiis õpetaja muud seletust lapsel anda, kui
laseb seda raamatust lugeda ($2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 5 \cdot 2$):
 $2 + 2 = 4$; $4 + 2 = 6$; $6 + 2 = 8$ “ jne. Et seda sama korra-
mise teel loida võib, näib õpetajale kuika õpetajale seits-
meipitariga saladus olevat ja selleks ka jäävat.

III klass on päris nark. Saan vastust, et 10 on
kümme korda suurem kui 1 kümnendine, et 1 terve on
5 korda suurem kui 5 kümnendiline. - Sarnasid
vastuseid ma juba ootasin, kuidas kuidas nad sege-
avad oma vastustes õpetajale. Päevasaamata jä-
rele on hiigla teadas läinud. Juba 5. nov. segaülesanded
1000 jüri - 21. nov. lihtsused; 29. nov. segaülesanded muidudega;
6. deto liht- lah. mistahes arvutega. Lõpu. kümnendmurre-
miste; meetrumõõdud.

Laulmine: Ei kõlba. Hääled puhastamata, kriiskand, on rohkem karjamine kui laulmine.

Saksakeel III kl. + joonistamine I + II kl. Joonistamise tunnust näpistatase pool eestlasele lugemiseks. Saksakeel tuleb saksakeel. Senni kirjutas III kl. saksakeelt.

Lugemine muudugi, raamatut keeleõppimine! Ei siit tule väga midagi, ei raamatut ega ilma raamatute!

Raamatus ~~on~~ antud, hääldamiskeskustas peab ka raamatut tehtama, nagu näke, nagu: ven, venn, jna. Suulilisel ei tohi õpetaja süü midagi lastele kumeda laste omalt poolt, nagu näke Siin. Miski-sugust läbitöötamist ei ole, on jaks näkimine, kus laps kämmekarise näkimisepeale ühe kalvas-ti hääldatud sõna laseb. Õp. näkimise peale: „Wes ist das?“ (raamatus pildile näidates) tuleb vastused uniseid - ja unine on ka õpetaja. Näkimiseet vilets tund: pumbab energiat ja ka plaan. Üksikud sõnad, mis laps tahvile kirjutab, on ilmselge artikuleerimine ja ei teagi nende artikuleid. „Wes ist das?“ - küsib õpetaja, tahtes selle sõna tõlget. Streise, Süss hääldab õpetaja lühidalt.

Kool on nõrk.

13. märtil, 1928.

N^o 60. Saare lastekodu.

Õpetaja-kasvataja pr. Alma Kent. - Siin on kodutunud lapsed üle Saaremaa - praegu kokku 9 last. Nende seas on n.n. plakas, kes Türi koolist teise kooli määratud. Üks on 4,5 aastane, raskes vända kannunud 7 aastast, tervislikult kindurad, on enamalt kaheksevi kerjanud kogu Saaremaal, kus muudugi külma ja külga on tulnud kannutada, mis omavõrra tervise, vaimuarenemise ja maaalse külje peale oma mõju avaldanud. Teine neist on juba mitu nädalat haige; tahtes ei olla erilist haigust mitte leidnud, pealt üldise nõrkuse. Need kannikud - Randsepad - põesrad ka vargusehaigust; ka siin, varjupaigas, oleval seda märgata olnud. - Kaks õde, Balatškelid, on Wenemaal sündinud Saaremaal pärit olevast emast. Vanemad surinud. On 4-5 aastest kaheksevi õdestest Zestise tulnud, Saaremaale, ema sugulaste juurde. - Lastest äppivad:

I klassis 1 õpilane - Sergei Kaarik;

II klassis 2 õpilast - August Kull ja Aleksis Rand;

III klassis - ei ühtegi;

IV klassis 3 õpilast.

Õpilane August Kull oleb teinud see „kull“, kes teistest koolidest välgumiseks. Erilist alakust te ei avaldavat, pr. Nintu juba järde; ta ksisvat vaid kaasõpilasi. Praegu näeb August kindlalt ühe viisakas välje, kõnelen tomega.

Haige paars arut taas, kas teised paaris puud lihaavad ja saavad. Kas see on hea? Woodipetu võiks jätta alla.

Laste kirjutusikud on rahuldavad väliselt ja ka käekirja poolest, kuid rohkem ka mitte. Balatškelitel on palju vigu. Zestiseks on neil õpitud keel. Mõned on aga absoluutselt parandamata kõigil. Ainult Balatškel Zestiseks vihm on kahati ja -

randatud.

Laulmist-ei saavat lapsed, nagu õp. Kint avaldab. Minna jõudsin peale lõunat sinna, ja terve õhtu kohta ei korraldanud Kint miski tähtlastele, ka laulmist mitte, olgugi et klammer antuses olmas. Lapsed muudki nii-sama lõukisid ühest rünnast teise. —

Teisens püüas, koalitundide ajaks, ei aland võimalik selle mõne lapse pärast süü jääda, sest koolis oli ümberkants palju reviderida, ja nähes juba pealiskaudselt ruudates, et et siin enam vähem algamisel on, lahkusin hommikul kell 7. — Puudub siin isegi veel silassitahvel.

13. märtsil 1928.

N^o 61. Kärkvere kool.

Koolis II, III ja IV kl. Õp. Wamili Punn.

Eestiseel. II ja III klassil on väga ilus käekiri ja puhtad vihud; korralikud karjutused, mis täie arusaamisega tehtud. Opetaja annab seletust olawa käände tähtsusest, ja vastavad karjutused. Väga kena. IV klassis. Keraakes teebahmel. Kena läbitöötamine ja südamale panamine. IV kl. vihud välistelt väga korralikud, ka käekiri on hoolikalt tehtud, päevpäevalt õpetaja poolt parandatud-kenas. Käimide vihud on erilise pakkimispaaberiga ümbritsetud, nimed hoo-

linalt peale kirjutatud, mingisugast muund kriipsu ei leidu ka välispaberil — kard!

Matemaatika. III klasis korratamine kahe ja kolme-kohase arvuga. Opetaja võtab meeldi juhuse, kus korrataja kümnelised püüdnud, et seda jahuks edgitada. Õp. lasab meeldi nulliga korrutada, et pärast näidata seda ilmaegivõit täit. See võte on lastele väga selgitav.

Sanskrit. Opetaja ise tugis ei ole: „Wir haben so lernt“ — ütles; käalab Kaand. Kielemäistamine III klassile rahuloldas. On aga liiga aegavõttes ja schablooniline: „Ich sitze auf meinem Platz; ich stehe von meinem Platz auf; ich gehe... usw.“

Sünni hea, et II kl. seda kõike teeb ja räägib ja oskab ja rõõm! IV klasi käeldamine äige püüdnud; püüdnud sch, f — ja sellega lugemine püüdnud — eakutades.

Laulmine — itne kõlbab. Kõik laulavad, peale nende paiste, kellel käelemurdmine. Kuid need ei istu siiski mitte, vaid on lauljate seas.

Koolimaja on kaunis suur, väärilt itne ilus, sisenimelt ehk mitte itne äige ruumiseemtamine ja paigutamise — keskkoridori süsteem. Hus.

14. märtsit 1928.

N^o 62. Tarnimäe kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Juh. Anton Rivi.
 Juuan kooli, kui nooremad klassid parajasti
 tundi lõpetamas. Nii näen ainult kooli IV kl. 99.
 Maaseteaduses püüdnud koolil Euroopa kaart.
 Saksa keel IV kl. Õp. Aleksander Loo. Ka-
 rultdeselt hea käändamine kladel. Õpetaja ei
 lase ühtegi vale käändamist lihvast mööda.
 Õpetaja on täie teadusega ja täie energia
 täis. Mõned ebapiisavad lisarad siiski õpetajal.
 hängi, drei Karte. Muida on õpetaja kääl-
 damine selge, täielik. Üldiselt tore saksa-
 keele tund.

Wihud kõigil kladidel korralikus, puhtad
 ja korralik käeniri.

Laalmine. Õp. Akiiri. Läheb korda.
 14. märtil 1928.

N^o 63. Kuemäsa kool.

Koolis I + IV kl. 2 komplekti. Juh. Aleksander Urban.
Malemaatika IV kl. Õp. A. Urban. Wasturõõdelse jaga-
 mise mõiste selgitamine. Lapsed teavad kõik sel-
 mise, misjäreast selle mõiste selgitamine miski
 raskust ei tee.

Saksa keel IV kl. Õp. Juh. Kiiri. Tiitarlapsed lue-
 rad täiesti peatamata ja rõõdlemise ääti. Kee-
 lemõistamine tundus rõõdlemise hea. Imper-
 fectist Präsens'i lugemine läheb; mõne verbi

juures keel see ka raskusi, nagu: russte - keeltes
 Präsens, ei tea lugeja, kuid on inna, kes teadavad. Mui-
 du on õpetaja keel laitmata, kuid sõna „Ferien“
 käesolev õpetaja ja õpetab klassile „Ferien“ - arvates
 nähtavasti, et e on siingi i pikendusena. Parem
 oleks, kui lapsed loeksid enam pirkamisi ja kõre-
 malt. Minule läheb kaduma mõnigi laste eba-
 täpsus - ja nähtavasti ka õpetajal. Nii sõna „weg-
 laufen“ juures, mille pairs kiäldab gerulaufer
 ja viimaks „weggerulaufer“, kus „ge“ õpetaja kõr-
 wale nähtavasti kaduma läheb, sest ta rahuldab
 õpilasega. Minu peatusel parandab selle pairs.
 Muudu on tähtsamine laitmate.

Saksakeel I kl. Õp. pr. Urban. Kelemäistornis
 klassis rahuldab. Õpetamise viis aina hea: lu-
 gemine, jutustamine, käänamine. Õpetaja keel
 üsna hea.

Laulmine II kl. Õp. Joh. Kivi. Üksa kena töö.
 Kaks klassi koos, nelja häällega. Tähtsamine kaugen.
Ajalugu II kl. Õp. Joh. Kivi. Üksa kena töö.
 Teooria lõppemise ajast ja põhjustest. Õpetaja
 rõstab asja laiemalt. Nii loeb ta „Dachstuhl“ alu-
 mist jannsoni kirjutust: „Seinwaht mäisnunnade
 suhtes. Tund jätas täiesti rahuldava mulje.

Usaõpetus I+II klassilekoos. Õp. tunniaman ja Põide
 pastor Schultz. Õpetaja laseb lugeda euangeeli-
 umides tähendamise sõnu, millele eel käib seletused,
 kes kirjutatud. Sinna wahle primitiivne joonis tähe-
 lil näidatuna meen kaardist. Siset siin on raskemimal
 leida. Täendamisesõna seletus jääb väga tahumaks ja
 tundub karmipidi ristuna: Mis fannal e. hävita kur-
 ja ära! Sellepärast, et see hävitaks ka teised inimesed; need
 ütlesid: me oleme nendega seotud: ühes nendega ja pidamiste
 hävitamisega hävime ka meie! Selle seletusega
 leppigu, kes teab! - Järgneb hulga kirikulaulu sal-
 mide küsimine. Ja palju laulumees - ütles ise.

15. märtsil 1928.

N^o 64. Karutsi kool.

Kaalis I+II kl. juh. Eduard Ratassepp. 1. kompleksi. Bestimel. I kl. viiend ja käekiri on rahulaadast, aga onite rahkem. I klassi lugemine ja lüki läbitöötamine sisuliselt väga; keelelised alused tervis alusel peajalaksamat läbitöötamist. II klassi läbitöötamine samuti hea. Grammatiline harjutusi teevad õpilased töövihkadesse (mustanditesse), midas õpetaja ei kontrolli, vaid käinud saadist läbitöötat (Mis sul on kirjutatud, kuidas selle sõna kirjutatakse jne).

Aritmeetika. II kl. rilesanded prantsendist. Keskmise arusaamine õpilastel.

16. märtsil 1928.

N^o 65. Audla kool.

Kaalis I-II kl. 2 komplekti. juh. Aleksei Treimann. Käsitöö II+III kl. tütarlastele. Õpetab tunniandja ml. Olga Särel (Myasatis). Eilist efekti ei avalda lihts käsitööd. Harilik näole töö, karjakotid, pistetega. — Sama klassi poistele annab käsitööd õp. A. Treimann. Raamatukirjutamine peaaegu lõpetatud. Läheb korda. Tööd võinud ilusamad olla. Kodulugu I+II kl. Õp. Aleksei Rand. Täiendav töökavanker, järele selle ~~õpet~~ muinasjutuga — hea. Viimad lastel korraldus, käekiri, arveme võttes helba lenda, rahulolev. Tööd korraldus peanadust.

16. märtsil 1928.

N^o 66. Kakkla kool.

kaalis I-II kl. 4 komplekti juht. Johannes Kadarik. Matemaatika II+III kl. Õp. Andrei Tassimann. Muidu käin üsna kena, kuid õpilane võiks teha töötades alati rääkida, mis ta teeb. Ta ütleb ainult tulemused, kuna tähtsades rääkib. Õpetamine väis on õige. Õiged, juhtivad käsimused.

Eesti keel I+II kl. Õp. Kadarik. I klassil on häbivad käenirijad. Heljal Capsel (Tarkpea, Kuusküll, kaks Piipmuid), on head, teistel kõigil pumbalikkus ja isegi halvad; üldse on 4 last. Ühel on nimeselt külgest ära ja kaaned rebenend.

Saksa keel I+II kl. Õpetaja Helmi Riiu. I klassil kirjutab talvile kirjutatud käsimuste peale. II klassil diktaab. Seda teeb õpetaja oma äärikust, mis linne algkoolis kirjutet. Kõikmine on tase, küselt, kuid kestab kõrga käsekirjutamine ja jätga ilma et õpilased teinud lauset mäistakid; isegi kõike sõnu ei tunne.

Keegi ei korda ise lauset, ja ma seda näen, siis ei oska seda keegi üldse; ei teata sõnade artikulaariga rõändaid.

Eesti keel II+III kl. Õp. J. Kadarik. Diktaab mõlemal klassidel. III klassil mehemoodi viige, nii kui; Katelase (pro karatase), tugivõng (pro tugiwing) jne. Ka käeniri on mõnel üsna halb. — II klass on suure osa oma viikudega hoolimatult ümberkäinud, nagu: 1) Sinaida Väli: kaantõpälafrebenend; sisu kaantest valla, lehti välja käristatud.

2) Aleptina Sirkel: määrdind, kaantõpärä rebenend.

3) Aleptina Lember: määrdind, kaantõpärä rebenend, lehenurad käkrund, mimi hoolatamelt peale kraspseldatud.

4) Akiliina Piip: pärä rebenend, nukad käkrund.

5) Marie Kivist: pärä rebenend, nukad käkrund, kaaned määrdind.

6) G. Sepp: otse ropp on seda kätte võtta - lõpmata määrdind, kaaned küljest robenend, on kuidagi rät-
satud läimida, mis talle veel nähtava välismuse au-
nab - otse pastel.

7) A. Plank: Alles teine kord teina sissekirjutada, ja
juba nimesildid poolmaha rebitud!

8) H. Keskula: rasvaplekk; riimasele lehevõljale
kirjutud saksakeelseid vigaseid sõnu; misnagu ta
õpilane selle kui mustandi peale.

Wiga elineb II klassil: kolmantat (korda),
kolmandad (kord); sagedased täppide puudu-
mised; ilusad (hoid) pro ilusast; juuma pro joo-
ma). Õige mitmel nimesildil seisab: „kirje-
l^uude kirjutuste vihk - perandamata. Erali
on viga: pikkad (päärad); homital, raimas,
raimnused rohta; käretasli (kukume);
akkas; pakks. Peale selle käekiri on:
7 lapel hea, 5 rahuldav, 6 halb, 8 eelnäi-
datu, mis väliselt rüpakad, tõukavad eemale
neid sisuliselt vaadelda; 4 vihus alles kirje algas,
mõnest ei saa veel otsustada korratust või korra-
likkust.

Ajalugu II kl. Õp. Rüüra. Ajaloo algõpetas
Sitska. On tähe tähtitult ja koda õpetaja kärib,
jutustab hästi selle laos ära. Õpetajal muud osa
pole!

Magamisetaes on kartuli kohid naride all, kuhu ka
mulda karjand ja kus see ke seisel. Akende va-
hel praad talmunud õmblesuõõjad ja õige talma-
sed on ka akende sisemised ruundud (sisemistel
akendel.

17. märtsil 1928.

N^o 67. Kuidema kool.

Koolis I-III kl. 1 komplekt. Õp. Jaak Tõnpuu.
Matemaatika. Kangesti raamatuline rehkendamine;
 kuid seletavad tahvli kasti järe, mis ja kuidas. Õpe-
 taja praegab: kärmesti; mis? Räägi kärmesti! jne.
 Millen see? kuidas siis see on, et lapsed teie räägivad!
 I klassis 50% õpilasi teist aestat; II klassis 60%
 teist aestat; III klassis ei ole kordajaid. Sarnane
 kordajate % on ebaloomulik.

Saksakeel III kl. Olevad õpilad peamiselt suu-
 liselt, nagu õpetaja ütleb, kuid mis loetakse, on ää-
 roniisel riigakelega ja vastik kuulata. Sõna „steelt“
 tähendust ei tea ka õpetaja. - Põrsid on vähekas-
 pannud III klassi õpilaste eest 17 ja isegi 15 aentati.
Viikud jätavad saorida. Mõned rüga püüdnud,
 kalna päerijaga ja paljude riigakelega, ka kras-
 pimistega ja mättemistega. Mõned on ka hea mal-
 jega.

Laulmine 3 käälega. Õige ilas, puhtad kää-
 led, palja laule.

Päevaraamatud korralikult peetud.

21. märtsil 1928.

N^o 68. Paatsa kool.

Koolis I-III kl. 1 komplekt. Juh. Eduard Heinmetts. Emakeel. I klassis loeb rahuldavalt, samuti II ja ka III klass. Üks 15 aastane pois kirjutas: „Mine tuu“ (pro loon) – siis parandab: „tuu toas koti“ siis parandab: „kotti“ – ja kahtleb. — Õpetaja on parandades rahule jätanud: lakus, hakkata, upus; tähtsustatavini: pehme i, mis alla j. Ebasedged on veel mõned muud õpetaja üleluses, nagu: „kõhta karsikraachhäälikut ei kirjutata kõnneki“, „Mille vastu seisab kolmnurges tipp“ – naga oleks kolmnurges üks tipp.

Rahkondust küsin lastelt. Nagu lähem korda.

Sarased. Lapsed ei tea, et meeste kõhla der, naiste kõhla die. Hääldeväline: 5-läpse hulgast 2 hea, 3 halba. Õpetaja: Hänschen küldab kuuschi ~~kuu~~ söödas Menschen. „Tür“ kõlab, tiivir; „windel“.

Laulukirjede ütlamine I kl. erilise mõnuga, aga kuulad vähemalt pees. Laulu ääri palju, kuid segesed, erite suurtel, „väljakannukel“, keda 2-3 viie seas. Rõõse 14 last.

21. märtsil 1928.

N^o 69. Järise kool

koolis I-III kl. 1 komplekt. Õp. Leena Teewas
Aimusest viieteis koolimaja. Aga armas süü viibida.
Õpetaja ja õpilaste vahel valitseb kaunis kodune ja
sõber suhekorra. Koolis 13 last.

III klass (õpilast) rehkendab kümnenemurde, millest
parajalt aru saab. Õpetajal kena õpetamise viis;
seletab nii, et isegi laps aru saab! Kenad küsi-
mused, nagu: 10:8; aga 14:8! (Käsitlusest autakse
„mittekenad“, nagu 8:8; 16:8). Lapsed on tõesti osavilli-
kud ja lõbusad näob ees! — Tundub vaimult suhe-
korra õpetaja ja õpilaste vahel. III klassi tütarlapsed on
nagu väikesed abilised omast vanemale ja tervemale
tädiavale — õpetajale.

Bestikool. I klass loeb rahulolevalt; käevõru täiesti
rahulolevalt. Vanemate kätte (rihitud, käevõru kui ke-
lugevina pole ilusad. Need on veel endise õpetaja
Sülla kasvatatud! — Õpetaja ise aitab õhtuti õhpi-
kütta, lapsed tubapikkade, nii et kool ise kaalteeni
palga, 350 senti kuus, kaalijahataja laiki, omale
saab, mille eest piletatakse kaitseks värvilist paberit,
pinstrikeri jne. — Õpetaja rõõmab minu nägemise järel
tööd tõsiselt. Õpetajast tundub kord. Wihud ümbriste-
tarne ajalehe paberiga, onida õpetaja näile kodant tord.
Soovitan ka õpetajale ka I klassis kergem diateti
teha, ja vastavalt äärikirjutuse peale rõhku panna,
kergemaid reeglaid tundma õppides.

Saunamine täielikult häälte järel.

Kooli kroonimist pole alles endisest õpetajast
jäänud. Palun õpetajat ülesmäärada, nii palju
kui saab. Muudugi on see tal raske, wõhivõ-
pal tütarlapsel, andmeid ja teatid tagant järel
korjata. Enn näe, kuidas see läheb.

Õpetajast jätab kool ja õpetaja täiesti rahulolevalt.

22. märtil 1928.

N^o 70. Lühike kool.

Koolis I-III kl. 1 komponent. Õp. Os. Lemmer.
Laulmine 2 häällega, sama keel. Suud „karguni-
 lahti“, hääl rõõmsalt, rõõmsalt, hääl puhtad, näod rõõmsad
 Opetaja tundub laulus geeniuses ja wirtuusus, sest
 ilma rüüga rahendite, ilma häälrauaata isegi. —
 Opirand korralikud, arenevad näod. Poistel juuks-
 sed masinaga lõigatud, tütarlastel juuksed puhtad
 ja soetatud, riided kõigil korralikud, käed kõigil
 puhtad.

Õpetamine. I klass loeb väge kenasti, kõvasti, sel-
 getti; käin wastused on kiired, walgad, mõttega.
 I klass loeb saamusi - loomaga, ilmege. II klass
 loeb lastelehest, hästi ja ilusasti. Wihud kõigil
 klemmidel puhtad, käekiri korralik.

Sõnaraamat II kl. Opetaja küsib lihtsaid küsimusi,
 millele lapsed vastavad walgelt ja lühikeselt. Hääl-
 damine on aga puudulik. Esimesed käälikud jää-
 rad ütlomata: (s) trasse; s, f = n: korwemen =
 gommen. „Auf der Strasse“ on ülesantud
 tünn. Küsin, mis on tänar (Woi tee) saksa keeli -
 lapsed ei tea!

Matemaatika küsin jagamises. Läheb ka. Üks, 5 adot
 aastat koolis, ei pane jagamise nulli. Wihud II kl.
 head, korralikult parandatud. Geomeetria ai-
 mes ka wihud - ilusad.

Kroonika on kirjutatud.

22. märts 1928.

N^o 71. Wanakulge kool.

Koolis I-II kl. 1 komplekt. Õp. Toomas Kaesik.
Tunnid algavad harilikult kell 8. Mina olen kell
8.²⁰ koolis, lapsed kiskavad klassis. Õpetajat (reel
sain ei ole. Tema kodu on koolimaja ja kõruti.
Hästi jorab ise lapsi sinna, nähtavasti minus täht-
sasti teatama. Undes 5 minuti järele ilmub nüüd
õpetaja, paar minutit enne paast üheksat! vaban-
dades, et „tänu hiljaks jäänud“.

Algab kaks tund. II klass lugema, teised kirjutama.

I klassi käekiri ei ole mitte ilus, kuid arusaadav küll.
Palju on kraapimisi. I klass kirjutab temale mitte ko-
rast materjali - II kilti peale harjutused. III klassi
käekiri jooksis samuti üldiselt parem olla. Wäga pal-
ja rüga on parandamisel seis jäänud. Kas õpetaja on
teadmiste või parandamisel koolis!

Kõrvalruumis on pea kõige rohkem asjadest murdunud.
Riided seisavad seal rüakatel laudadel ja mõned alles
jäänud riided. III kl. lugemisel - ei head ega kurja.

Kroonina raamat - olla antud juba kätte Linnamajas,
kes seal õpetajaks oli ja nüüd juba viieteistkümnene kii-
nud. Paag pidanud pühalt ümber kirjutama, mis
tema materjalina jopale kätte annud.

23. märtsil 1928.

N^o 72. Kugalepa kool.

Koolis I-II kl. 1 komplekt. Õp. Peeter Laul.
Lapsed äärmiselt karstlikud. Üks pisine pois
paneb nutma, teised muide kohmetund.

Laulmine kahe käilega. Läheb ka, kuid ega
väga meenustad ei ole.

Lugemine I klassil alglik, puudulik ka. Lau-
luse üllennine - pikkamini - läheb korda, kuid
lähvad ikka segamini!

Saksakeel II kl. Hääldamine lastel värtle-
mini väga hea. Sellele on lubatud rõhku panna.
Lapsed laavad küll pikkamini, kuid öieti
ei, in lugemine on aga puudulik. Lapsed
ei oska kuidagi lugeda, ikka laust, õpe-
taja oma näonägu järel muudab saksakeelt
kõige jõuga. Sõnade tagavara on lastel oluline,
ja kirjutavad neid sõnu öieti, peale mõne laps-
se mõne sõna. Suure rühma läheb õpetajelgi
"die Vater". Pärast küsides selgub, et paar poissi
teadwad, et meesaga sõnadel on artikkel der.

Saksakeel üldiselt rahuldav.

I klassi viirudes on kiri võetud metoodiliselt
ja tulemused on head - kiri täitsa ilus, peale
kahe lapse (t. Kall ja p. Põrkal). Õpetaja on karre-
likult neid parandanud.

Poonistuse vihud - kõigil korralikud, joo-
mised ilusad, tööd puhtad. - Ühesõnaga:
Kool kannas.

23. märtsil 1928.

N^o 73. Kaarma kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Juh. Johan Allik.
Emaneid I-IV kl. Õp. Mikkel Pihel. Kiri väga vilets
 I klassil, ka rikkude välimus - märdind, vigased
 pealkirjad.

Matemaatika III+IV kl. Õp. J. Allik. Klass saab
 hakkamist viini oma asjaga hakkama. Opetaja
 peaks rohkem kannatlikum olema, kui vanem
 juhataja; mitte õpilase eneseuseldast allasurumist
 tooni või märkust tevitama.

Saksakeel IV kl. Õp. J. Allik. Kääldamist tuleks
 parandada: Dafel, denn (proden), wenn (pro wen),
 ich, Buch - kõlab klassil

Jaonistused I+II kl. Õp. M. Pihel. Aitab kettumisele.
Laulmine. Õp. J. Allik. Läheb korda.

3. mail 1928.

N^o 74. Kellama kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Juh. Wessili Märistaja
Kõuõpetus III+IV kl. Õp. Wessili Teiss. Lõpmine armas-
 tusest; kehtegemisest. Väga kena tund. Kõu ettekanne.
 Lapsed on kaasatõmmatud. - Väiks sünni elunähtas -
 tega rohkem kontakti pidada ja ka reaalsele ala-
 kordadega ka lapsi tutvustada. Ega ei ole nii schabloo-
 niline, nagu õpilase reostus: „jah, iga ema armastab
 oma last“ ali. Lapsi tuleb ka õpetada, kuidas
 end elu viiriliste hakerdade puhul iluselt pidada tuleb.

Muuda kujunes lastel raade, et elu on elu ja mu-
 õpetuse tund oma „me peame'ga“ on omaette asi,
 mis abstrahseeritud elust. — Tund tuleb ka lõpe-
 tada, aga mitte lihtsalt „seisma jätta“ kui kell kö-
 liseb lõppsignaaliks.

Matemaatika ~~III~~^{I+II} kl. Õp. W. Müristaja.

Väga kena tund. Lapse hästi edasi jõudnud.

Matemaatika III+IV kl. Õp. W. Müristaja. Kles-
 annete arutamine — lahes korda. Kava on täi-
 detud. Tagumised painid natura osavõtmistud.

Emakeel I+II kl. Õp. W. Teiss. Lugemine tore.
 Kiri rahuloldas, kuid võiks ometi hee olla.

Käekiri peab üldiselt tugevam olema.

Saksakeel III+IV kl. Õp. W. Müristaja. Lugemine
 IV klassis hea, häeldamine korralik. Kele-
 mõistmine rahuloldas.

Kool üldiselt täiesti rahuloldas.

7. mail 1928.

N^o 75. Läätsa kool.

Koolis II-IV kl. 1 komplekt. Õp. J. Wilto.

Ümõpetus. Täna vaimeleis kool. Eilist headust
 ei saa konstateerida.

Saksakeel IV kl. Häeldamine kui ka gramma-
 tilised vormid nii õpilastel kui õpetajal väga
 pundulikuud: „derr Fess; er findet - fanden -“
 nentab õpetaja! „Eigenschaftsform“, rõhutat
 õpetaja; „männlich, sächlich“; „Kirche, Storkh“
 - häeldatuse; „Beide, deine Beide; äberdre.“

Õpetaja ei lase lapsel oma vastust välgendada, kae-
ras lapselt sõna ja vastab ise. Õpilastel pole
iiveltki selge häälikut, inna ss, ilma et õpetaja
männust teeks. Fraakhe (pro Froke). — Sarnast
alust ei tahi saaksarkelele mitte panna ja õpetaja
Hiltol tuleb saaksarkele andmisest tulevikus loobuda.
Matemaatika I rkl. Kärin lehtsaid tehteid ja
ülesandeid kümnenummervast ja lihtnumbrist
($\frac{1}{3} + \frac{4}{9}$ minu vahast on 5-46 senti; palju on mul
raha?). Küntus üsna kehva pronamine ja mit-
te selged vastused ja mõisted.

7. mail 1928.

N^o 76 Simmiste kool.

Koolis I-III kl. Õp. K. O. Puht. — Täpselt kell 8
jõuan kooli. Wätan teel kolm poisit peale, kes
muista kindlasti hiejaas olewist jäämud, sest täin
neid umbes kilomeetri maad autas. — Wastu algab
tund. Pärast algust tuleb rahenagade järele lapsi;
üks suurem pois meel ligi $\frac{3}{4}$ 9. Põlurad orbandast
hilineamise pärast, näpuga minnaet tingimata lati-
tõmmetas. Üks suur pois arvas heaks tulla isegi
kell $\frac{1}{4}$ 10! Ja seda korradisel pikal hommikul, kui
töö koolis kell 8 algab! Õpetaja peab niisid pois-
pikalt ees, ilma et pois midagi vastaks, kuid kae-
ga minna aet kahele poole äigab! Lõpuks ütlet, et
ta kawa maganud. Õpetaja lõpetab iga hiljume tule-
ja juures schabloonilise lausega: „Wasta et seda
teinekord enane ette ei tule!“ — Pois: „Jah!“

ja lähes kohale. — Kindlasti ei ole see esimene kord hiljaks jääda — ehk olgu siis, kui töö he-
nilikult hiljem hakkanud käima! Sarnane
mariiline hiljaksjäämine on väga tähelelaine
tundemärk, et kaal kas ikuks hilja, või mitte
kindlal ajal algab, et laps ei tea oma kooli
tulenu reguleerida. — Pärast sain ka ara-
teel korralt teateid, et mitte väga harva
olla õpetaja tööajal äge hilja taipanud, et
raja koolimajasse minna. Need teated, olgu-
gi kontrollimata, kuid kõigi tundemärkide järel
väga usutavad.

Emakeel. Raagu ei ole tööle mitte. III klass
peab oma õpitut laula ütlama, teab seda
värd kaunis halvasti. Üks pois isegi nähta-
vasti sügäsi lugenud ei ole, muud kui son-
gib aga. Mina naljaks ütlen poisile hoopis kõr-
valise mõtte; pois aruab, et ma teda järele ai-
tan ja ütles minu nalja sõnu, kui laula osa,
täiselt ette! — Riided on päris määrdunud ja
korratunud, näibid peest ära — oli üs hiljem
tulajast. — Tunn lõpetab kella järel äigel
ajal, aga algas hiljem, millest veel palve
hulge aega maha tõttis.

Palver oli: „Õnnistage hain“ ja „Issameie“
korrapidaja poolt, kes seda omas redaktioonis
ette kandis, nagu: ... Jumala see isa ja see poja...

Vikud I klassil ei ole ilusa kirjaga. Õpetaja
on algusest peale sallinud kirja, mis kangelhai-
joonest jooneni ei ulata ja näole on. Tee-
on sarnased tihed, mida üksikuid raske
äratunne on. Tähti on üksteisega ristisugu-
tatud, mida õpetaja pole äre märkinud. Keelo-
read on õpetaja süüki parandanud.

Poisid, kes oma laulu ei oskand, käis õpetaja
pärast tundide' õppime jätta! — Mis on süin

tähtis, kas see et õpilane sees laulu mäistaks, või see, et õpilased oma töö korralikult ja rõõmselt meelega ära täpaksid teha. Rõõmust meelt ja armastust töö vastu ei äratu mitte pärast tunni tööd, vaid teeb see veel varemaks. — Igas, kuid ja raamatuline on juhi tunnusjoon.

Matemaatika. I klaskil on insetud membrid ja kalle kirjutus rühkudes. II klamilt kinnib õpetaja kolmnurga nurkade summat; laste maliga mõiste nurki — väga sramatud on lapsed. Kõlde hirmus igas, kuid, püüdnud elarus ja elerus, tähtaag ja täisrõõm; on nagu summitöö. Saab isegi parema õpilase (Weheri) käest vastuse, et kolmnurgal võib olla 10 alust (Õpetaja anda kirjumuse peale). Õpetaja räägib, et kolmnurgal on kolm alust ja võib tämmmata kolm kõrgust. Jäi segasaks, kas on alas ja külj järele. — Nüüd käsitleb õpetaja käini juhuseid kõrguse tõmbamisest, ka nurimurades kolmnurgas. Palju juhuseid korraga! Kuid selitus, teoreetiline, keskkooliline! Lastel igas. Lõpuks paneb õpetaja ka kirjumuse, kuidas peab kõrgus alusega olama? Klask ei tea; ülas laps aimab.

Silmas pidades õpetaja juhtis õpetamise käiruast ja igarast, mis paranemist ei näite, kontakti püüdnud klassiga ja liige, silmanähtawat loole-tust õigel ajel tööle hakkamisega ja rühkudega ka kirja suhtes, ja et juht noor kutsute õpetaja on — kuulub juht laktiregistreevimisele.

8. mail 1928.

N^o 77. Kapi kool.

Kaalis I-II kl. 1 komplekt. Op. Aleksander Palu.
Laulmine. Kahe häällega laulud. Kõlavad üsna
rahuloldavalt. Mänguriista misisamisest ei ole.
Küsin natuke nrodi teooriat. Lapsed teavad
ka.

Kodulugu. Kirjavigutamist, adremerimisest.
Suus tahvel kujutab ümbruskonda. Address on
kirjutatud nii, et postmarki ühele kohale ei
saa mahutada. Liiga palju meelespidada ühe
tunniga. Parema oleks seda olnud ette tegeli-
kult kõik läbi teha: 1) Kirja kirjutamine sisu-
liselt; 2) valine harm; 3) konnupanemine; 4) ümb-
riku tõrge; 5) selle valmistamine; 6) kirja sisse pa-
nemine; 7) Address; 8) postmark; 9) karistamisus
kord juba täpsustatud postmarkide, kuid mis ol-
les puhas-tõmbeldamine ettevalmistamine; 10) tõmbel-
damine; 11) Sõnaga adress.

Emantsipatsioon. I kl. võttes laulukesi rahuloldavalt.
Samuti ka II ja III klass. Hõlmed ja käe-
võrre kõigile klamidest kene. Dinteerim ühela
III klassi tütarlastele: „Meie on palju lilli.“
Lepa otsas linnu pesa — kirjutab äisti.
Välited — lähivad korda.

Matemaatika. Lõp ühel III klassi paaril lehe
121:3; paarid seletab äisti ja teeb äisti.
Kool üldiselt täiesti rahuloldav.

8. mail 1928.

N^o 78. Liiva kool. 1

Koolis I-IV kl. 4 komplekti. Juh. Andres Wana. Klassid hästi remonteeritud. sainas krahmitud, alt paneelitud.

Bestikool I+III kl. Õp. Meeta Luht. I klassis lugemine rahuldav. Käekiri üsna korralik. III klassi vihind ja käekiri korralikud.

Bestikool II+IV kl. Õp. Alviine Tervis. Õpetaja mõned hästi ilmekat lugemist, mis II klassi juures enam-vähem korde läinud, kuna II klass osel sellega viitleb.

Saksakeel IV kl. Õp. Leontine Hiidas. Lugemine rahuldav; tüüki läbitöötamine üsna hea. Grammatiliste vormide (käänete, asjade jne) määramine, lõppude selgelt hääldamine nõudmine; keeletundmine klassis üsna rahuldav. - Õpetaja komistab tüües finden, fand gefunden kõrgas - finden fang, gefangen! Muida on tähtsavaldas ja tunnistatamine ja tähepärjaj täiesti rahuldavad.

Käekiri. II+IV kl. Õp. S. Hiidas. II klassi tütarlapsed heegeldavad ja ilustavad, painutavad lipuvarri; II klass teeb plasteliinist piilupartit.

Loodasluja IV kl. Õp. A. Wana. Runnist ja muudest kõrgeiljadest. Hea küll.

Bestikool II kl. Õp. A. Tervis. 3. Bornhöhe st jutustavad lapsed. Teadused ka mõningaid teema täist.

9. mail 1928.

N^o 79. Tamse kool.

Koolis I-IV kl. & komplekti. Juh. Miksa Pallas.
Laulmine III+IV kl. Õp. Pallas. Lauljate
 kõrval istub pea pool klassi, kes „ei saa laul-
 da“, nagu õpetaja mentab. Terriga 12 pois-
 si 15-st ei saa laulda! See on täiesti eba-
 normaalne nähtus! Ja lubamata ahtlasi!

Kõrõõpetas I+II kl. Õp. Wassili Raavel.
 Diidilugude jutustamine lastele, haigest Peter-
 ta tügil, kedetumast, halvatast jne. Ei oleks
 vist ka kasvatusel auks sees, kui see jutu-
 tamata oleks!

Õestineel III+IV kl. Õp. W. Raavel. Hilted mõle-
 mal klassil ära rahuldavad. Lugemine
 kannis mõnus, ilusaas. Vihud ja käekiri
 üsna ilusad.

Õestineel vihud I klassis - ja käekiri, üsna ilus.

Ajalugu IV kl. Õp. W. Raavel. Läheb korda.
 Kooli kroonika - korras.

Palja lapsi on suures juur muigele etunud,
 nii: August Tammis ja Wassili Tammis -
 Nuemäe valla Talilso ja Kila külasest kas-
 jastus. Artooni Maripuu - Läänemäele
 Harjo või Paatsala valla Muronsi külaste.

Lüder Kivimägi - Paatsala valla Alliku külla
 Jaani talu. Elena Tual - kogura külaste
 Iga koolis peab keemia. - Nende laste
 koolikõhmisest oma teenistuskohadest ja
 kontrollid a.

9. mail 1928.

Järeldamine: Tamse kool on alati külm; nii
 ka seekord. Kodane ei või see kool lastele mitte
 olla. Ka ruumide kardatsamine jätis rahwa, and-
 se mulje! Kui lapsed külmast sinisest ja loidisest,
 kui ruumid räpased - siis ei või see mitte laste kasvatus-
 koht olla! H.

N^o 80. Piiri kool.

Koolis I-IV kl. 3 klassi. Juh. Antton Sirp.
Ruumid saajad, mugavad; parandatud puhtad,
mööbel tulumust puhas.

Matemaatika III kl. õp. Hilda Tarnis. Peast rehaen-
dur. Ülesanded osade leidmise ja osade kaudu terve
leidmise üle. — Läheb korda, kuid andmed võinud sei-
na tahvlile üleskirjutatud saada, et ei oleks arvude
meeldepidamist tarvis ega unustamise hädasõtta.

Matemaatika IV kl. õp. A. Sirp. Kardamine. Klass
on kare piiris ainult omandanud.

Bestikeel IV kl. õp. A. Paas. Kardamine. Klass
tunneb oma asja.

Bestikeel III kl. õp. H. Tarnis. Dugemine asna mõ-
nuga. Klassil tööks vaim. Õigekirja ja gramma-
tilisi reegleid läbiõpetatud.

Bestikeel I+II kl. õp. A. Sirp. I klassi väga ilusad
rihmad ja ilus käenini; viitajoonidega rihmad. II kl.
lööb kenasti. II klassi rihmad on väliselt puhtad,
käenini puhas, ilus ja korralik. Õtteütlusi tehtud.
Viitavasti on klass õige teadlik õigekirja reeglitest.
II klass on lüüa, tööks ja julge. Klassil doppest
joontega rihmad, ilus joonjoonteta.

Õigekirja IV kl. õp. A. Sirp. Üks rehaen-
dur, kuid ruum selline on õigekirja kitaras.
magamine kodus, mis tõesti läbiõpetas tunda.

Laulmine IV kl. õp. A. Paas. Suurem asi see laul
ei ole. Laulavad peamiselt tütarlapsed; poisid
maga kurgud kinni võõritud.

Õigekirja I kl. õp. A. Paas. Üks ilusad joonis-
tused; puhtad, mitmekesised, värvidega ja pühituga.
Kool üldiselt jätab hea mulje.

10. mail 1928.

N^o 81. 1. ja 2. kool.

Koolis I-III kl. 1. komplekt. Õp. Wamile Teder.
Eestikeel. I klassil õitud kangelased, käekiri
täiesti rahuloldav. III klassi õitud ja käekiri
rahuloldavad. — Õpetaja õign kirjutas
oma märgust lapse kirja läbi wõi:
õign lasta last oma kirja õpetaja märke-
kusest läbi kirjutada. — II klassi õitud ja
käekiri rahuloldavad.

Kodulugu. Tund läheb kaunisli korda;
laste kätepanemine ja jutustamised.

Laulmine. Kaks korda. Rahuloldav.

Saksakeel III kl. Luge mine rahuloldav,
kuigi väikeste hääldamisrikketega, nagu demm
pro dem. Õpetaja laseb ühe uue nimetuse:

„Fusel“ tahwile kirjutada, kuid ilma artik-
lite, mille termitamisest õpetaja nahtes ei
hoidab. Sii harjutab lastele lause: „Wirtel-
ben im Fusel Mohn.“ Muida on keele-
mõistmine lastel hea. Nähtawasti os-
kab õpetaja seda wähestki, mis tal enesel
on, hästi edasi anda.

10. mail 1928.

N^o 82. Ansekila kool.

Koolis I-II kl. 3 komplekti. Juh. Jaak Wapper.
Matemaatika III kl. Õp. J. Wapper. Protsendi mõis-
 te selgitamine - hea, lapsed saavad aru. Liiga
 suured arvud võtab õpetaja raasi peale vähe-
 arvamiseks, näga 5% 500.000 margast. See käib
 küll järk-järgult: 1) 100 margast 1%; 2) 100 margast 5%;
 3) 100.000 margast 1%; 4) 100.000 m. 5%; 5) 500.000 m.
 1%; 6) 500.000 m. 5%. — Kolm tehet süü: 1, 3 ja 5,
 nimelt 1% välgasvamine, on süü täiesti asjata.
 Muida on seletus hea.

Eestikeel IV kl. Õp. Jaak Ait. Diktatsioon. Lühike Tun-
 linn vihk on päris korraldada: mita lehte vähe ke-
 ristat, plüatruge tarbetumat sissekirjutat, lõppu
 plüatruge rehkendatutki; viimane diktaadi parandamata — „laps jalka vihk ära annud“ — ütles
 õpetaja. Niiud taltub Tunlik inimesi lehti
 rihust vähe, kirjutab sinna peale ja annab ära!
 Selles ja ka teistes rühades käskiri halb, väga pal-
 ja rumaleid, lüüamata viha; vildetist näga pole
 aimugi, samuti ginsuse omastuse lõppud. Ühel
 järjekindlast: „võttud, korida jms. Kirja vahemärsi-
 dest pole palju aimu. Päriskirjad väikese tähega —
 on sagadane nähtus. Tuleb ette: „vanetain“ lahu-
 tus: „kiiri-ks“. H rihust on ainult 1 rühast.
 das omakirja poolst.

Eestikeel III kl. Õp. Jaak Ait. Lugemine ja ai-
 nult lugemine, ilma õigekirjaliste märkustega. Nii
 ei arvi klari kelle omandada.

Saksakeel IV kl. Õp. pr. Alide Kann - Lindeturg.
 Klass hakkab elama! Käed täisarvad, näed rõm-
 nered! Häeldamine hea, keelemõistmine hea, õi-
 geniri hea, grammatika tundmine hea. Konja-
 geerivad ja deklinatsioonid. 4-5 poissi ei tea küll
 mitte midagi.

14. mail 1928.

N^o 83. Tüüja kool.

Kuuls I-IV kl. 2 komplekti. Juh. Eduard Punnab.
Bertinzel II+IV kl. Õp. Anna Niit. Õpetaja annab
 rühmad kätte suuliste märkustega: Sul on halb; Sul
 on veel halvem; Sul on kõige halvem; Sa pole
 sugugi gusaand, mis otserohkem kõne on! jne. Nii
 järk järgi! Kelle peale õpetaja kaebab? Ja kes
 sarnaseid märkusi üldse tahib teha! Vihkudes on
 püüdnud, riigja arenemata käekiri. Wiga siise
 jäänud, mida õpetaja pole märkanud. Paranda-
 mine püüdnud ja riigane. Nii on lapsel kiippa-
 kern^o parandatud „kiippagemi^oks“, kuni seal
 warri jälle parandas „kiipaku“; kui juba kiip-
 pagem, siis ka kiippagu. Wiie Pütingu rühmas
 on parandatud „ta kiipaku“; Marie Pügi rühmas
 aga parandus: „ta kiippagu“. Nõu lähendab
 käänete nimetusi ilma pünnituse, teine küll pünni-
 tige, kuid teise käänega lõpetab; sageli kir-
 lartitud ja muusti ülekirjutatud. August Vahne
 rühmas on tähed ristisugutatud ilma et õpetaja
 selle kohta märkust oleks teinud. Õpetaja rist-
 sugutab ise, ilma et selgelt arusaaks, kuidas peab
 olema. Üldiselt lastel õige wilats käekiri. See käib
 IV klassi kohta. — III klassis loeb õpetaja. Loeb
 ja loeb, ilma et mikski seletusi annaks, alga gram-
 matiliseid, olgu õigekirja reeglaid. III klassis on ju-
 ba mehi, kes juba 7 jalga jooks, kui wainuse küal-
 dusega äelda! Teesrad karguturi, mis II klassi las-
 tele, 10 ja 11 aastastele kohane, aga mitte 13 aastastele!
Bertinzel I+II kl. Õp. Anna Niit. Õpetaja teeb
 I klassis ükrikata sõnade ja kergete lausete dik-
 taati, kuid ei analüüsi sõna enne kirjutamist
 tema õigenirja suhtes, vaid pärast, kui wiga juba
 seer! Õpetaja saadab ühe wainuse „Peetri“ laul-
 puure, lindeidale tale „mii“. Peeter teeb ühe ümber.

gune o tahulle ja lohkum ei midagi. Varsi saadab
 õpetaja Peetri tagasi, nentadeset ta ei mäista ühte teh-
 tegi: alla saadan Peetri tagasi, Peeter nutne. Mline la-
 sen näid Peetri istuma, labades ted rahuneda ja siis
 lähme katumme uuesti. Pärast selgub, et Peetri oskab
 tähti, lahutab ka arvukud küllikud sõnas „kui“ ja kir-
 jutab arastanud läheb, mis et saamegi „kui“. — See väi-
 tas siin seltsas, et näidata kui kergelt õpetajad asja jät-
 avad, selle juures lapsela saggoreerides, et „ta ei mäista“.
 Ometi mäistab ta, vaatamata et paar minutit tagasi pois
 alles selle võõra mehe ees nuttis! Klass kirjutas (õo-
 gem üks tahelit); Orava labased olid kange kõhaga kiim-
 bus. Juhun oli wisa pois. Õp. küsis, kas kirj on ?
 üks: „Lapsed“ käivad kõva peegi. Õp.: „Mline paranda
 üks!“ — Laps lähes ja parandab. Muud selatust õpetaja
 selle kohta miski sugust ei anna! Samuti ka teiste vigade.
Matemaatika III+IV kl. Õp. Ed. Punnab. Õpetaja kutus
 parema lapse tehti juurde, see teeb ja räägib. Mille
 aga käib et klass mitte töökuris si ole. Juhun õpetaja
 tähelepanu sellele. Õp. küsis ühte lauset, See dekrab
 näid oma raatri raamatust õige wistama, mis
 seal on — oma raamat ilusti lase all! Soorand-
 kait ei tule sellest midagi wälja!
 Kool üldiselt ei jät head muljet.

15. mail 1928.

N^o 84. Tõrja-Fide kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti. Juh. Hattila Russ.

Saksakeel IV kl. Õp. Salme Rann.

Tunni karjeldus üldiselt lähed korda.

Häädamine on püüdnud jäänud. Õpe-

taja naga ei kuule võti ei pane tähele loka-

kat häädamist! Teeb ka ise vea: Steigte

pro stieg! Hinnud on koolelult paran-

datud, sest võin on palju sisse jäänud.

- Sellest saates tuleb õpetaja Rannale vali

noomitus teha, sest see on tema juures

karjeldus nähtus (Leini ajast).

Emakeel, Samas klassis. Õp. Rann.

Misama pole teinud!

Rahkum tunne pole näinud, sest Tõrja

kool võttis palju aega, ja teisel päeval on

teised koolid ette nähtud.

15. mail 1928.

N^o 85. Karaste kool.

Koolis ~~I, II ja III~~ kl. 1 komplekt. Õp. Karl Mölder.

Emakeel Käekiri keskmise häärtusega IV klassi keelelult keskmise taga. I klassi käekirjas kalli-geograafiliselt mõndagi viiperast.

Laulmine 2 häälega. Lähed korda. Kuid on palju, kellel pole laulu häält - 6 k last.

Saksakeel. Keelemäistmine kaunis kena; artiklid on nõrgad. Sõnade tagavara III ja IV klassil juba kena.

Kroonika - viikuna aemas.

16. mail 1928.

N^o 86. Mõnna kool.

Kaalis I-II kl. 4 komplekti. Juh. Eduard Arm.
Kooli kroonika on kannas.

Joonistamine I+II kl. Õp. Luidis Häng. Marja-
kerte joonistamine värvidega, ilma pliiatsi eel-
joonteta. Wastavad eelseletused. Vihud punktid, lüsi
kannalik.

Saksakeel I+II kl. Õp. Pector Häng. Keel on när-
gal alusel. Kääldamine on lihtsal, eesti keele
mooti. Käänamist ei tanne klass. Diktatsi kir-
tavad suurte vigadega - ja ei viigi teinik olla,
sest õpetaja ei kontrolli, kas õpilased dikteerit
lauset ära saavad või mitte. Kui kirjutas laps:
„Er ging und zeite die Sache den Richter an“
pe. Zeigte - bei dem Richter an. Me nimin
„anzeigen“ jälget - klass ei tea. - Talerians peab
saksakeele õpetamine teise õpetaja käes olema.

Maadeteadus II kl. Õp. Leida Kadaniburg.
Jutustamine globusega. Tunnit on kuu 9 mõ-
nu. On õpetajalikkus hinge. Loodan, et
õpetaja välgakajuneb.

Laulmine ühine klamid. Õp. Eduard Arm.
Laul on mitme kättega. Saarepäraline. Puhas, make.
Emakeeles V klassis võtnud testid. Õp. L. Kadaniburg.
Vihud üle kooli - kannalikud.

16. mail 1928.

N^o 87. Kopsi kool.

Koolis I-III kl. 1 komplement. Õp. Aleksander Rauts.
Matemaatika tundub üsna hea. Kummend mure-
 rust selge arusaamine II klassil.

Emakeel. Laulukesi palju. Lõdusse neid üs-
 na lustiga. Laulakeste mõtte selgituse peale
 väiks rõhkem rõhku panna. Vihud lähemad
 üldiselt üsna korda.

Laulmine üsna kena. kaks häälga. Hääled
 selged, laul taktis. Laulud väinud natura
 pildumad veel olla.

Kroonikad ei ole andmete püüdnud kirjutud.
 Parem õpetajale ette väitumate kroonika korda seada.
 Muudu on kool üldiselt korralik.

18. mail 1928.

N^o 88. Pähna kool.

Koolis I-III kl. 1 komplement. Juh. Gustav Koit.

Usaõpetus. Saamaria mehe lugu. Sisuliselt
 võib tunniga üsna rahul olla, kuid ettekanne
 pears meelikuun, peremeelikuun olema, wa-
 nem õpetaja ei tohi end järelelata lasta.

Pühlikeale järgneb kirikulaul. Viind lähemad.
 Tare laul teine salm on segane, kuid lähel läh.

Laulmine. Lähel, aga ei ole ilus.

Emakeel. Laulakeste ütlemine lähel korda.

Viind ja käekiri käimisel klassidel - lähel korda.

Wälteid taipawad.

Matemaatika. Peastreikendus naga lähel.

Käsen kirjutada 10,15 (10 tervet 5 sajandit). Pärast
kirjutet 10,0,5 (arvib arveta, et ta kaks arvu kir-
jutet: 10 ja 0,5, lühitades need komaga). Selgust ei
ole üldiselt mitte kümnenendikmurdades. See on
rääkimine, nagu: „Esimene kümnenendikmurd
koht on kümnenendikmurd koht.“

Kroonika on, kuid tige lühikene.

Õpetaja tundab väsinud, kui väljajagistatud
bitron. Suutkaib väljakannatamata paha lõhn.

18. mail 1918.

N^o 89. Uuedõne kool.

Koolis I-IV kl. 2 komplekti juh. Anton Rauk.
Eestikeel I+II kl. Õp. Johannes Prooses. Wäga
väsinud ja unine väim valitses klassis. Puni-
dub orkus ja lapselik tüüritamine täielikult.
Klassitein lapsi on kui kollegi orjad, miski suga-
se „peab“ all. See sisemine hürripundus laste
tüüritamine avaldub ka väliselt: kellel pun-
dub, kellel salopea, kellel tein jne. Nende pun-
duste kohta märkustetegemises nagu seisab ki-
õpetaja ülesanne: orkuset lõpet ühekohta, kui
jube avaldub uus punnus. Kui igapäev nii-
palja ja sarnaselt märkusi teha, siis on aru-
sanda, et need klasse mõjuvad, nagu sandi hobu-
sele piiko! Wihud I+II kl. õpet. F. Prooses. Sama
märkuste tegemine kordub: kellel väsinud pun-
nu, kellel veri, kellel jinsel jne. Nähtavasti on see
õp. Prooseses juures harilik.

Saksakeeles IV kl. õp. A. Rauk. Angemine
 listinal: Elefant = Elefant, ilma et õpetaja
 selle kohta märkust teeks. Üldse ei pane õpetaja
 hääldamist peale rõhku. Nii käsitab õpetaja äpi-
 last istuva, kes oma lauset mitte ääti ei ütelnud.
 „Der Löwen wohnt in Afrika und Asien.“ Ma-
 lasten seda uuesti üteld, mis, väga ebaselge hää-
 damisega sünnib, mis 6-7 korda tuli ütelda
 laste. lõpuks läksin lapse juurde ja niisid kuul-
 sin: „der Löwel“, siis „der Löwen“, „der Löwe“
 jne, nii et lapsel miski kindlust ei olnud, kuides-
 ta seda hääldama peab. Niisid käisin laste
 tülget, mis väga ebatapselt sünnib; üsnauid
 sõnu ega nende täpsemat tähendust seadusi
 ei tunda. Verbide infinitiivi ei osata leida,
 kui verb ise miski ajas või isikus esineb.
 „Käsen tölkida saksakeele: „Raamat on laua
 peal“ ei osata. Viimeli saab üsnauid sõnade
 kaupa: „der Buch auf der Tisch“ jne. Keegi
 ei tõsta kätt, keegi ka nahtavisti ei tee.

Matemaatika I+II kl. õp. A. Rauk. Peast-
 rehkendus II klassil lähel korda.

Viitund. Saksakeeles III klassi viitund ja käeki-
 ri korralikud. IV klassi õigekirje korralikud
 viitundes on käekiri õige korralik, kuid eba-
 kohased viitund: doppletpoontega ja isegi pöikpoo-
 tega. Etteilaste viitund on ähejoonega; see-
 ramal külge ümra ilas, mõnel aga ka väga pun-
 dult käekiri. Äärijoone viitund on kor-
 ralikud - Viitund õpetaja Proosere aines.

19. mail 1928.

N^o 90. Linna algkool.

koolis I-VI kl. 6 komplekti. juh. Gottlieb Kuusk.
Linna algkoolis on mitmel poolal käidud,
mii giann. ped. haru prahtikantide tundidel
ken ka muudu. Erilise määramist nende koht
tehtud ei ole, sest erilisi punkteid ei ole silme puntu-
nud. Õpetajad nähtavasti võtavad oma asja tõsi-
selt ja kool jätas äldiselt täiesti rahuldava mulje.
Eriti rõõms määriti veel õpetaja Kuuske laulu-
tunde, õp. Mikk'i rõõmlamistunde.

P. Koppel.

N^o 91. Kaarma-Suurevalle kool.

koolis I-VI kl. 4 komplekti. juh. Aleksander
Janson.

Ka sellas koolis on mitmel korral käidud, ilma
erilisi määramist tegemata. Kool jätas äldi-
selt rahuldava mulje. Koolis tuli käes-
oleval aastal vahetada uusi õpetajaid. Mary
Janson aset täitis pikemat aega Berte Bookar.
Juba sügisel lahkus õp. Aleksander Rehepapp,
kes asamele määratus sai õpetaja ks Reinfeldt.
Et need kaks ajutist olude sunnil pandud tööjõudu
olid, ei olund tärsidust neid eriti jätis jälgida.
Emakeeles III klassis, õp. Aleks. Janson, sai emakeele
terti korraldatud.

P. Koppel.

N^o 92. Kuressaare Tööstuskool.

Koolis on puu- ja rauatöö osakonnad. Teoreetilist osa ei ole käesoleval aastal jälgitud. Lõpptööte hindamisel sai näha praktiliste tööde tulemusi. Üldiselt jätab rauatöö osakonna lõpetajate töö parema mulje kui puutöö osakonnas. Eriti halva mulje jättis ühe õpilase lõpptöö – saarepuust pükset, mis alla-poolse kriitikat.

J. Koppel.

N^o 93. Rakvere kool.

Koolis I–IV kl. 2 komplekti. Puh. Jüri Saar. See kool on geograafiliselt olude suunilt koolitöö ajal nägemata, sest selle saarega ei ole ühendust.

J. Koppel.

Tähtsündmused 1927/28 kooliaasta kohta.

See kooliaasta oli üsna õnnelikumaist. Vähegi häirgust ega taudid ei takistanud koolitööd. Soodsad ilma ja teede tingimised halskestel aine koostamiseks koolis käimist. Selle tagajärjel jõudis esimest korda oma ametipidamise kestel 1920 aastast käesolevaks ajaks oma raioonis olevad koolid läbi käia, nii et ülevaade tänamata on teoreetiline ja praktiline. – J. Koppel, 11. juunil 1928. Saaremaa koolitööstuse.

N^o 94. Reichardt'i erakool.

(Kuraanar, Nais Romanovsk. 1891).

Koolis I-III kl. 1 komplekt. Õpetaja Asta Reichardt.
 7 last jilse koolis. Hääred, 7-8 aastest alates.
 Kodune õpetuse laad. Lapsed oskavad lugeda,
 kirjutavad ka kaunis keemist rüüsi, samuti
 nende kohaselt oskavad arvutada. Kuni kooli
 ei saa seda arutist ähki võtta, sest 1) õpetaja
 on katsete; 2) puudub koolikui aiisugase vastas
 müürl; 3) puudub komplekt lapii. Pandakse
 sinna neid nooruneri, kellel kodu mikkui õpe-
 tamist ei ole ja veel koolikohustuse alla ei kuu-
 lu; ehk neid, kelle vanemad soovivad kvali-
 ka kooli jaoks lüga kõrged või nõtked alvata.
 Rohkem nad õpivad kindlasti, kui kodus!

23. mail 1928.

E. V.
Haridusministeerium
RIIGIKOOLIVALITSUS

25. juulil 1928 a.
№ 2804
TALLINN

K i i r e.

Peare maakoolinõunikule

h-raKoppel

Riigikoolivalitsus palub vastust oma s.a. 23.VI.
nr.2804 kirjale õpetajate ettevalmistuse asjas.

Alg- ja kutscharidusasjade
juhataja.

Sekretäri eest.

Lainjaga

valla valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

jaanuari

kuu 1932. a.

Kr. 638,40

Kr.

Kuuksaada kolmekümnendik kaheda ja 40 senti

- 8 -

jaanuaril

1932. a.

N 6196

Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja *[Signature]*

[illegible]

Leisi

alla valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

jaanuar

kuu 1932 a.

Kr. 1114, 60

Kr. Viis tuhat viiskümmend nelikümmend ja 60 senti.

l. jaanuaril

1932 a.

N 6196

Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja

[illegible]

Laona

alla valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

jaanuari kuu 1933 a.

Kr. 971, 80

Kr. *Uhterasaade ehitiskinnisväärtuse ja 80 senti.*

1 - *jaanuaril* 1933 a.

№ 6196

M. K. K. K.
Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja *org.*

Tasusaja nimi ja ameti nimetus												Vastik maa					Paigastaja alikiri (Vastutetud summa sõnadega)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Kõrvaldajate arv	Hariduse aasta	Praktika aasta	Nõuadustunde arv	Liikumis- tund	Liikumis- tund	Liikumis- tund	Liikumis- tund	Liikumis- tund	Liikumis- tund	Liikumis- tund	Liikumis- tund	Liikumis- tund	Kokku tasu (12+13)	Kokku tasu (12+13)	Kokku tasu (12+13)	Kokku tasu (12+13)	Kokku tasu (12+13)	
Ei ole 6-ks algusel																		
1.	Jansen, János - juhataja 140 krooni.	II	28,1	XII	-	-	-	116 40	2. 58	113. 58	-	-	113. 58	-	-	-	113. 58	
2.	Tasane, Anna - õpetaja 90 krooni.	II	2,9	XIX	-	-	-	77 40	1. 62	75. 78	-	-	75. 78	-	-	-	75. 78	
Elmus 5-ks algusel																		
3.	Waher, Albert - juhataja 100 krooni.	II	1,5	XIX	-	-	-	86 40	1. 80	84. 60	-	-	84. 60	-	-	-	84. 60	
4.	Molder, Natalia - õpet. 110 krooni.	II	2,5	II	-	-	-	99 40	1. 98	93. 42	-	-	93. 42	-	-	-	93. 42	
Haamse 6-ks algusel																		
5.	Karipuu, Vassio - juhataja 140 krooni	II	13,2	II	-	-	-	116 40	2. 58	113. 58	-	-	113. 58	-	4.	-	117. 58	
6.	Seber, Emma - õpet. 130 krooni	II	4,3	XII	-	-	-	109 80	2. 34	107 40	-	-	107 40	-	-	-	107 40	
Haarma 6-ks algusel																		
7.	Allix, Jethan - juhataja 140 krooni.	II	28,2	II	-	-	-	116 40	2. 58	113. 58	-	-	113. 58	-	14.	-	125. 58	
8.	Russ, Pieter - õpetaja 100 krooni.	II	3,6	XII	-	-	-	86 40	1. 80	84. 60	-	-	84. 60	-	-	-	84. 60	
9.	Tamm, Lilli - õpetaja 90 krooni	II	2,5	XII	-	-	-	77 40	1. 62	75. 78	-	-	75. 78	-	-	-	75. 78	
Tõise 4-ks algusel																		
10.	Karipuu, Margareta - juhataja 110 krooni.	II	3,3	II	-	-	-	95 40	1. 98	93. 42	-	-	93. 42	-	-	-	93. 42	
									97 60	20 70	955 80	-	955 80	-	16	-	971 80	
Kokku																		

Aruanne
 õpetajate puudumiste ja asenditundide kohta
 Laaremaa Ühisgümnaasiumis detsembris kuus 1931a.

1	Teadet puudumiste kohta.				Teadet asenditundide kohta.		
Kuu	Õpetaja nimi.	Puudumise põhjus.	Aine.	Millises klassis.	Asenditundide õpetaja nimi.	Asendatud ained	Märkused
det. 1.	L. Pärst	haigus	õõmlemine	IV ^h	S. Punn	kosmograafia	
			õõmlemine	IV ^h	S. Punn	matemaatika	
			õõmlemine	I	S. Punn	õõmlemine	tasuta
			õõmlemine	II	S. Punn	õõmlemine	tasuta
det. 7.	K. Päisel	haigus	uusajal. aj. õig.	II	-	-	-
			uusajal. aj. õig.	I	-	-	-
			matemaatika	IV ^h	S. Punn	füüsika	
			ajalugu	IV ^h	S. Punn	füüsika	
			ladina keel	IV ^h	S. Punn	kosmograafia	
det. 8.	K. Päisel	haigus	uusajal. aj. õig.	II	-	-	-
			uusajal. aj. õig.	II	-	-	-
			matemaatika	IV ^h	S. Punn	kosmograafia	
			ajalugu	IV ^h	S. Punn	füüsika	tasuta
			ajalugu	IV ^h	-	-	-
det. 9.	K. Päisel	haigus	uusajal. aj. õig.	III ^h	-	-	-
			ladina keel	IV ^h	-	-	-
Puudunud tundide arv kokku				16 ^h	Asetatud -	6 t.	
					Tasuta asetatud -	3 t.	
					Asutamata jäänud -	7 t.	
8. jaanuaril 1932a. Knessaas.				Tingimused 2. korda			
				Asendaja L. Minna			

Saaremaa *maa* valitsusele.
Kuulsaare Linn alghooli

Õppejõudude palgaleht

Jaanimäe kuu 1932 a.

Kr. 740,64

Kr. *Leitvendi* nelikümneand ja 64 senti

8. *jaanimäe* 1932 a.

N 6196

W. H. H. H.
 Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja *W. H. H.*

Arvokirje N ^o	Tasuvaja nimi ja ameti nimetus	Klassifikat. arv. kood	Harduse järk	Praktika andaj	Palgasate	Sisaldajate arv	Uue- sust kuni	Aastilisa tunnid	Üldi pöet. maksu- tav palga- osa	2% pens. legi. braks ringi maksu- vate palga- osast	Normaal- tasu- taset (14) kõr- gema (10-11)	12	13	14	15	16	17	18
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		Isatun- dite tasu (12+13)	Kokku tasu (12+13)	% asetilija tundide tasu	% Perekonna abiraha	Kokku (14+15+16)	
1	Pellekaan, Leina - Põltsa, Põltsa - 1700000000				25	2	16	-	124	2 32	121 23	-	-	121 23	-	-	121 23	
2	Logi, Hõldehuus - 1300000000				16	10	28	-	97 00	2 08	95 52	-	-	95 52	-	-	95 52	
3	Kulla, Klee - 1300000000				25	10	28	-	97 00	2 08	95 52	-	-	95 52	-	-	95 52	
4	Linn, Linn - 1300000000				35	10	28	-	97 00	2 08	95 52	-	-	95 52	-	-	95 52	
5	Klee, Klee - 1300000000				15	10	16	-	68	1 04	66 96	-	-	66 96	-	-	66 96	
6	Klee, Klee - 1300000000				23	10	28	-	97 00	2 08	95 52	-	-	95 52	-	-	95 52	
7	Klee, Klee - 1300000000				25	10	28	-	114 40	2 48	111 92	-	-	111 92	-	-	111 92	
8	Klee, Klee - 1300000000				15	10	28	-	68 80	1 44	67 36	-	-	67 36	-	-	67 36	
9	Klee, Klee - 1300000000				11	10	3	-	14 28	- 24	11 04	-	-	11 04	-	-	11 04	
									736 00	15 24	740 00	-	-	740 00	-	-	740 00	

Saaremaa
Kunsti- ja tööstuskooli

maa- valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

Jaauari

kuu 1932 a.

Kr. 1505,07.

Kr. *Uks tühat viisada viis ja 07 senti.*

8. jaauari 1932 a.

N 6196

M. H. H. H.
Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja *asjaajaja*

Saaremaa
Riikliku algkooli
Õppejõudude palgaleht

maa valitsusele.

Saaremaa kuu 1932 a.

Kr. 66,34

Kr. Keskikümmeand kuu ja 32 senti.

1. Saaremaa 1932 a.

N 6196

M. M. M. M. M.
Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja M. M. M.

[illegible]

Saaremaa
Saaremaa ühiskommunaalsel
maavalitsusel.

Õppejõudude palgaleht

Jaanuari kuu 1932 a.

Kr. 1370,76

Kr. Üks tuhat kolmsada seitsetümmeend ja 76 senti.

jaanuaril 1932 a.

N

M. H. H. H. H.
Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja

[illegible]

Saaremaa maa valitsusele.
 Maakonna tagavara.
Õppejõudude palgaleht

Jaauari kuu 1932 a.

Kr. 196,14.

Kr. Nõssada üheksakümmeid kuus ja Hsents.

1. jaauari 1932 a.

N 6196

M. H. H. H.
 Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja *M. H. H.*

Август

Kalla valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

растят

kuu 193² a.

Kr. 1139,06

Kr. *Uus Luhat siinaga kolmekümmeend üheksa joocenti.*

— 1 —

занятъ

1982.

N 6196

My dear boy,

Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjanaja *Asm.*

[illegible]

Pellama

valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

jaanuari

kuu 1932 a.

Kr. *977*

Kr.

Ühikarada seitsekümmeist seitse.

8

jaanuari

1932 a.

N 6196

M. K. K. K.
Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjajaja

[illegible]

Kaarma-Suure valla valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

jaanuari kuu 1937 a.

Kr. 1504,08

Kr. Üks tuhat viisikümmend neli ja 08 senti.

8. jaanuaril 1937 a.

№ 6196

M. Liinberg

Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja *[Signature]*

[illegible]

Kihelkonna

halla valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

jaanuari kuu 1932 a.

Kr. 1393, 10

Kr. Üks leikat kotusada viiekümmend kolm ja 10 senti.

1. jaanuaril 1932 a.

N 6196

Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja

[illegible]

Kogula

halla valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

jaanuari

kuu 1932 a.

Kr. 1145,39

Kr. Üksikutele, kinnada nelikümmet viis ja 39 senti.

1. jaanuari

1932 a.

N 6196

M. K. Kinnaburg

Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja P. Kinnaburg

[illegible]

Kärle

valitsusele.

Õppejõudude palgaleht

jaanuari

kuu 1933 a.

Kr. 1027,32

Kr. Üks tuhat kaheksasada seitse ja 32 senti.

8

jaanuaril

1933 a.

N 6196

M. J. Siinsberg
Saaremaa maakoolivalitsuse juhataja

Asjaajaja

Raamatukogu revideeritud.

1. Lõunanda — rahuld.
2. Rõudvere — puudulik /
3. Lõuna-käpa — vaevalt rahuld.
4. Kõnnuäär — hea —
5. Kõdema — vaevalt rahuld.
6. Tagamõse — rahuld.
7. Luona — rahuld.
8. Mustjala — puudulik /
9. Gotlandi — vaevalt rahuld.
10. Tiirmeto ~~rahuld.~~ hea —
11. Põhja-Kõrre — puudulik /
12. Salme — puudulik /

Kaama - 3.

Kohelkonna - 2

Kuussaare -

Kärta -

Lainjala - 2

Lisi - 1

Lamouda - 1

Muhu - 9

Mustjala - ?

Pohla - 2

Parramaa - 2

Pide - 1

Palme -

Targu -

Vaejala - 3

Kuussaare - 2

1931-32-1

1932 -

1931-39-8

Kõik III kl.	11	oli	Cõputas	4
Kaarna IV	20	"	"	12
Tõlkate IV	21	"	"	12
Karja IV	9	"	"	4
Linn IV	39	"	"	27

^{õpilaste kgras.} Raamatute aint aasta lõpul	23904	^{õpilaste kgras.} 12004
juure ostetud ja ammutatud	2666	1096

Õpilasi: raamatuid:

5862 | 23904

$$\begin{array}{r|l}
 23904 & 5862 \\
 23448 & 4,1 \\
 \hline
 4560 &
 \end{array}$$

[illegible]

16. *Kirana-Tripf* - *rah.* } *rah.*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 17. *Kirana* - *rah.*
 18. *Pikara-Tripf* - *rah.* } *rah.*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 19. *Kirana-Tripf* - *rah.* } *rah.*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 20. *Kirana-Tripf* - *rah.* } *rah.*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 21. *Kirana* - *rah.*
 22. *Kirana-Tripf* - *rah.* } *rah.*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 23. *Kirana-Tripf* - *rah.* } *rah.*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 24. *Kirana-Tripf* - *rah.* } *rah.*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 25. *Kirana-Tripf* - *rah.* } *rah.*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*
 v. a. h. *hwa*

[illegible]

